

**CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
MERTHYR TUDFUL**

**MERTHYR TYDFIL COUNTY
BOROUGH COUNCIL**

Cyngor Bwrdd tref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

**DATGANIAD O GYFRIFON AR GYFER Y
FLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2016**

**STATEMENT OF ACCOUNTS FOR
YEAR ENDED 31 MARCH 2016**

**DS Jones CPFA
Chief Finance Officer
Prif Swyddog Cyllid**

**CYNGOR BWRDEISTREF SIROL MERTHYR TUDFUL
DATGANIAD O GYFRIFON AR GYFER Y FLWYDDYN YN GORFFEN 31 MAWRTH 2016**

CYNNWYS	TUD
Adroddiad Naratif	1 - 9
Polisiâu Datganiad o Gyfrifon	10y- 28
Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd	29y- 30
Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	31
Y Fantolen	32
Datganiad llif arian	33
Nodiadau am y Datganiad o Gyfrifon	34y- 98
Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon	99
Tystysgrif y Prif Swyddog Ariannol	100
Tystysgrif Cadeirydd y Cyngor	100
Datganiad Llywodraethu Blynyddol	101y- 120
Adroddiad Archwiliwr Annibynnol	121 - 122

ADRODDIAD NARATIF

Mae'r Adroddiad Naratif hwn yn rhoi esboniad cryno o agweddau ariannol gweithgareddau'r Awdurdod ac yn tynnu sylw at brif nodweddion safle ariannol yr Awdurdod.

Mae Cyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2016 i'w gweld ar dudalennau 10 i 98. Mae'r cyfrifon yn cynnwys Polisiâu Datganiad o Gyfrifon, Datganiad o Gyfrifon a Nodiadau am y Datganiad o Gyfrifon. Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys y canlynol gydag esboniadau wedi eu cymryd o "Cod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015/16" gan Sefydliad Siartredig Cyllid a Chyfrifeg Gyhoeddus.

Datganiad y Symudiad Mewn Cronfeydd

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiad yn y flwyddyn o ran y gwahanol gronfeydd y mae'r Awdurdod yn eu cadw, wedi eu dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio', rheini y gellir eu cymhwyso i ariannu gwariant neu leihau trethu lleol, a 'cronfeydd eraill na ellir eu defnyddio'. Mae'r 'Gwarged neu Ddiffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau' yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, ac mae mwy o fanylion amdanynt yn cael eu dangos yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol gofynnol i'w codi ar y Fantolen Cronfa Gyffredinol at ddibenion gosod treth gyngor. Mae'r 'Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd a Glustnodwyd' yn dangos y Fantolen Cronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i'r Cronfeydd a Glustnodwyd, neu oddi wrthynt, a ymgwymerwyd gan yr Awdurdod.

Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn sylfaenol i ddealltwriaeth o weithgareddau'r awdurdod lleol, gan ei fod yn adrodd yn ôl cost net y flwyddyn am yr holl weithredoedd y mae'r awdurdod yn gyfrifol amdanynt, ac yn arddangos sut y mae'r gost hwnnw wedi ei ariannu gan grantiau cyffredinol y llywodraeth a thalwyr trethi lleol. Daw â gwariant ac incwm ynghyd mewn perthynas â holl weithgareddau'r awdurdod lleol. Mae'n dangos y gost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ran darparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu sy'n cael eu derbyn yn gyffredinol.

Mantolen

Mae'r datganiad hwn yn sylfaenol i ddealltwriaeth o safle ariannol yr Awdurdod ar ddyddiad y fantolen gan ei fod yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau y mae'r Awdurdod yn eu cydnabod. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau yn llai rhwymedigaethau) yn cael eu paru â'r cronfeydd a gedwir gan yr Awdurdod. Adroddir am gronfeydd mewn dau gategori:

Cronfeydd y gellir eu defnyddio – cronfeydd y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o gronfeydd ac unrhyw gyfyngiadau statudol o ran eu defnyddio, er enghraifft, gall y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ddim ond cael ei defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled.

Cronfeydd na ellir eu defnyddio – cronfeydd na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae hyn yn cynnwys cronfeydd sy'n cadw enillion neu golledion na chafodd eu sylweddoli, er enghraifft, Cronfa Ailbriso, ble y byddai symiau ddim ond yn dyfod i fod ar gael i ddarparu gwasanaethau os yw'r asedau'n cael eu gwerthu, a chronfeydd sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn Natganiad y Symudiadau Mewn Cronfeydd.

Datganiad Llif Arian

Mae'r datganiad hwn yn crynhoi llif arian i mewn ac allan o drafodion gyda thrydydd parti at ddibenion refeniw a chyfalaf. Mae'n dangos y newidiadau mewn arian parod a'r hyn sy'n gyfartal ag arian parod i'r Awdurdod yn ystod cyfnod yr adroddiad. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a'r hyn sy'n gyfartal ag arian parod drwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu.

Gweithgareddau Gweithredu— mae swm y llif arian net a ddaw o weithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu gan drethiant ac incwm grant neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod.

Gweithgareddau Buddsoddi— mae'r gweithgareddau hyn yn cynrychioli'r graddau y mae all-lifau arian parod wedi eu gwneud ar gyfer adnoddau y bwriadwyd iddynt gyfrannu at gyflenwad gwasanaeth yr Awdurdod yn y dyfodol.

Gweithgareddau Ariannu— mae llifoedd arian sy'n codi o weithgareddau ariannu yn ddefnyddiol o ran rhagweld hawliadau am lifoedd arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (benthyg) i'r Awdurdod.

Alltro Refeniw yn erbyn y Gyllideb

Mae alltro Refeniw Cronfa Gyffredinol yn erbyn y gyllideb ar gyfer 2015/16 fel a ganlyn:

Crynodeb	Cyllideb 2015/16 £'000	Alldro £'000	Amrywiant £'000
Pobl a Pherfformiad			
Gwasanaethau Cymdeithasol, Prif Swyddog	27,793	26,181	-1,612
Gwasanaethau Cymdeithasol			
Dysgu, Prif Swyddog Addysg	42,187	42,123	-64
Cyfreithiol	1,441	1,418	-23
Adnoddau Dynol a Datblygiad Sefydliadol	715	701	-14
Perfformiad	304	308	4
Cyfanswm	72,440	70,731	-1,709
Lle a Gweddnewid			
Cyfarwyddwr Lle a Gweddnewid	2,133	2,043	-90
Adfywio Cymunedol	3,630	3,319	-311
Gwasanaethau Cymunedol	10,382	10,268	-114
Gwasanaethau Corfforaethol	4,148	4,099	-49
Cyllid	1,280	1,153	-127
Cyfanswm	21,573	20,882	-691
Costau Corfforaethol			
Rheoli Corfforaethol – Gweithredol	418	406	-12
Awdurdod Corfforaethol	19,509	19,026	-483
Cyfanswm	19,927	19,432	-495
Cyfraniadau / Ail daliadau			
Dyraniadau Cronfa nad yw'n Gyffredinol	-1,342	-966	376
Gwarged Cronfa Gasglu	-600	-910	-310
Ffactor Swydd Wag Gorfforaethol	822	0	-822
Costau Diswyddo / Arbedion 'Llithriant' Net	757	359	-398
Cyfraniad oddi wrth Gronfeydd a Glustnodwyd	-412	-412	0
Prosiectau Effeithlonrwydd yn ystod y Flwyddyn	100	0	-100
Trosglwyddiad i Gronfeydd a Glustnodwyd	0	4,047	4,047
Cyfanswm	-675	2,118	2,793
Gwariant Net	113,265	113,163	-102

Adroddir gwarged gwariant refeniw net o £102,000 am y flwyddyn. Mae'r sefyllfa o warged yn ganlyniad i'r mentrau canlynol:

- Moratoriwm ar wariant nad yw'n hanfodol
- Gwella rheoli cyllideb adrannol
- Newid her Bwrdd Rheoli a Grŵp Llywio
- Her Bwrdd Cyllideb
- Diwygio polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw
- Cyflwyno egwyddorion ail-greu sy'n canolbwyntio ar ddeilliant gwasanaeth

Mae'r gwarged dros dro a adroddir yn net o £4.047 miliwn o gyfraniadau i'r cronfeydd corfforaethol fel y manylir isod:

- Cronfa Cyflog Byw – mae cyfraniad o £1.34 miliwn wedi ei glustnodi i ariannu ymrwymiad Cyflog Byw Sylfaenol corfforaethol yr Awdurdod ar gyfer y cyfnod 2016/17 tan 2019/20
- Cronfa wrth gefn ar gyfer Risg Corfforaethol – mae cyfraniad o £1.2 miliwn wedi ei glustnodi ar gyfer cefnogi, yn ystod y blynyddoedd ariannol 2016/17 a 2017/18, gan fynd i'r afael â phwysau cyllideb yn ystod y flwyddyn na ellir eu hosgoi a buddsoddiad gofynnol mewn prosiectau arloesol sydd â buddion hir dymor
- Cronfa wrth gefn ar gyfer Diswyddo Cyflogai – mae cyfraniad o £371,000 wedi ei glustnodi i gynorthwyo â chostau'r dyfodol sy'n gysylltiedig â diswyddo cyflogai a dileu swydd yn dilyn rhaglen trawsnewid yr awdurdod
- Cronfa Arbedion Effeithlonrwydd – mae cyfraniad o £318,000 wedi ei glustnodi i gynorthwyo ag unrhyw bwysau cyllideb arfaethedig yn y dyfodol

Mae tua £2.5 miliwn o'r arbedion sy'n codi o'r mentrau lleihau cyllideb yn gylchol eu natur ac yn hynny o beth yn cael eu hadlewyrchu fel lleihau cyllideb oddi fewn i'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2016/17 tan 2019/20.

Ymgwymerwyd ag adolygiad codau Mantolen, sef yn benodol mantolenni credydwy'r a dyledwy'r grant, yn ystod 2015/16. Canlyniad yr adolygiad oedd bod £2.9 miliwn wedi ei ailddosbarthu i'r being re-classified to Cronfeydd a glustnodwyd yn ystod y flwyddyn ariannol 2016/17.

Cyfalaf

Yn 2015/16, gwariodd yr Awdurdod **£26.3 miliwn** ar brosiectau cyfalaf o'i gymharu â'r Rhaglen Gyfalaf a gynlluniwyd o £25.9 miliwn. Gorwariodd yr Awdurdod ar Brosiectau Adfywio.

Cafodd gwariant cyfalaf ar gyfer y flwyddyn ei ariannu fel a ganlyn.

Categori Ariannu	£'000
Benthyg	8,983
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	15,517
Adnoddau Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ei hun	1,784
Cyfanswm	26,284

Iechyd Ariannol

Ar 31 Mawrth 2016, roedd mantolenni cyffredinol yr Awdurdod a chronfeydd nad oedd wedi eu clustnodi ar gyfer unrhyw ddiben penodol yn dod i gyfanswm o £4.627 miliwn (31 Mawrth 2015 - £4.525 miliwn), sy'n hafal â 4% o Wariant Refeniw Net wedi'i

Gyllidebu, yr Awdurdod ar gyfer 2016/17. Yn ôl Cylch Gorchwyl y Bwrdd Cyllideb, y nod trosfwaol yw:

“Cynnal mantolen Cronfeydd Cyffredinol wrth gefn sy’n ddigonol, yn iach a rhwng 3.5% a 4% o Wariant Refeniw Net blynyddol wedi’i gyllidebu i’r Awdurdod, o ran sicrhau fod yr Awdurdod yn parhau i fod yn ariannol ddichonadwy.”

Ar gyfer y flwyddyn ariannol 2016/17, cyllidebodd yr Awdurdod ar gyfer lleihad o 0.73% o gyllideb 2015/16 (wedi ei addasu o drosglwyddiadau net Llywodraeth Cymru i mewn i’r Cytundeb Llywodraeth Leol) o ganlyniad i leihad mewn Cyllid Llywodraeth Cymru. Mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2016/17 i 2019/20 yr Awdurdod yn amlinellu’n glir heriau cyllidebol y mae’r Awdurdod yn eu hwynebu dros y tymor canolig.

Gweithgareddau Refeniw

Mae’r darluniau canlynol yn dangos, i raddau helaeth, weithgareddau refeniw’r Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ariannol yn gorffen 31 Mawrth 2016, hynny yw, o ble y daw’r arian ac ar beth y cafodd ei wario.

O ble y daw’r arian

Disgrifiad	£’000	%
Grantiau’r Llywodraeth	110,612	65
Rhenti a Thalidau	11,911	7
Talwyr y Dreth Gyngor	24,907	15
Ardrethi Annomestig Cenedlaethol	16,864	10
Incwm Arall	5,340	3
Cyfanswm	169,634	100

Yr eitem unigol fwyaf yw Grantiau Llywodraeth sy’n darparu 65% o’r cyfanswm, gan y daw 7% o’r gwasanaethau a ddarperir drwy rent, ffioedd a thaliadau. Mae incwm y Dreth Gyngor yn cyfrif am 15% yn unig o gyfanswm yr incwm.

3%

■ Grantiau’r Llywodraeth

■ Rhenti a Thalidau

□ Talwyr y Dreth Gyngor

□ Ardrethi Annomestig
Cenedlaethol

■ Incwm Arall

Ar beth y caiff yr arian ei wario

Disgrifiad	£'000	%
Costau Cyflogai	69,402	41
Costau Rhedeg	89,798	53
Costau Cyllid cyfalaf	7,529	4
Ardrethi	2,905	2
Cyfanswm	169,634	100

- Costau Cyflogai
- Costau Rhedeg
- Costau Cyllidebu Cyfalaf
- Ardollau

Mae costau rhedeg fel cynnal a chadw adeiladau, gweithredu cerbydau a phwrcasu cyflenwadau a gwasanaethau yn cynnwys 53% o gyfanswm y gwariant, tra bo gwariant sy'n gysylltiedig â chyflogeion yn dod i gyfanswm o 41%.

Y Gwasanaethau a Ddarparwyd

Disgrifiad	£'000	%
Gwasanaethau canolog	22,507	13
Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddiol a Chynllunio	23,711	14
Gwasanaethau Addysg a Phlant	61,589	36
Priffyrdd a Thrafnidiaeth	10,067	6
Gwasanaethau Tai	23,415	14
Gofal Cymdeithasol Oedolion	28,345	17
Cyfanswm	169,634	100

▣ Gwasanaethau
Canolog

■ Diwylliannol,
Amgylcheddol a
Chynllunio

□ Addysg a
Gwasanaethau Plant

▣ Prifffyrdd a
Thrafnidiaeth

■ Gwasanaethau Tai

Mae'r cyfanswm gwariant ac incwm o £169.634 miliwn yn deillio o'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar ôl rhoi ystyriaeth i addasiadau ar gyfer cyllid cyfrifon masnach a goblygiadau costau pensiwn Safon 19 Cyfrifyddu Rhyngwladol.

Cyfleusterau Benthg

Pan fo'n briodol, bydd yr Awdurdod yn benthg oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC), neu o'r Farchnad os yw cyfraddau llog yn cael eu hystyried i fod yn ffafriol, i ariannu gwariant yn rhannol ar gyfer prosiectau cyfalaf. Mae'r benthg hwn yn gyffredinol ar sail hir dymor a chaiff ei lywodraethu gan God Materion Ariannol Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth mewn Awdurdodau Lleol ble mae benthyciadau cyfyngedig a awdurdodwyd gan Awdurdodau Lleol yn cael eu gosod a'u cymeradwyo mewn Cyfarfod llawn o'r Cyngor. Ar gyfer Datganiad o Gyfrifon 2015/1, cafwyd cwmp o ran benthg i gefnogi gwariant cyfalaf oddi fewn i gyfyngiadau benthg a awdurdodwyd gan gyfarfodydd llawn y Cyngor o aelodau etholedig ar 25 Mawrth 2015.

Ymhellach, gall fod yn ofynnol bod yr Awdurdod yn ystod ei reolaeth trafodiadau arian parod o ddydd i ddydd yn benthg ar sail byr dymor wrth wynebu diffyg mantolen arian ar gyfer unrhyw ddiwrnod penodol. I'r gwrthwyneb, gallai'r Awdurdod hefyd fenthg ar sail byr dymor yn ystod cyfnodau o warged mantolen arian. Ymhlith y sefydliadau a gymeradwyir ar gyfer trafodiadau byr dymor mae prif fanciau a chymdeithasau adeiladu Prydain ac awdurdodau lleol eraill.

Rhwymedigaethau pensiwn

Mae'r Datganiad o Gyfrifon ar gyfer 2015/16 wedi ei lunio o dan are compiled under the Safonau Adrodd Arian Rhyngwladol (Y Safonau - SAARH/IFRS) gyda chyfrifyddu ar gyfer 'Buddion Ymddeol' wedi ei seilio ar ddarpariaethau Safon 19 Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS 19) 'Buddion Cyflogai'. Mae darpariaethau IAS 19 sy'n berthnasol i Fuddion Ôl-gyflogaeth yn gofyn bod yr Awdurdod yn cydnabod ased/rhwymedigaeth net a chronfa bensiwn yn y Fantolen, a mynediadau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer symudiadau yn yr ased/rhwymedigaeth sy'n berthnasol i'r cynlluniau budd-daliadau a ddiffinnir (tra bod mynediadau yn cael eu cysoni yn ôl i gyfraniadau a dalwyd at ddibenion y dreth gyngor drwy Ddatganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd).

O dan IAS 19 mae'n ofynnol bod yr Awdurdod yn datgelu ei rwymedigaeth pensiwn sy'n cynrychioli y safle diffyg o'r gronfa bensiwn. Ar ddiwedd y flwyddyn daeth y rhwymedigaeth i £167.1 miliwn (£181.2 miliwn ar 31 Mawrth 2015). Codir tâl cyfraniadau grisiog cyflogwr ar yr Awdurdod er mwyn gwneud iawn am ddiffyg y gronfa bensiwn.

Caiff manylion pellach eu cynnwys yn Nodyn 22 o'r Polisiau Datganiad o Gyfrifon a Nodiadau 41-43 Datganiad o Gyfrifon.

Newidiadau i Bolisiau Cyfrifyddu

Y Safonau - SAARH/IFRS 13

Cafodd Safon 13 /SAARH/IFRS13 Gwerthoedd Teg ei weithredu yn y flwyddyn ariannol 2015/16. Y dosbarthiadau ased a gafodd eu heffeithio gan gyflwyno'r safon oedd eiddo buddsoddi ac asedau gwarged; nid yw effaith Safon 13 / SAARH/IFRS 13 ar yr asedau hyn yn sylweddol. Mae'r polisi cyfrifyddu hefyd yn effeithio ar offerynnau ariannol, a chaiff Prisio teg o'r rhain ei ddatgelu yn Nodyn 20 y Datganiad o Gyfrifon, er nid oes unrhyw effaith ar y Fantolen yn sgil y gwerthoedd hyn.

Darpariaeth Isafswm Refeniw

O dan Reoliadau (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu)(Cymru) 2003, mae'n ofynnol bod Awdurdodau Lleol yn codi tâl ar eu cyfrif refeniw ar gyfer pob blwyddyn ariannol sef Darpariaeth Isafswm Refeniw (DIR / MRP) i gyfrif am gost eu dyled yn ystod y flwyddyn ariannol honno. Gosododd Rheoliad 21 y dull yr oedd yn ofynnol i Awdurdodau eu dilyn wrth gyfrifo DIR / MRP .

O dan Reoliadau (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu)(Diwygio)(Cymru) 2008, cafodd y cyfrifiad manwl ei newid i ofyniad bod awdurdodau lleol yn cyfrifo'r swm o DIR / MRP y maen nhw'n ei ystyried sy'n ddarbodus. Nod cyffredinol darpariaeth ddarbodus yw sicrhau fod dyled yn cael ei ad-dalu dros gyfnod sy'n rhesymol gymesur â'r hyn y mae gwariant cyfalaf yn darparu buddion ar ei gyfer.

Cafodd y canlynol ei gymhwyso ar gyfer cyfrifon 2015/16 wrth symud tuag at ddarpariaeth fwy ddarbodus nag a gyfrifwyd yn flaenorol:

- o Rhwymedigaeth ddyled hanesyddol ar 31 Mawrth 2007 - tâl a godwyd ar refeniw dros 44 blynedd drwy'r dull llinell syth yn hytrach na'r dull lleihau mantolen o 4%
- o Ôl-ddyled 1 Ebrill 2007- tâl a godwyd ar refeniw dros fywyd yr ased, ar gyfer tâl asedau isadeiledd 2015/16 a godwyd ar refeniw dros ddim mwy na 40 blynedd yn hytrach na'r uchafswm o 30 blynedd.

Cyd Bwyllgorau

Mae gweithrediadau a reolir ar y cyd yn weithgareddau y mae'r Awdurdod yn ymgymryd â nhw ar y cyd â mentrwy'r eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwy'r yn hytrach na sefydlu entiti ar wahân, gyd chyfrifon y Cyd Bwyllgorau yn cael eu cysoni i ddatganiadau ariannol yr Awdurdod ar sail llinell yn ôl llinell, a gyfrifir gan ddefnyddio methodoleg dosrannu resymol. Ar gyfer 2015/16 mae'r Awdurdod wedi adlewyrchu 46.6% o drafodiadau Cyd Bwyllgor Amlogfa Llwydcoed a 6.68% o drafodiadau Cyd Bwyllgor Consortiwm Canolbarth y De i mewn i Gyfrifon yr Awdurdod ar sail llinell yn ôl llinell, ond yn flaenorol dim ond trafodiadau Amlogfa Llwydcoed oedd yn cael eu hadlewyrchu yn y cyfrifon.

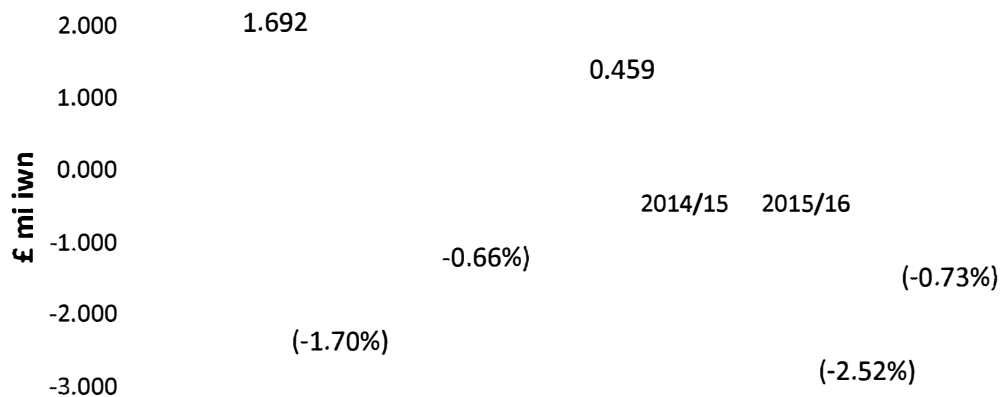
Newid o ran Polisi Cyfrifyddu yn y Dyfodol

Bydd yn ofynnol yn ôl Cod Ymarfer 2016/17 fod yr holl Awdurdodau yn ailddosbarthu eu hasedau trafniadaeth a chreu categori ased newydd ar wyneb y Fantolen - Ased Rhwydwaith Priffyrdd - (ARHP / HNA). Mae'n bwysig nodi y bydd sail y prisiad yn newid o gost hanesyddol i gost amnewid dibrisiad. Disgwylir i'r newid hwn arwain at gynydd sylweddol yng ngwerth yr asedau hyn gan y bydd y prisiad newydd yn adlewyrchu cost gyfredol amnewid yn hytrach na chost wreiddiol y gwaith. Caiff ei gymhwyso yn ôl-syllol o 1 Ebrill 2016 yn hytrach na'i fod yn ofynnol cael ailddatganiad ôl-syllol llawn fel y byddai'n ofynnol fel arfer ar gyfer newid polisi cyfrifyddu.

Hinsawdd Ariannol

Mae cynigion Llywodraeth Ganolog i fynd i'r afael â diffyg benthyciad cenedlaethol y sector cyhoeddus o ganlyniad i greisis ariannol byd eang wedi arwain at ostyngiad o ran setliad ariannol ar gyfer y sector cyhoeddus i'r tymor canolig a'r tymor hir.

Isod, amlinellir setliadau refeniw'r Awdurdod ar gyfer y cyfnod 2010/11 to 2016/17, sy'n canolbwyntio ar effaith arian parod. Dylid nodi fod effaith grant Cynllun Gostwng y Dreth Gyngor wedi ei eithrio ar gyfer 2013/14 i alluogi cymhariaeth ariannol sy'n fwy teg.

Ers 2011/12 mae'r Awdurdod wedi camu i mewn i gyfnod o gwtogi ariannol digynsail, wrth i'r Llywodraeth Ganolog barhau â'i bolisi o lymder ariannol. Mae arferion gwaith mwy effeithiol wedi esblygu o ran cyflenwi gwasanaethau oddi fewn i'r amlen ariannol fforddiadwy. Mae hyn wedi cynnwys parhad ymddeoliad cynnar gwirfoddol corfforaethol a pholisïau diswyddo gwirfoddol o ran symleiddio'r sefydliad i ddiwallu gofynion y dyfodol.

Y mae'n glir mewn yn oes o lymder, wrth drawsffurfio'r Awdurdod i sicrhau ei fod yn ffit i bwrpas, fod diwallu heriau ariannol ar gyfer y dyfodol yn hanfodol. Mae hyn yn cynnwys alinio adnoddau prin i flaenoriaethau corfforaethol gan sicrhau bod gwasanaeth effeithiol yn cael ei gyflenwi i'w gynnal a'i ddatblygu a'i wella ymhellach.

Ar hyn o bryd mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig yr Awdurdod 2016/17 i 2019/20 yn datgan fod yr Awdurdod yn wynebu dynodi a chyflenwi gostyngiadau cyllideb o £4.671 miliwn ar gyfer y cyfnod 2017/18 i 2019/20. Ar hyn o bryd mae arbedion cyllideb yn cael eu dynodi drwy Raglen Rheoli Newid yr Awdurdod gan gynnwys y ffyrddiau gwaith trawsffurfio canlynol:

- Gwasanaeth Cwsmeriaid
- Ail-ddyluniad sy'n Canolbwyntio ar Ddeiliant y gwasanaethau llinell flaen
- Adolygiad Strategol Gofal Cymdeithasol
- Costau Cefn Swyddfa yn cynnwys y posibilrwydd o gydweithio
- Caffael nwyddau a gwasanaethau

Mae Setliad Dros Dro Llywodraeth Leol ar gyfer 2017/18 wedi ei gynllunio i'w gyhoeddi ar 19 Hydref 2016 a rhagwelir y bydd yn cael effaith sylweddol ar ostyngiadau'r gyllideb a ragamcanir yn gyfredol dros y tymor canolig.

Gwybodaeth Bellach

Mae gwybodaeth bellach ynghylch cyfrifon ar gael oddi wrth yr Adran Gyllid, Canolfan Ddinesig, Stryd y Castell, Merthyr Tudful. Mae hwn yn rhan o bolisi'r Awdurdod o ran darparu gwybodaeth gyflawn am faterion yr Awdurdod. Yn ychwanegol, mae gan aelodau o'r cyhoedd sydd â diddordeb, hawl statudol i archwilio'r cyfrifon cyn bod yr archwiliad yn cael ei gwblhau. Caiff argaeledd y cyfrifon o ran eu harchwilio ei hysbysebu yn y wasg leol.

POLISIËU DATGANIAD O GYFRIFON

1. Cyffredinol

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodiadau'r Awdurdod ar gyfer y flwyddyn ariannol 2015/16 a'i safle ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2016. Mae'n ofynnol bod yr Awdurdod yn paratoi Datganiad o Gyfrifon yn flynyddol yn ôl Rheoliadau Cyfrifon ac Archwiliadau (Cymru) 2014. Mae'r rheoliadau hyn yn gofyn bod hyn yn cael ei baratoi yn unol ag arferion cywir cyfrifyddu. I ddechrau mae'r arferion hyn yn cynnwys Cod Ymarfer o ran Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y DU 2015/16, a'r Cod Ymarfer Adrodd am Wasanaeth 2015/16, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Arian Rhyngwladol (SAARh/IFRS).

Mae'r confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yn gost hanesyddol yn bennaf, a addaswyd gan ailbrisiad categorïau penodol o asedau nad of ydynt yn gyfredol. Cafodd polisiâu cyfrifyddu eu cymhwyso yn gyson ac eithrio ble y cafodd polisiâu newydd eu mabwysiadu.

2. Cysyniadau ac Egwyddorion Cyfrifyddu

Mae Fframwaith y Bwrdd Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol - The International Accounting Standards Board (IASB) Framework - yn dynodi mai nod Datganiad o Gyfrifon yw darparu "gwybodaeth am safle ariannol, perfformiad a newidiadau o ran safle ariannol ynghylch entiti sy'n ddefnyddiol i amrywiaeth eang o ddefnyddwyr". Wrth baratoi ei gyfrifon blynyddol mae'r Awdurdod wedi cydsynio â'r Fframwaith gan fod safle ariannol, perfformiad a llif ariannol yr Awdurdod yn dangos canlyniadau llywio ac atebolrwydd rheolwyr (yn cynnwys aelodau etholedig) ar gyfer yr adnoddau yr ymddiriedwyd ynddynt.

Mae'r tybiaethau tanorwerddol canlynol oddi fewn i'r Cod Ymarfer wedi cael eu dilyn:

- Sail Croniadau
- - diffinio'n fanwl pan fo asedau a rhwymedigaethau ac elfennau eraill o'r Datganiad o Gyfrifon megis pan y dylir cydnabod incwm, costau a chronfeydd wrth gefn
- Busnes Cyfredol - yn tybio y bydd yr Awdurdod, ei swyddogaethau a'i wasanaethau'n parhau mewn bodolaeth weithredol i'r dyfodol rhagweladwy

Y nodweddion ansoddol yw'r rhinweddau sy'n gwneud y wybodaeth a ddarparwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yn ddefnyddiol i ddefnyddwyr. Mae Fframwaith IASB yn gosod allan y pum prif nodwedd o ddatganiad o gyfrifon sydd wedi eu mabwysiadu gan y Cod:

- Dealltwriaeth – rhinwedd hanfodol y wybodaeth a ddarparwyd yn y Datganiad o Gyfrifon a gaiff ei ddeall yn rhwydd gan ddefnyddwyr
- Perthnasedd – er mwyn bod yn ddefnyddiol rhaid i wybodaeth fod yn berthnasol i anghenion gwneud penderfyniadau'r defnyddwyr
- Lefel Perthnasedd – yn aml, ni all datganiadau o gyfrifon fod yn fanwl gywir ond ni ddylai hyn dynnu i ffwrdd oddi wrth eu gallu i gyflwyno safbwynt gwir a theg
- Dibynadwyedd - mae'r rhinwedd o ddibynadwyedd gan wybodaeth ariannol pan ellir dibynnu arno i gynrychioli'n ffyddlon yr hyn y mae i fod i'w gynrychioli neu y gellir disgwyl yn rhesymol iddo ei gynrychioli; y mae'n ddiuedd; nid oes ganddo amryfusedd perthnasol; y mae'n

gyflawn oddi fewn i ffiniau lefel perthnasedd a chost; ac o dan amodau ansicrwydd y mae wedi ei baratoi'n ddarbodus

- Cymharadwyedd – y gallu i gymharu perfformiad awdurdod rhwng blynyddoedd ariannol gyda sefydliadau eraill

3. **Cod Materion Ariannol ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol**

Cafodd y Cod Materion Ariannol ei ddatblygu gan y Sefydliad Siartredig Cyllido a Chyfrifyddu Cyhoeddus /Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA) fel cod ymarfer proffesiynol i gefnogi awdurdodau lleol o ran gwneud eu penderfyniadau buddsoddiad cyfalaf. Yn ôl Rheoliad y mae'n ofynnol bod awdurdodau lleol yn talu sylw i'r Cod Materion Ariannol wrth ymgymryd â'u dyletswyddau yng Nghymru a Lloegr o dan Ran 1 Deddf Llywodraeth Leol 2003, sy'n effeithiol o 1 Ebrill 2004.

Un o brif nodau'r Cod Materion Ariannol yw sicrhau, oddi fewn i fframwaith clir, fod cynlluniau buddsoddi cyfalaf awdurdodau lleol yn fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaliadwy. Er mwyn arddangos bod awdurdodau lleol wedi cyflawni'r nod hwn, mae'r Cod Materion Ariannol yn gosod allan Dangosyddion Darbodus sy'n rhaid eu defnyddio, er enghraifft gosod terfyniad awdurdodedig ar gyfer benthygiad i ariannu gwariant cyfalaf.

4. **Asedau nad ydynt yn Gyfredol sy'n Eiddo, Peiriannau ac Offer**

Prisiad

Caiff Asedau nad ydynt yn Gyfredol sy'n Eiddo, Peiriannau ac Offer eu prisio ar y sail a osodir yn y Cod Ymarfer, gyda chymorth SAARh/IFRS, ac yn unol â Datganiadau o Nodiadau Canllaw Egwyddorion Prisiad Ased a gyflwynir gan Sefydliad Brenhinol y Syrfeyr Siartredig (RICS). Caiff Tir ac Eiddo eu prisio gan briswyr annibynnol yn ôl y manylion isod.

Dosbarthiad

Caiff yr asedau nad ydynt yn gyfredol eu dosbarthu i gategoriâu sy'n ofynnol yn ôl Cod Ymarfer 2015/16 ar gyfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol, sef:

- Tir ac adeiladau
- Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer
- Asedau seilwaith
- Asedau Cymunedol
- Asedau dros ben
- Asedau a adeiledir

Caiff asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer eu prisio ar sail y canlynol:

- Caiff y tir ei ddangos yn ôl gwerth marchnadol
- Caiff eiddo gweithredol ei ddangos yn ôl cost amnewid dibrisiedig ble nad oes yna dystiolaeth o brisio teg
- Caiff asedau tir ac adeiladau cydranedig megis llawr caled a boeleri eu dangos yn ôl cost amnewid cost dibrisiedig
- Caiff Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer eu dangos yn ôl cost hanesyddol dibrisiedig
- Caiff asedau seilwaith eu dangos yn ôl cost hanesyddol dibrisiedig

- Caiff asedau cymunedol eu dangos yn ôl cost hanesyddol dibrisiedig oni bai bod yr opsiwn bennu pris wedi ei weithredu ac yna caiff yr asedau eu dangos yn ôl y gwerth cyfredol
- Caiff asedau dros ben eu dangos yn ôl prisio teg
- Caiff asedau a adeiledir eu dangos yn ôl cost hanesyddol
- Caiff prydles cyllidol eu dangos yn ôl gwerth cyfredol is a phris teg dibrisiedig dros gyfnod y brydles
- Caiff asedau annirweddol eu dangos yn ôl cost hanesyddol a amorteiddiwyd

Prisio teg

Mae prisiwr annibynnol yr Awdurdod wedi defnyddio technegau sy'n briodol yn ôl yr amgylchiadau ac sydd â data digonol ar gael i fesur prisio teg. Mae'n ofynnol bod Awdurdodau Lleol yn dilyn hierarchaeth prisio teg i gynyddu cysondeb a chymaroldeb wrth fesur prisio teg. Mae mewnbwn technegau pennu pris yn cael eu categorio gan yr hierarchaeth i dair lefel, sef:

- Mewnbwn Lefel 1 - prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau union yr un fath neu rywmedigaethau y gall yr Awdurdod gael mynediad atynt ar ddyddiad mesur
- Mewnbwn Lefel 2 – Mewnbynnau ac eithrio prisiau a ddyfynnir yn Lefel 1 sydd yn weladwy ar gyfer yr ased neu rywmedigaeth un ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Mewnbwn Lefel 3 - mewnbynnau anweladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth.

Mae'r rhan fwyaf o asedau'r Awdurdod sydd wedi cael gwerth prisio teg wedi cael prisiad ar Fewnbwn Lefel 2.

Ailbrisiad

Mae tir ac adeiladau i'w hail-brisio bob pum mlynedd o leiaf er mwyn i'r asedau gael eu cadw ar yn ôl eu prisiad teg. Caiff ailbrisiadau eu cyflawni yn rheolaidd ddigon i sicrhau nad yw swm yr asedau sy'n cael ei gario yn gwahaniaethu yn faterol o'r hyn a fyddai wedi ei bennu gan ddefnyddio prisio teg. Cafodd holl bortffolio'r Awdurdod ei brisio gan Bilfinger GVA, priswyr annibynnol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2013. Ymgwymerwyd ag ailbrisiad o dir ac eiddo yn flynyddol wedi hynny ar sail sampl o asedau. Y bwriad yw y bydd y sampl yn gyfartal â thua 20% o bortffolio'r Awdurdod. Yn ychwanegol, mae yna hefyd ailbrisiad blynyddol o'r deg eiddo uchaf eu gwerth ym mhortffolio'r Awdurdod ar ddyddiad y fantolen berthnasol. Mae Bilfinger GVA hefyd yn cyflawni asesiad o asedau a aeth i Wariant Cyfalaf. Mae gweddill y boblogaeth asedau wedi ei adolygu i ystyried a oes yna unrhyw symudiad o ran pennu pris deunydd drwy gyfeirio at fynegeion cyhoeddus cenedlaethol.

Cytunodd y Prif swyddog ariannol ar y cyd â'r Adran Ystadau ar y categorïau cydrannol canlynol gyda Bilfinger GVA:

- Adeiladau Unigol
- Llawr caled
- Peiriannau fel boeleri

Mae dynodi cydrannau asedau yn angenrheidiol i adlewyrchu'r gwahanol fywydau economaidd cydrannau gan arwain at gynyddu cywirdeb taliadau dibrisiant a sicrhau adlewyrchiad tecach o werth asedau nad ydynt yn gyfredol ar y Fantolen. Mae'r Cod Ymarfer yn amodi y dylai creu cydrannau at ddibenion dibrisiant ddim ond cael ei

gymhwyso i wariant gwella a chaffael a gafwyd o 1 Ebrill 2010 ac i ailbrisiadau a gyflawnwyd ar ôl y dyddiad hwnnw.

Mae canlyniadau pennu pris annibynnol ffurfiol yn cael eu diweddarau yn y Fantolen gan y rheolwyr gyda gwybodaeth a phrofiad priodol i sicrhau rhesymoldeb pennu pris.

Cyfyngiad De Minimis

Mae'r Awdurdod yn gweithredu Cyfyngiad de minimis Ased nad yw'n Gyfredol o £10,000. Mae hyn yn golygu fod gwariant ar asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei gyfalafu, ac ar yr amod bod yr ased yn rhoi budd i'r Awdurdod, mae'r gwasanaeth y mae'n ei ddarparu ar gyfer cyfnod o fwy nag un flwyddyn, yn uwch na'r cyfyngiad de minimis o £10,000 ac yn cydsynio â gofynion y Cod Ymarfer. Ar ôl gwarediad mae'r holl asedau nad ydynt yn gyfredol sydd â gwerth yn is na £10,000 yn cael eu gadael allan o'r Fantolen yn unol â Rheoliadau (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) Awdurdodau Lleol 2003, ble na chaiff derbynebaw dros £10,000 eu trin fel derbynebaw cyfalaf.

Cronfa Ailbrisi

Mae'r Gronfa Ailbrisi yn cofnodi enillion cronedig ar asedau unigol nad ydynt yn gyfredol y mae'r Awdurdod yn eu cadw, sy'n codi yn sgil cynnydd mewn gwerth, o ganlyniad i chwyddiant neu ffactorau eraill, i'r graddau bod yr enillion hyn heb eu llyncu gan symudiadau mewn gwerth dilynol sydd ar 'i lawr. Bydd y Gronfa Ailbrisi felly yn cofnodi enillion net, os o gwbl, oddi wrth ailbrisiadau a wnaed ar ôl 1 Ebrill 2007 (sef y dyddiad creu).

Wrth gydsynio â gofynion y Cod Ymarfer, caiff asedau nad ydynt yn gyfredol eu cofnodi yng Nghofrestr yr Asedau Gosodedig yn ôl y gost hanesyddol a gwerth cyfredol i alluogi enillion ailbrisi i gael eu cydnabod a'u cyfrif ar gyfer y Gronfa Ailbrisi.

Lleihad

Caiff asedau eu hasesu ar ddiwedd bob blwyddyn yn ôl a oes yna unrhyw arwydd y gallai ased gael ei amharu. Pan fod arwyddion o'r fath yn bodoli, a bod unrhyw wahaniaethau posibl yn cael eu hamcangyfrif i fod yn faterol, caiff swm adferadwy'r ased ei amcangyfrif a, phan fo llai na'r swm sy'n cael ei gario o'r ased yn bresennol, caiff colled lleihad ei gydnabod yn y diffyg.

Pan gaiff colledion lleihad eu dynodi, maen nhw'n cael eu cyfrif fel a ganlyn:

- Pan fod mantolen enillion ailbrisiad ar gyfer asedau yn y Gronfa Ailbrisi, bydd y swm sy'n cael ei gario o'r ased yn cael ei ostwng yn erbyn y fantolen honno (i fyny at swm yr enillion a gronwyd).y
- Pan nad oes yna fantolen yn y Gronfa Ailbrisi neu fod y fantolen yn annigonol, caiff y swm sy'n cael ei gario o'r ased ei ostwng yn erbyn llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Pan gaiff colled lleihad ei wyrdroi yn dilyn hynny, caiff y gwrthwyneb ei gredydu i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, a addaswyd ar gyfer dibrisiant a fyddai wedi ei godi pe na bai'r golled wedi ei gydnabod.

Asedau a Roddwyd

Mae'r asedau a roddwyd yn rheini a drosglwyddwyd ar gyfer dim ystyriaeth neu lai na phrisio teg. Nid ydynt wedi eu cynnwys yn y cyfrifon gan yr ystyrir eu bod yn anfaterol.

5. **Dibrisiant**

Caiff dibrisiant ei ddarparu ar werth cyfredol yr asedau nad ydynt yn gyfredol gan ddefnyddio'r dull llinell syth. Mae hyn yn golygu fod gwerth asedau'n cael eu lleihau dros eu amcangyfrifiad o'u bywydau defnyddiol fel a ganlyn:

- Asedau seilwaith – ffyrdd, pontydd a cheuffosydd hyd at 40 mlynedd
- Asedau seilwaith – Dodrefn Stryd 5-10 flynedd
- Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer 5-10 flynedd
- Eiddo gweithredol hyd at 100 mlynedd
- Prydlesi cyllidol Telerau prydles
- Asedau dros ben bywyd ased

Nid yw tir yn cael ei dibrisio ac nid yw eiddo gwag a gaiff ei ailbriso i Werth Marchnadoedd yn cael ei ddibrisio. Yn ychwanegol at hyn, nid yw asedau cymunedol nac asedau sy'n cael eu hadeiladu yn cael eu dibrisio.

Caiff tâl dibrisiant ei godi ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr cyn cael ei wyrddroi allan o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf drwy Ddatganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd. Caiff hyn ei wneud i gydsynio â'r gofyniad statudol wrth bennu symudiad ar Fantolen Cronfa'r Cyngor ar gyfer y flwyddyn.

O dan y cod ymarfer, caiff cost hanesyddol dibrisiant hefyd ei gyfrifo a chaiff trosglwyddiad blynyddol y gwahaniaeth rhwng cost dibrisiant cyfredol a chost dibrisiant hanesyddol ei gymryd i'r Gronfa Ailbriso.

6. **Asedau Treftadaeth**

Caiff asedau treftadaeth eu diffinio fel asedau nad ydynt yn gyfredol sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol a gaiff eu cadw a'u cynnal yn bennaf am eu cyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

Mae'r asedau treftadaeth a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys adeiladau hanesyddol, casgliadau o gelfyddyd gain, arteffactau archeolegol a regalia dinesig.

Rhoddwyd gwerth neu brisiad ar adeiladau a henebion hanesyddol yn unol ag adran 5 uchod Eiddo, Peiriannau ac Offer. Mae asedau treftadaeth sy'n gynwysedig oddi fewn i gasgliad yr Amgueddfa'n cael eu mesur yn ôl eu gwerth.

Cyflawnwyd y prisiad gan y prisiwr allanol canlynol:

Bonhams,
7/8 Plas-y-Parc,
Caerdydd.
CF10 3DP.

Y dyddiad pennu prisiad oedd 15 Chwefror 2012. Mae Curadur yr Amgueddfa, arbenigwr mewnol yr Awdurdod, wedi adolygu'r prisiad ac asesu ei fod yn parhau'n briodol ar ddyddiad y Fantolen.

Nid yw dibrisiant nac amorteiddiad yn ofynnol ar asedau treftadaeth sydd â bywydau amhendant.

Mae polisi'r Awdurdod ar gyfer caffael, cadw, rheoli a gwaredu asedau treftadaeth yn gynwysedig ym 'Mholisi Datblygu a Dogfennu Casgliadau'. Mae paragraff 1.1.3 y ddogfen hon yn manylu bod y polisi'n dilyn y cynllun achredu y mae disgwyl i bob amgueddfa ei ddilyn.

7. **Eiddo Buddsoddi**

Mae Eiddo Buddsoddi'n rheini sy'n cael eu defnyddio'n unig i ennill rhent a/ neu ar gyfer arbrizio cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn dal dŵr os yw'r eiddo yn cael eu defnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflenwi gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw'n cael ei gadw ar werth.

Caiff eiddo buddsoddi ei fesur i ddechrau yn ôl cost ac yn dilyn hynny yn ôl prisio teg, yn seiliedig ar y swm y gallai'r ased gael ei gyfnwid rhwng partïon gwybodus ar hyd braich. Nid yw eiddo'n cael ei ddibrisio ond yn hytrach ei ailbrizio yn flynyddol yn ôl amodau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff rhent a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo buddsoddi ei gredydu i Ddatganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

8. **Asedau Sydd Ar Werth**

Caiff asedau eu diffinio i fod ar werth os yw pob un o'r meini prawf canlynol yn cael eu diwallu:

- Rhaid i'r ased fod ar gael i'w werthu ar unwaith yn ei gyflwr cyfredol, yn amodol ar y telerau sy'n arferol ac yn gyffredin ar gyfer gwerthiannau asedau o'r fath
- Rhaid bod tebygolrwydd mawr ei fod am werthu, rhaid ymrwymo'r lefel briodol o reolaeth i'r cynllun i werthu'r ased a rhaglen weithredol i leoli prynwr a rhaid bod cynllun cyflawn wedi ei ddechrau
- Rhaid bod yr ased yn cael ei farchnata'n weithredol am y pris sy'n rhesymol mewn perthynas â'r gwerth cyfredol
- Dylid disgwyl bod y gwerthiant yn cymhwyso ar gyfer cael ei gydnabod fel gwerthiant wedi ei gwblhau oddi fewn i un flwyddyn ar ôl dyddiad dosbarthu a dylai gweithredu gofynnol i gwblhau'r cynllun ddynodi ei fod yn annhebygol fod newidiadau sylweddol i'r cynllun am ddigwydd neu y caiff y cynllun ei dynnu yn ôl

Pan na fod un neu fwy o'r meini prawf uchod yn cael eu bodloni, caiff yr asedau eu cyfrifo fel Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau Annirweddol.

Ceir dau gam cychwynnol i fesur ased a gaiff ei ddal fel un ar werth, ailbrizio'r ased cyn ei ailddosbarthu a chymharu swm yr ailbrisiad gyda phrisio teg yn llai costau i werthu. Caiff asedau sy'n symud allan o Eiddo, Peiriannau ac Offer eu prisio yn defnyddio mesur prisio teg sy'n briodol i'r dosbarth y maent yn cael eu cadw ynddo, pan fo meini prawf Asedau sy'n Cael eu Cadw i'w Gwerthu, wedi eu bodloni.

9. **Gwariant Refeniw a Ariennir gan Gyfalaf o Dan Statud**

Mae gwariant cronedig yn ystod y flwyddyn a allai gael ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol, ond nad yw'n arwain at greu ased nad yw'n gyfredol, wedi ei drethu fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

Pan fo'r Awdurdod wedi pennu i dalu cost y gwariant hwn o'r ffynonellau cyfalaf cyfredol neu drwy fenthyg, mae trosglwyddiad yn y Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd o Fantolen Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf, yna'n gwrthdroi'r symiau a drethir fel nad oes yna unrhyw effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

10. **Sail Taliadau ar gyfer Cyfalaf**

Caiff Costau Cyllido Cyfalaf (Darpariaeth Isafswm Refeniw a Chost Llog) eu trethu i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Datganiad y Symudiad Mewn Cronfeydd.

Ar gyfer 2015/16 roedd y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw hefyd yn cynnwys cyfradd ar gyfer Prydlesi Gweithredu a ail-brisiwyd fel Prydlesi Cyllidol o dan y Cod ymarfer.

Caiff y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw ei disgrifio yn Nodyn 11 y Polisiau Cyfrifyddu.

11. **Darpariaeth Isafswm Refeniw**

O dan Reoliadau (Cyllido Cyfalaf a Chyfrifyddu) Awdurdodau Lleol (Cymru) 2003, mae'n ofynnol bod Awdurdodau Lleol yn codi tâl Darpariaeth Isafswm Refeniw (DIR / MRP) ar eu cyfrif Refeniw ar gyfer pob blwyddyn ariannol i wneud yn iawn am gost eu dyled yn ystod y flwyddyn ariannol honno. Gosododd Rheoliad 21 allan y dull gofynnol i Awdurdodau ei ddilyn wrth gyfrifo DIRy MRPy

Ar gyfer y flwyddyn ariannol 2007/08 a'r flwyddyn ariannol ddilynol, o dan Reoliadau (Cyllido Cyfalaf a Chyfrifyddu) Awdurdodau Lleol (Diwygiad)(Cymru) 2008, mae'r cyfrifo manwl wedi ei newid am ofyniad bod awdurdodau lleol yn cyfrifo swm o DIR / MRP y maen nhw'n ystyried sy'n ddarbodus. Nod cyffredinol darpariaeth ddarbodus yw sicrhau fod dyled yn cael ei had-dalu dros gyfnod sy'n rhesymol gymesur â'r hyn y mae'r gwariant cyfalaf yn darparu buddiannau ar ei gyfer.

Mae'r opsiynau ar gyfer darpariaeth ddarbodus fel a ganlyn:

- Dull Rheoleiddiol – DIR / MRP yn gyfartal â'r swm a bennir yn unol â chyn Reoliadau 2003, fel pe na bai wedi ei ddiddymu gan Reoliadau 2008.
- Dull Gofyniad cyllid cyfalaf (CFR) – DIR / MRP yn gyfartal â 4% o'r CFR nad ydynt yn dai ar ddiwedd y flwyddyn ariannol flaenorol
- Dull Ased Bywyd - ble y caiff gwariant cyfalaf ar ased ei gyllido'n llwyr neu'n rhannol gan fenthyca, mae DIR / MRP i'w wneud yn rhandaliadau blynyddol hafal dros fywyd yr ased. Pan nad yw gwariant cyfalaf wedi cronni wrth greu ased, mae DIR / MRP i'w wneud mewn rhandaliadau blynyddol cyfartal dros gyfnod sy'n rhesymol adlewyrchu'r budd sy'n codi oddi wrth y gwariant
- Dull dibrisiant – DIR / MRP i fod yn gyfartal â dibrisiant o'r gyfran honno o'r ased y cafodd gwariant ei ariannu gan fenthyca.

Cafodd y canlynol ei gymhwyso ar gyfer cyfrifon 2015/16 wrth symud tuag at ddarpariaeth fwy ddarbodus nag a gyfrifwyd yn flaenorol.

- Rhwymedigaeth ddyled hanesyddol ar 31 Mawrth 2007 - trethwyd i Refeniw dros 44 blynedd gan y dull llinell syth yn hytrach na'r dull lleihau mantolen gan 4%
- Dyled ar ôl 1 Ebrill 2007 - trethwyd i Refeniw dros fywyd yr ased ar gyfer 2015/16 trethwyd asedau seilwaith i Refeniw dros ddim mwy na 40 mlynedd yn hytrach na dim mwy na 30 mlynedd.

Mae'r DIR / MRP hefyd yn cynnwys elfen ar gyfer ad-dalu'r rhwymedigaeth hir dymor a gydnabuwyd ar y Fantolen wrth ail werthuso pris prydlesi gweithredu i brydlesi cyllidol. Caiff y rhwymedigaeth hir dymor ei ad-dalu a'r DIR / MRP ei drethu ar y Refeniw dros gyfnod y brydles yn seiliedig ar y gyfradd llog sydd ymhlyg yn y brydles.

12. **Symiau sy'n Dderbyniadwy a Symiau sy'n Daladwy**

Mewn perthynas â thrafodiadau Cyfrif Refeniw, mae'r Awdurdod yn gweithredu system o dderbynebaw a thaliadau sy'n cael eu trawsnewid i sail gwerthiannau/pwrcasau ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff hyn ei wneud drwy restru eitemau dyledus o incwm/gwariant nad ydynt wedi eu derbyn/talu erbyn 31 Mawrth, gan addasu eitemau unigol (gan ddefnyddio'r amcangyfrif gorau pan nad oes ffigyrau gwirioneddol ar gael) ar gyfer y penawdau Cyfrif Refeniw priodol. Mae adrannau gwario unigol yn gyfrifol am sicrhau fod eu rhestrau o incwm/gwariant dyledus wedi eu cwblhau'n gywir.

O ran trafodiadau cyfalaf, caiff cyfrifon eu cynnal ar sail derbynebaw/taliadau gyda darpariaeth sy'n cynnwys gwerthiannau/pwrcasau dyledus ar 31 Mawrth. Caiff yr holl Grantiau Cyfalaf a Chymorthdaliadau eu trosi i fod ar sail ddyledus/derbyniwyd ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff cyfrifon ar gyfer eitemau adferadwy eu cyflwyno pan fo'n angenrheidiol ac yna, mae rhai eitemau heb eu talu yn ymddangos yn y fantolen Dyledwyr Byr dymor.

13. **Rhestrau Eiddo**

Stocrestrau sy'n cael eu cadw yn Stordai Canolog yr Awdurdod ac Is-depos am y pris pwrcasu gwirioneddol diwethaf y gwyddys amdano. Nid oes yna unrhyw ddaliadau stocrestrau sylweddol eraill y gwenir darpariaeth ar eu cyfer. Nid yw hyn yn cydsynio â IAS2 sy'n gofyn pennu pris ar y pris isaf a'r gwerth net cyflawnedig. Nid yw'r ymadawiad o'r safon cyfrifyddu yn cael ei ystyried i fod yn berthnasol.

14. **Derbynebaw sy'n Codi ar ôl Gwerthu Asedau nad ydynt yn Gyfredol**

Caiff derbynneb cyfalaf ei dderbyn ar ôl gwerthiant Ased nad yw'n gyfredol, a'i drosglwyddo i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr cyn cael ei bostio at y Gronfa Derbynebaw Cyfalaf drwy'r Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd.

15. **Offerynnau Ariannol**

Mae offeryn ariannol yn gontract o unrhyw fath sy'n arwain at ased ariannol o un endid, a rhwymedigaeth ariannol o un arall.

Mae gofynion cyfrifyddu'r Cod yn deillio o'r Safonau Adrodd Ariannol a Chyfrifyddu Rhyngwladol:

- IAS 39 Offerynnau Ariannol: Cydnabyddiaeth a Mesuriad
- IAS 32 Offerynnau Ariannol: Cyflwyniad
- SAARH/IFRS 7 Offerynnau Ariannol: Datgeliad

Mae'r term offeryn ariannol yn cynnwys asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol ac yn cael ei fesur i ddechrau gan brisio teg a'u hamorteiddio. Fel arfer y dystiolaeth orau o brisio teg offeryn ariannol ar yr adnabyddiaeth gyntaf yw pris trafodyn a hwn ddylai fod y gwerth a ddefnyddiwyd.

Rhwymedigaethau Ariannol

Mae'r rhain yn cynnwys credydwy'r byr dymor a phethau taladwy eraill, benthyciadau eraill a gwarantau ariannol eraill. Caiff Rhwymedigaethau Ariannol eu mesur i ddechrau gan brisio teg a'u hamorteiddio. O ran pethau masnachol taladwy a phethau taladwy eraill, cymerir boddy gost yn bris teg. Mae taliadau blynyddol i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog taladwy yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi ei luosi gan gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer y rhan fwyaf o'r benthyciadau sydd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynwyd yn y Fantolen yw'r penrhif ad-daladwy dyledus (gyda llog cronol) a llog taladwy i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm taladwy ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb llog. Yr eithriad yw cyfradd llog grisiog benthyciadau'r farchnad ble mae'r swm a gyflwynwyd yn y Fantolen yn gost wedi'i amorteiddio.

Asedau Ariannol

Mae'r rhain yn cynnwys adneuon banc, dyledwy'r byr dymor, benthyciadau derbyniadwy, pethau derbyniadwy eraill a buddsoddiadau eraill. Ar gyfer y rhan fwyaf o asedau ariannol, cymerir mai pris trafodyn yw'r pris teg. Mae benthyciadau derbyniadwy neu fuddsoddiadau yn cael eu mesur i ddechrau yn ôl pris teg a'u hamorteiddio. Mae Credydau blynyddol i Ddatganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog derbyniadwy yn seiliedig ar y swm a gaiff ei gario o'r ased wedi ei luosi gan gyfradd effeithiol llog ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer yr holl fenthyciadau mae'r Awdurdod wedi eu gwneud, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynwyd yn y Fantolen yw'r penrhif derbyniadwy dyledus a llog taladwy i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm taladwy ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb llog.

Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

Mae'r cyfrif hwn yn darparu mecanwaith cydbwysu rhwng y gwahanol gyfraddau ble y caiff enillion a cholledion (megis premiymau wrth ad-dalu dyled yn gynnar) eu cydnabod ac sy'n ofynnol yn ôl statud i'w diwallu o'r Gronfa Gyffredinol.

Benthyciadau Meddal

Os yw'r Awdurdod yn derbyn Benthyciad heb log, neu yn is na'r cyfraddau cyfredol, caiff cyfradd llog effeithiol y benthyciad ei chyfrifo. Mae hyn yn cynrychioli elw i'r Awdurdod a chaiff yr elw ei gyfrifo drwy weithio allan gwerth cyfredol holl daliadau'r dyfodol drwy ddefnyddio cyfradd benthyciad cyfredol ar gyfer benthyciad tebyg a wnaed gan yr Awdurdod. Bydd hyn yn arwain at ffigur is ar gyfer prisio teg y benthyciad na'r swm a dderbyniwyd, gan ddisgwyl y byddai'r gwahaniaeth y cyfrifir amdano'n grant llywodraeth hynny yw yn cael ei gydnabod yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff yr elw ei wrthdroi allan drwy'r Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol. Mae triniaeth ddilynol ar gyfer debyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr bob blwyddyn am y llog taladwy yn seiliedig ar y gyfradd llog uwch effeithiol a'r gwahaniaeth rhwng y llog a ddebydwyd i Ddatganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr o dan y cytundeb benthyciad yn cael ei wrthdroi allan i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol a'i adrodd yn y Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd.

16. Grantiau

Mae'r rhan fwyaf o grantiau a dderbyniwyd gan yr Awdurdod oddi wrth Adrannau Llywodraeth i'w gosod yn erbyn gwariant refeniw a chyfalaf yr Awdurdod, gan ddibynnu ar natur y grant.

Mae'n ofynnol bod awdurdodau lleol yn cyfrif am ac yn darparu datgeliadau mewn perthynas â grantiau cyfalaf a chyfraniadau yn unol â IAS 20 'Cyfrifyddu ar gyfer Grantiau Llywodraeth a Datgeliad o Gymorth y Llywodraeth'. Cafodd y canlynol eu nodi wrth gynhyrchu Datganiad o Gyfrifon ar gyfer 2015/16:

- Caiff grantiau a chyfraniadau at ddibenion cyfalaf eu cydnabod ar unwaith yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr os nad oes unrhyw amodau grant dyledus yn bodoli – nid oes unrhyw ddull gweithredu sy'n gohirio grantiau llywodraeth.
  1. Os oes gwariant wedi digwydd yna caiff y grant ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf drwy Ddatganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd
  2. Os nad oes gwariant wedi digwydd yna caiff y grant ei drosglwyddo i'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso drwy'r Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd ac yna ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf pan fydd y grant yn cael ei gymhwyso
- Rhaid dangos grantiau a chyfraniadau fel rhwymedigaethau ar y Fantolen nes bod amodau dyledus yn cael eu bodloni
- Pan gaiff asedau eu trosglwyddo am £dim neu lai na phrisio teg, hynny yw asedau wedi eu rhoddi, a phan nad oes unrhyw amodau o'r trosglwyddiad wedi eu bodloni, mae'n ofynnol bod y diffyg o ran unrhyw ystyriaeth a roddir yn erbyn prisio teg yn cael ei greydu i Gyfrif Asedau Rhodd-daledig (neu bydd y credyd yn mynd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

17. **Dyranu Costau Sefydliad Canolog**

Caiff taliadau costau uwchben a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rheini sy'n cael budd o'r gwasanaeth cyflenwi yn unol ag egwyddorion costio Cod Ymarfer Gwasanaeth Adrodd CIPFA 2015/16 (SeRCOP). Caiff yr egwyddor costio amsugniad cyfan ei ddefnyddio – mae costau uwchben cyflawn a chostau gwasanaethau cymorth yn cael eu rhannu rhwng defnyddwyr mewn yn gyfrannol â'r budd-daliadau a dderbyniwyd ac eithrio:

- Craidd Corfforaethol a Democrataidd - costau'n ymwneud â statws yr Awdurdod fel sefydliad democrataidd amlswyddogaethol.
- Costau heb eu dosbarthu - cost budd-daliadau dewisol a ddyfemir i gyflogaion sy'n ymddeol yn gynnar a lleihau colledion taladwy i'r Asedau sy'n cael eu Cadw ar Werth.

Mae'r ddau gategori cost hyn yn cael eu diffinio yn SeRCOP a'u cyfrif fel pennawd ar wahân yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o Wariant net ar Wasanaethau Parhaol.

18. **Treth Ar Werth**

Caiff yr Awdurdod ei ad-dalu am TAW ac mae'r incwm a gwariant a adroddir yn y cyfrifon, felly, wedi cael eu hadrodd yn anghynhwysol o'r dreth hon.

19. **Yswiriant**

Rhaid i'r Awdurdod dalu gweddill ar y rhan fwyaf o'i hawliadau yswiriant ac, yn hynny o beth, mae wedi gwneud darpariaeth yn ei gyfrifon i ddiwallu'r rhwymedigaethau dyledus. Ar 31 Mawrth 2016, mae Darpariaeth Yswiriant yn gynwysedig ar y Fantolen ar gyfer £1,030,000 (£1,185,000 ar 31 Mawrth 2015) a Chronfa Yswiriant o £2,031,000 (£1,667,000 ar 31 Mawrth 2015).

20. **Buddion Cyflogai**

Mae triniaeth cyfrifyddu buddion cyflogai sy'n gynwysedig yn y Datganiad o Gyfrifon, a reolir gan y cod ymarfer a'i gefnogi gan SAARH/IFRS yn seiliedig ar Safon 19 s Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS 19) 'Buddion Cyflogai'.

Mae IAS 19 yn seiliedig ar yr egwyddor y dylai sefydliad gyfrif am fudd-daliadau cyflogaeth ac ôl-gyflogaeth pan fod cyflogeion yn eu haeddu a phan fo'r Awdurdod yn ymroddedig i'w darparu, hyd yn oed os gallai'r gwir ddarpariaeth fod nifer o flynyddoedd yn y dyfodol. Mae egwyddorion IAS 19 yn rhoi gwell adlewyrchiad o wirionedd economaidd y berthynas rhwng cyflogwr a'i gyflogeion (ac â chronfeydd pensiwn) nad y gellir ei ddisgwyl o lifoedd arian.

Mae IAS 19 yn gymwys i bob math o fuddion cyflogai a dalwyd gan awdurdodau lleol, a ddiffinnir yn y cod ymarfer fel "pob ffurf o ystyriaeth a roddwyd gan endid yn gyfnewid am wasanaeth a gyflwynwyd gan gyflogeion." Felly mae buddion cyflogai yn cynnwys y categorïau canlynol, bob un ohonynt yn meddu ar nodweddion gwahanol a gofynion cyfrifyddu gwahanol.

- Buddion byr dymor fel taliadau, cyflogau, tâl gwyliau, absenoldeb salwch a bonws sy'n daladwy o fewn 12 mis o ddyddiad y Fantolen
- Buddion hir dymor, dyfarniadau gwasanaeth hir a bonws sy'n daladwy fwy na 12 mis ar ôl dyddiad y Fantolen, fel absenoldeb hir o'r gwasanaeth neu daliadau jiwbilî a budd-daliadau anabledd hir dymor
- Buddion terfynu fel taliadau diswyddo, sy'n daladwy o ganlyniad i un ai penderfyniad y cyflogwr i derfynu cyflogaeth cyflogwr cyn y dyddiad ymddeol arferol, neu benderfyniad cyflogwr i dderbyn diswyddiad gwirfoddol yn gyfnewid am fudd-daliadau. Maen nhw'n aml yn daliadau un swm, ond maen nhw hefyd yn cynnwys budd-daliadau mwyhau ymddeoliad, a chyflog nes diwedd cyfnod penodedig os nad yw'r cyflogwr yn cyflwyno gwasanaeth pellach sy'n darparu buddion economaidd i'r endid
- Buddion ôl-gyflogaeth fel pensiynau ac yswiriant meddygol ôl-ymddeoliad

Staff Cynorthwyol

Wrth goladu gwybodaeth mewn perthynas â buddion byr dymor, roedd yn ofynnol bod pob Adran yr Awdurdod yn cwblhau trefnlen yn manylu'r holl wyliau heb ei gymryd, ac oriau gwaith hyblyg cronol ac amser rhydd yn lle gwaith ar gyfer yr holl gyflogeion. Cafodd y wybodaeth hon ei defnyddio fel sail y croniad ar 31 Mawrth 2016.

Staff Addysgu

Mae staff addysgu yn amodol ar gyfrifiad croniad gwahanol yn sgil y ffaith fod gwyliau yn cael ei hawlio ar sail tymor wrth dymor yn hytrach nag ar sail flynyddol ac felly mae'r gyfradd croniad yn amrywio o dymor i dymor gan ddibynnu ar nifer y dyddiau mewn tymor a nifer y dyddiau o wyliau y mae gweithio yn ystod y tymor yn rhoi'r hawl amdanynt.

Mae Amodau Gwasanaeth i Athrawon Cymru a Lloegr (y Llyfr Porffor) yn cynnwys cyflog athrawon ond nid yw'n cyfeirio yn benodol at dâl gwyliau. Fodd bynnag, mae nifer o delerau ganddynt sy'n berthnasol i amcangyfrif y croniad. Yr egwyddor sylfaenol yw y dylai athrawon dderbyn dim llai na thraean cyflog blwyddyn am bob tymor llawn o wasanaeth. At ddibenion y trefniadau hyn, mae tri thymor ym mhob blwyddyn yn cynnwys y canlynol:

- Tymor yr Haf o 1 Mai tan 31 Awst
- Tymor yr Hydref o 1 Medi tan 31 Rhagfyr
- Tymor y Gwanwyn o 1 Ionawr tan 30 Ebrill

Amodau perthnasol eraill yw y bydd athrawon sy'n dechrau gwaith yn eu swydd gyntaf, neu eu hailbenodiad, neu yn trosglwyddo o gyflogwr arall yn ystod tymor yr ysgol, yn cael cyflog wedi ei dalu iddynt o'r diwrnod ysgol cyntaf a weithiwyd gan yr athro. Fodd bynnag, bydd y rheini sy'n dechrau gwaith ar ddechrau tymor ysgol yn cael cyflog wedi ei dalu iddynt yn ôl y telerau canlynol:

- Ar ôl gwyliau'r Haf o 1 Medi; neu o ddiwrnod cyntaf yr ysgol yn Nhymor yr Hydref os bydd hwn yn gynt na 1 Medi
- Ar ôl gwyliau'r Nadolig o 1 Ionawr
- Ar ôl gwyliau'r Pasg, o 1 Mai; neu o ddiwrnod cyntaf yr ysgol yn Nhymor yr Haf os yw hwn yn gynt na 1 Mai

21. **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol**

Caiff y datganiad o gyfrifon ei baratoi yn unol â buddion ôl-gyflogaeth 19 IAS.

Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn dau gynllun pensiwn gwahanol, sy'n diwallu anghenion cyflogaeth yn y gwasanaethau penodol. Mae pob cynllun yn rhoi buddion diffiniedig i aelodau sy'n berthnasol i gyflog a gwasanaeth.

Athrawon

Mae athrawon a gyflogir gan yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn rhoi buddion penodol i athrawon ar ôl iddynt ymddeol, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at gostau drwy wneud cyfraniadau sy'n seiliedig ar ganran cyflogau pensiynadwy aelodau.

Yn dechnegol, caiff y Cynllun ei ddiffinio fel cynllun buddion. Fodd bynnag, ni chaiff y Cynllun ei ariannu, ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa amcanol fel sail i gyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogaeth a delir gan awdurdodau lleol. Ni all yr Awdurdod ddynodi ei siâr safle ariannol tanorweddol na'i berfformiad o'r Cynllun yn ddigon dibynadwy at ddibenion cyfrifyddu. At ddibenion y Datganiad o Gyfrifon, caiff felly ei gyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniad diffiniedig a ni chaiff unrhyw rwymedigaeth ar gyfer taliadau buddion yn y dyfodol eu cydnabod yn y Fantolen. Nid oes unrhyw asedau sy'n berthnasol i Gynllun Pensiwn Athrawon gan fod hwn yn gynllun pensiwn heb ei ariannu, ac mae rhwymedigaeth ar gyfer talu'r pensiynau hyn yn y pen draw yng ngofal yr Adran Addysg.

Mae cyfrifoldeb gan yr Awdurdod am gostau unrhyw fuddion ychwanegol a ddyfernir wrth ymddeol yn gynnar sydd y tu allan i delerau cynllun yr athrawon. Caiff y costau eu cyfrif ar sail buddion wedi'u diffinio.

Cyflogaeth Eraill

Caiff y Cynllun Llywodraeth Leol ei gyfrifo fel cynllun buddion diffiniedig. Mae'r gronfa pensiwn hon yn cael ei gweinyddu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf. Caiff rhwymedigaethau cynllun pensiwn Rhondda Cynon Taf sydd i'w briodoli i'r Awdurdod ei gynnwys yn y Fantolen, ar sail sy'n actwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau pension scheme attributable to the Authority are included in Y Fantolen on an actwaraidd basis using the projected unit method - an assessment of the future payments that will be made in relation to retirement benefits earned to date by employees, based on assumptions about mortality rates, employee turnover rates, and projections of projected earnings for current employees.

Caiff y newid yn rhwymedigaeth pensiynau net eu dadansoddi yn ôl y cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth cyfredol – cynnydd mewn rhwymedigaethau a enillwyd eleni o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth – a ddyrannwyd yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r cyfrifon refeniw gwasanaethau y gweithiodd y cyflogaeth iddynt;

Cost gwasanaeth yn y gorffennol – cynnydd mewn rhwymedigaethau sy'n codi yn sgil

penderfyniadau'r flwyddyn gyfredol ac ohoni y mae'r effaith yn berthnasol i flynyddoedd o wasanaethau yn ystod blynyddoedd cynharach – caiff ei ddebydu at Gost Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau nad ydynt yn Ddosranedig

Enillion/colledion ar setliadau – canlyniad gweithredu i leddfu rhwymedigaethau neu ddigwyddiadau'r Awdurdod sy'n lleihau gwasanaeth disgwylidig y dyfodol neu Groniad buddion cyflogeion – caiff ei ddebydu at Gost Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau nad ydynt yn Ddosranedig

Cost llog yr oblygiad/ased â buddion wedi'u diffinio - cost llog ar werthoedd cyfredol rhwymedigaethau/asedau a llog ar y newidiadau net i'r rhwymedigaethau/asedau hynny dros y cyfnod, cyfrifwyd gan ddefnyddio cyfradd gostyngiad net ar ddechrau'r cyfnod - yn gynnwysedig oddi fewn i Incwm Cyllido a Gwariant yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Enillion ar asedau cynllun - y gwahaniaeth rhwng enillion gwirioneddol ac incwm llog ar asedau'r Gronfa. Gall y ffigur yma fod yn fawr achos gall yr enillion gwirioneddol a'r incwm llog fod yn sylweddol wahanol i'r gyfradd ostyngedig a ddefnyddir ar gyfer cyfrifo incwm llog - caiff ei gynnwys oddi fewn i Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Enillion a cholledion actwaraidd yn sgil profiad rhwymedigaeth - mae hwn yn dangos effaith gwir brofiad sy'n gwahaniaethu oddi wrth dybiaethau cyfrifyddu, megis cynnydd mewn pensiynau a chynnydd cyflogau sy'n gwahaniaethau oddi wrth y rheini a dybiwyd, a symudiad aelodaeth annisgwyl - cynhwysir oddi fewn i Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Enillion a cholledion actwaraidd ar rwymedigaethau - mae hwn yn dangos yr effaith ar rwymedigaethau yn sgil profiad (gweler uchod) a thybiaethau. Gellir rhannu'r newidiadau yn sgil tybiaethau yn dybiaethau ariannol a thybiaethau demograffig - cynhwysir oddi fewn i Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Cyfraniadau a delir i gronfa bensiwn Rhondda Cynon Taf - arian parod a delir fel cyfraniadau cyflogwr i'r gronfa bensiwn

Mewn perthynas â buddion ymddeol, mae darpariaethau statudol yn gofyn bod Mantolen Cronfa'r Cyngor yn gorfod talu'r swm taladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn, yn y Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd mae hyn yn golygu fod yna gyllid i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiynau i gael gwared ar y debydau a chredydau amcanol ar gyfer buddion ymddeol, a'u newid am ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn ac unrhyw swm taladwy i'r gronfa ond nas talwyd ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae Costau Gwasanaeth Cyfredol a Chostau Pensiwn Taliadwy o dan IAS19 wedi eu dosrannu i Gost Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn seiliedig ar gyfraniadau Budd-dal Ymddeol Cyflogai priodol i'r Gronfa Bensiwn.

22a. **Safon 19 Cyfrifyddu Rhyngwladol (Buddion cyflogai) – Buddion a Ariennir gan Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol**

Cyflwyniad

Mae Datgeliadau yn nodyn 43 yn berthnasol i'r rhwymedigaethau a ariennir oddi fewn i Gronfa Bensiwn Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (y Gronfa) sydd yn rhan o Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, yn gofyn bod Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr

Tudful a'i gyflogeion yn talu cyfraniadau i'r Gronfa, wedi ei gyfrifo ar lefel y bwriadwyd iddo fantoli rhwymedigaethau pensiynau gydag asedau buddsoddi.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cydnabod enillion a cholledion yn llawn, ac yn ddi-oed drwy Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Cyflawnwyd y diweddaraf o bennu pris actwaraidd rhwymedigaethau Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ar 31 Mawrth 2013. Mae rhwymedigaethau wedi eu hamcangyfrif gan actwari cymwys ac annibynnol ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r rhagamcanu credyd uned. Mae manylion y prif dybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari wrth ddiweddarau pennu pris mwyaf diweddar y Gronfa at ddibenion IAS 19 yn nodyn 43d.

22b. **Safon 19 Cyfrifyddu Rhyngwladol (Buddion cyflogai) – Buddion heb eu hariannu Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol**

Cyflwyniad

Mae datgeliadau yn Nodyn 43 yn berthnasol i drefniadau pensiwn heb eu hariannu a sefydlwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. Buddion terfyniad yw'r rhain a wnaed ar sail disgresiwn ar adeg ymddeoliad cynnar mewn perthynas ag aelodau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cydnabod elw a cholled yn llwyr, ac ar unwaith drwy Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.

Yn unol â Safonau Adrodd Arian Rhyngwladol, mae'n ofynnol cael datgeliad o wybodaeth benodol yn ymwneud ag asedau, rhwymedigaethau, incwm a gwariant sy'n berthnasol i gynlluniau pensiwn.

Tybiaethau

Digwyddodd y prisio actwaraidd heb eu hariannu diweddaraf ar gyfer buddion Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol fel ar 31 Mawrth 2013. Mae rhwymedigaethau wedi eu hamcangyfrif gan yr actwari cymwysedig annibynnol ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu credyd uned. Caiff y prif dybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari wrth ddiweddarau prisiad diweddaraf y Gronfa at ddibenion IAS 19 eu manylu yn nodyn 43d.

23. **Cronfeydd**

Mae cronfeydd yr Awdurdod, o dan y Cod Ymarfer, wedi eu categorio rhwng Cronfeydd y gellir eu defnyddio a Chronfeydd na ellir eu defnyddio, yn ôl y diffiniad yn Adroddiad Naratif y cyfrifon hyn.

Y Cronfeydd y gellir eu defnyddio a ddatgelir yn y Fantolen yw'r canlynol:

Mae'r **Gronfa Derbyniadau Cyfalaf** yn cynrychioli swm y derbynebau cyfalaf sydd ar gael i ariannu gwariant cyfalaf y dyfodol. Cyfeirier at Nodyn 30 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r **Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwysio** yn cynrychioli grantiau cyfalaf a chyfraniadau a dderbyniwyd oddi wrth Adrannau'r Llywodraeth a heb fod yn y Llywodraeth ble mae telerau ac amodau'r grantiau wedi eu bodloni gan yr Awdurdod ond heb eu cymhwysio eto i ariannu gwariant cyfalaf. Cyfeirier at Nodyn 32 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r **Gronfa Yswiriant** yn cynrychioli arian a osodwyd o'r neilltu i ddiwallu potensial rhwymedigaethau yswiriant yr Awdurdod yn y dyfodol, ac nid yw ar gael i ariannu gwariant cyffredinol amhenodol. Cyfeirier at Nodyn 33 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae **Mantolenni Rheolaeth Leol Ysgolion** yn cynrychioli arian a osodwyd o'r neilltu gan ysgolion yr Awdurdod i'w ddefnyddio at ddibenion penodol ysgolion unigol ac nid yw ar gael i ariannu gwariant cyffredinol amhenodol. Cyfeirier at Nodyn 35 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae **Mantolenni Eraill a Glustnodwyd** yn cynrychioli arian a osodwyd o'r neilltu neu sy'n berthnasol i ddiben penodol ac nad yw ar gael i ariannu gwariant cyffredinol amhenodol. Cyfeirier at Nodyn 36 to Datganiad o Gyfrifon.

Mae **Mantolen Cronfa'r Cyngor** yn cynrychioli'r arian sydd ar gael i'r Awdurdod i'w wario ar wariant cyffredinol a heb ei glustnodi ar gyfer prosiectau penodol. Cyfeirier at y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, Datganiad y Symudiad Mewn Cronfeydd a Nodyn 34 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae **Cronfa Gyfunol Amlogfa Llwydcoed** yn cynrychioli'r gronfa Refeniw ddosbarthadwy sydd i'w briodoli i Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful o Gydbwyllgor Amlogfa Llwydcoed. Mae'r gronfa'n cynnwys gwarged cronol gweithrediadau'r Amlogfa. Cyfeirier at Nodyn 34 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae **Cronfa Gyfunol Consortiwm Canolbarth y De** yn cynrychioli cronfa refeniw dosbarthadwy a briodolwyd i Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful oddi wrth Gydbwyllgor Consortiwm Canolbarth y De. Mae'r gronfa'n cynnwys gwargedion a gronnwyd o weithrediadau'r Consortiwm. Cyfeirier at Nodyn y 34 Datganiad o Gyfrifon.

Mae Cronfeydd na ellir eu Defnyddio a ddatgelir yn y Fantolen yn cynnwys y canlynol:

Y **Gronfa Ailbrisio** - mae'r gronfa hon yn cofnodi enillion/colledion ailbrisad na wireddwyd sy'n codi (ers 1 Ebrill 2007) yn sgil cadw asedau nad ydynt yn gyfredol. Cyfeirier at Nodyn 37 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r **Cyfrif Addasu Cyfalaf** yn darparu mecanwaith cydbwysu rhwng y gwahanol gyfraddau y caiff asedau eu dibrisio o dan y Cod Ymarfer ac maen nhw'n cael eu hariannu drwy'r systemau rheoli cyfalaf. Cyfeirier at Nodyn 38 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r **Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol** yn darparu mecanwaith cydbwysu rhwng y gwahanol gyfraddau y caiff enillion a cholledion eu cydnabod o dan y Cod Ymarfer ac sy'n ofynnol yn ôl statud i'w gwireddu o'r Gronfa Gyffredinol. Cyfeirier at Nodyn 39 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r **Cyfrif Addasu Absenoldebau Cronol** yn cynrychioli cronid y buddion cyflogai a gyfrifwyd mewn cydsyniad â IAS 19. Cyfeirier at Nodyn 40 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r **Gronfa Bensiynau** yn cynrychioli asesiad o rwymedigaeth y pensiwn mewn perthynas â buddion ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y cyflogeion. Cyfeirier at Nodyn 41 y Datganiad o Gyfrifon.

24. **Ailstrwythuro Dyled Hir-dymor**

Gall yr Awdurdod, pan fydd amodau cyfradd llog yn ffafriol ac wrth weithredu yn ôl cyngor ei Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys, ailstrwythuro rhan o'i bortffolio dyled hir dymor drwy adnewyddu benthyciadau cyfradd llog uchel hŷn â benthyciadau cyfradd llog is. Mae cofnodi'r taliad premiwm net a ddaw o ganlyniad, yn ôl y cyfrif refeniw priodol yn cael ei seilio ar yr ymarfer cyfrifyddu canlynol:

Yn achos premiwm nodir y gyfran briodol yn ôl refeniw dros fywyd y benthyciadau amnewid, ond yn achos disgownt caiff y gyfran briodol ei nodi yn ôl refeniw un ai dros

fywyd y benthyciadau amnewid neu am ddim mwy na 10 mlynedd, pa bynnag un sydd gynharaf.

Yn ôl y Cod Ymarfer, dylai premiwm a disgownt o ran ailstrwythuro dyled ffurfio rhan o gyfrifiad cyfradd llog effeithiol wrth bennu cost a amorteiddiwyd y benthyciad sydd heb ei dalu. Pan, fodd bynnag, nad yw'r benthyciad amnewid yn bodoli mwyach, rhoddir y term crog i'r premiwm a'r disgownt a'u gosod yng Nghyfrif Addasu Offerynnau Ariannol y Fantolen.

Ni chafwyd unrhyw ailstrwythuro dyled newydd yn ystod y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016.

25. **Prydlesi**

Ceir dau fath o drefniadau prydlesi y mae Awdurdodau Lleol yn eu defnyddio, sef Prydlesi cyllidol a Phrydlesi Gweithredu. Yn gyffredinol, mae prydles gyllidol yn sylweddol drosglwyddo holl risgiau a gwobrau perchnogaeth ased sefydlog i'r prydleswr, tra bo prydles weithredu nid yw'r risgiau a'r gwobrau yn cael eu trosglwyddo i'r prydleswr.

Yn dilyn gofynion Safon Cyfrifyddu Ryngwladol 17 (IAS 17) 'Prydlesi', mae'n ofynnol bod yn atebol am brydlesau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Fantolen fel cyllid neu brydlesi gweithredu. Caiff unrhyw rwymedigaethau addasol rhwng y driniaeth gyfrifyddu a'r drefn rheoli cyfalaf statudol ei reoli drwy'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Yn ôl y Cod Ymarfer, caiff dosbarthiad prydles ei wneud ar ddechrau'r brydles ac mae'r Cod Ymarfer yn darparu nifer o ddangosyddion cynradd sydd un ai ynghyd neu yn unigol yn darparu tystiolaeth o brydles gyllid. Dyma'r dangosyddion fel a ganlyn:

- Mae'r brydles yn trosglwyddo perchnogaeth o'r ased i'r prydleswr erbyn diwedd y tymor prydlesu
- Mae dewis gan y prydleswr i brynu'r ased am bris y disgwylir iddo fod yn ddigon is na'r prisio teg er mwyn gwneud yn rhesymol sicr y caiff yr opsiwn ei weithredu
- Mae tymor y brydles ar gyfer rhan fwyaf o fywyd economaidd yr ased
- Mae gwerth presennol taliadau isaf y brydles yn cyfrif am o leiaf rhan sylweddol neu holl brisio teg yr ased a brydleswyd
- Mae'r asedau a brydleswyd o natur mor arbenigol mai dim ond y prydleswr all eu defnyddio heb addasiadau mawr iddynt

Os yw'r dadansoddiad yn parhau'n aneglur ar ôl ystyried yr uchod, ceir dangosyddion pellach a allai un ai ynghyd neu'n unigol arwain at brydles yn cael ei dosbarthu fel prydles gyllid:

- Os gall y prydleswr ganslo'r brydles, mae colledion y prydleswr yn gysylltiedig â'r canslo yn cael eu cario gan y prydleswr
- Mae enillion neu golledion o gyfnewidiadau prisio teg llog gweddilliol asedau a brydleswyd yn cronni i'r prydleswr
- Mae gan y prydleswr y gallu i barhau i brydlesu am ail gyfnod am rent sy'n sylweddol is na rhent y farchnad

Mae'r Awdurdod yn gwerthuso ei holl brydlesau gyda thaliad rhent blynyddol uwch ben lefel de minimis yr Awdurdod sef £10,000, mae'r Awdurdod wedi cymhwysu'r egwyddorion uchod o ran pennu a yw prydles yn cael ei werthuso fel cyllid neu fel prydles weithredol.

Wrth werthuso prydles fel prydles cyllid, cymerir gwerth cyfredol net yr isafswm taliadau prydles fel prisio teg y brydles a'i gynnwys ar y Fantolen o dan Asedau Nad ydynt yn Gyfredol, Eiddo, Peiriannau ac Offer. Ar yr un pryd caiff rhwymedigaeth hir dymor ei gydnabod ar y Fantolen. Mae'r Ased Anghyfredol yn cael ei ddibrisio dros dymor y brydles gyda'r dibrisiant yn cael ei drethu ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr cyn ei wrthdroi allan o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf drwy'r Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd. Caiff y taliad prydles flynyddol ei rannu rhwng elfen cyllid a llog drwy gymhwyso'r gyfradd llog ymhlyg yn y brydles, gyda'r elfen gyllid (Darpariaeth Isafswm Refeniw) hefyd yn gostwng y rhwymedigaeth hir dymor yn y Fantolen. Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn adlewyrchu'r gwahaniaethau rhwng y rhwng dibrisiant a'r taliadau Darpariaeth Isafswm Refeniw.

26. **Darpariaethau**

Caiff darpariaethau eu gwneud pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi goblygiad cyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod ble y mae'n fwy na thebyg yn ofynnol cael setliad drwy drosglwyddo buddion economaidd neu botensial gwasanaeth a bod amcangyfrif dibynadwy yn gallu cael ei wneud am swm yr oblygiad.

Codir taliad am ddarpariaethau fel costau i'r llinell gwasanaeth priodol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn y daw'r Awdurdod yn ymwybodol o'r oblygiad, a'u mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad gwariant gofynnol y Fantolen i setlo'r oblygiad, gan gymryd risgiau ac ansicrwydd perthnasol i ystyriaeth.

Pan fo taliadau wedi eu gwneud yn y pen draw, codir y tâl amdanynt ar y ddarpariaeth sy'n cael ei gario yn y Fantolen. Caiff amcangyfrif setliadau eu hadolygu ar ddiwedd pobl blwyddyn ariannol - pan ddaw'n llai tebygol y bydd yn ofynnol bellach cael trosglwyddiad o fuddion economaidd (neu setliad is nag y rhagwelwyd ei wneud), caidd y ddarpariaeth ei wrthdroi a'i gredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Caiff natur pob darpariaeth ei ddatgelu yn Nodyn 26 y Datganiad o Gyfrifon.

27. **Cydnabyddiaeth Refeniw**

Caiff gweithgaredd ei gyfrif yn ystod y flwyddyn y mae'n digwydd ynddi, nid dim ond pan fydd taliadau arian parod wedi eu gwneud. Yn benodol:

- Caiff refeniw ar ôl gwerthu nwyddau ei gydnabod pan fydd yr Awdurdod yn trosglwyddo risgiau sylweddol a thaliadau perchnogaeth i'r prynwr ac y mae'n debygol y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r drafodyn yn llifo i'r Awdurdod
- Caiff refeniw oddi wrth ddarparu gwasanaethau ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn gallu mesur yn ddibynadwy ganran cwblhau'r trafodyn ac y mae'n debygol y bydd buddion economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod
- Caiff costau mewn perthynas â gwasanaethau a dderbyniwyd (yn cynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan gyflogeion) eu cofnodi fel gwariant pan gaiff y gwasanaethau eu derbyn yn hytrach na phan gaiff taliadau eu gwneud
- Caiff llog derbyniadwy ar fuddsoddiadau a thaladwy ar fenthyciadau eu cyfrif fel incwm a gwariant yn y drefn honno, ar y sail y gyfradd llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifau arian parod a osodwyd neu a bennwyd gan y contract
- Pan fo refeniw a gwariant wedi ei gydnabod ond dim arian parod wedi ei dderbyn na'i dalu, caiff dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol ei gofnodi ar y Fantolen. Pan na ellir setlo dyledion, caiff mantolen y dyledwr ei ostwng a thaliad ei godi ar y refeniw am yr incwm y mae'n bosibl na chaiff ei gasglu.

28. **Arian Parod a Chyferth Arian Parod**

Caiff arian parod ei gynrychioli gan arian parod mewn llaw ac adneuon gan sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb yn sgil hysbysiad o ddim mwy na 24 awr. Mae cyferth arian parod yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu ddim hirach na thri mis neu lai o'r dyddiad caffael ac sy'n rhwydd eu trosi'n symiau diffiniedig o arian parod â risg di-nod o ran newid gwerth.

29. **Diddordebau mewn Cwmnïau ac endidau eraill**

Gweithrediadau sy'n cael eu rheoli ar y cyd

Mae gweithrediadau sy'n cael eu rheoli ar y cyd yn weithgareddau y mae'r Awdurdod yn ymgymryd â nhw ar y cyd â mentrau eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrau yn hytrach na sefydlu entiti ar wahân. Mae cyfrifon y Cydbwyllgorau wedi eu cyfuno i ddatganiadau cyllidol yr Awdurdod ar sail llinell wrth linell, wedi eu cyfrifo yn defnyddio methodoleg dosrannu resymol. Ar gyfer 2014/15, cafodd Cydbwyllgor Amlogfa Llwydcoed ei gynnwys yn natganiadau cyllidol yr Awdurdod. Ar gyfer 2015/16 mae Consortiwm Canolbarth y De wedi ei gynnwys hefyd. Felly mae'r Awdurdod wedi adlewyrchu ei siâr, 46.6% o drafodiadau Cydbwyllgor Amlogfa Llwydcoed a 6.68% o drafodyn Cydbwyllgor Consortiwm Canolbarth i mewn i Gyfrifon yr Awdurdod ar sail llinell wrth linell.

Mae disgrifiad o'r gweithrediadau a reolir ar y cyd wedi ei gynnwys yn Nodyn 44 y Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r polisiâu cyfrifyddu'r gweithredu cyfunedig a reolir ar y cyd yn unol â'r rheini sydd gan yr Awdurdod.

Cwmnïau Cysylltiedig

Mae Capita Glamorgan Consultancy Ltd yn bodloni'r meini prawf cwmni cysylltiedig. Fodd bynnag nid oes rheolaeth sylweddol gan yr Awdurdod dros y cwmni ac yn unol â'r cod, nid oes Cyfrifon Grŵp yn cael eu paratoi. Am fanylion pellach gweler Nodyn 44.

30. **Rhwymedigaethau digwyddiadol**

Mae rhwymedigaeth ddigwyddiadol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi oblygiad posibl ar yr Awdurdod, a bod ei fodolaeth ddim ond am gael ei gadarnhau drwy ddigwyddiad neu arall, o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol, nad yw'n gyfan gwbl oddi fewn i reolaeth yr Awdurdod. Mae Rhwymedigaethau digwyddiadol hefyd yn codi mewn amgylchiadau pan fyddai darpariaeth fel arall yn cael ei wneud ond nad yw un ai'n debygol y bydd all-lif o adnoddau yn ofynnol neu na ellir mesur swm yr oblygiad yn ddibynadwy.

31. **Newidiadau i Bolisiâu Cyfrifyddu**

Mae polisiâu cyfrifyddu yn egwyddorion, seiliau, confensiynau, rheolau ac arferion penodol a gymhwysir gan Awdurdod wrth baratoi a chyflwyno datganiad o gyfrifon. Pan fo'n ofynnol cael newid i Bolisiâu Cyfrifyddu, dylai'r Awdurdod ddatgelu natur y newid yn y Polisi Cyfrifyddu. Dylai hefyd ddatgelu ar gyfer y cyfnod cyfredol a phob cyfnod blaenorol, i raddau ymarferol, swm yr addasiad ar gyfer pob eitem llinell datganiad cyllidol a gaiff ei effeithio.

Mae datganiad o gyfrifon 2015/16 yn cynnwys y newidiadau canlynol i'r Polisiâu Cyfrifyddu

- SAARH/IFRS 13 Mesuriad Prisio teg
- Gwelliannau Blynyddol i gylchred SAARH/IFRS 2011-13
- Ardollau IFIRIC 21
- Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw

Nid yw mabwysiadu'r polisiâu cyfrifyddu uchod yn ôl cod ymarfer yn newidiadau i bolisi cyfrifyddu a fydd yn gofyn am gyhoeddi trydydd mantolen.

Symudiad mewn Datganiad Wrth Gefn ar gyfer y Flwyddyn yn Gorffen 31 Mawrth 2016.

Disgrifiad	(Nodyn 34) Balans Cronfa Cyffredinol £'000	(Nodyn 33) Balans Cronfa Yswiriant £'000	(Nodyn 35) Balansau LMS £'000	(Nodyn 36) Balansau eraill a glustnodwyd £'000	(Nodyn 32) Grantiau Cyfalaf Cyfrif Digymhwys £'000	(Nodyn 30) Cronfa wrth gefn Derbynebaw Cyfalaf £'000	Cyfanswm Cronfa wrth gefn gellir ei ddefnyddio £'000	(Nodyn 37 i 41) Cyfanswm Cronfa wrth gefn na ellir ei ddefnyddio £'000	Cyfanswm Cronfa wrth gefn yr Awdurdod £'000
Balans ar 1 Mawrth 2015	5,214	1,667	206	5,972	1,214	1,119	15,392	(16,030)	(638)
<u>Symudiad Cronfa Wrth Gefn yn ystod 2015/16</u>									
Gwarged neu (ddiffyg) Darpariaeth Gwasanaethau	(1,148)	0	0	0	0	0	(1,148)	0	(1,148)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	0	0	0	0	0	0	0	18,371	18,371
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,148)	0	0	0	0	0	(1,148)	18,371	17,223
Addasiadau rhwng sail cyfirfyddu a sail ariannu o dan reoliadau (Nodyn 12)	8,345	0	0	0	159	(572)	7,932	(7,932)	0
Net Cynnydd/Diffyg cyn Trosglwyddiadau I Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	7,197	0	0	0	159	(572)	6,784	10,439	17,223
Trosglwyddiadau i/oddi wrth Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	(7,402)	364	573	6,465	0	0	0	0	0
Cynnydd/Gostyngiad yn y Flwyddyn	(205)	364	573	6,465	159	(572)	6,784	10,439	17,223
*Addasiad Consortiwm Canolbarth y De	4			29			33	(69)	(36)
Balans ar 31 Mawrth 2016	5,013	2,031	779	12,466	1,373	547	22,209	(5,660)	16,549

* Mae Consortiwm Canolbarth y De wedi ei gydgrynhoi â Datganiad o Gyfrifon y Cyngor ar gyfer 2015/16 ac felly mae'n angenrheidiol cael addasiad sy'n adlewyrchu agor balansiau Consortiwm Canolbarth y De

* Mae Balans Cronfa'r Cyngor sef £5.013 miliwn yn cynnwys Balans Cronfa Cyffredinol y Cyngor sef £4.627 miliwn, cronfa Gyfunol Amlogfa Llwydcoed sef £0.377 miliwn a chronfa Gyfunol Consortiwm Canolbarth y De sef £0.009 miliwn. Cyfeirir at Nodyn 34

Symudiadau Datganiad y Gronfa Wrth Gefn ar gyfer y Flwyddyn yn Gorffen 31 Mawrth 2015

Disgrifiad	(Nodyn 34) Mantolen Cronfa Cyffredinol £'000	(Nodyn 33) Mantolen Cronfa Yswiriant £'000	(Nodyn 35) Mantolenni LMS £'000	(Nodyn 36) Mantolenni Eraill a Glusnodwyd £'000	(Nodyn 32) Cyfrif Grants Cyfalaf Heb Ei Gymhwyso £'000	(Nodyn 30) Derbynebau Cronfa Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Cyfanswm Cronfa Wrth Gefn Defnyddadwy £'000	(Nodyn 37 i 41) Cyfanswm Cronfa Wrth Gefn Anefnyddadwy £'000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £'000
Mantolen ar 31 Mawrth 2014	5,055	1,420	358	3,476	1,405	334	12,048	(11,605)	443
<u>Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2014/15</u>									
Gwarged neu (ddiffyg) o ran Darpariaeth Gwasanaethau	4,670	0	0	0	0	0	4,670	0	4,670
Incwm a Gwariant arall Cynhwysfawr	0	0	0	0	0	0	0	(5,751)	(5,751)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	4,670	0	0	0	0	0	4,670	(5,751)	(1,081)
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan reoliadau (Nodyn 12)	(2,602)	0	0	0	491	785	(1,326)	1,326	0
Net Cynnydd/(Gostyngiad) cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glusnodwyd	2,068	0	0	0	491	785	3,344	(4,425)	(1,081)
Trosglwyddiadau i/ (o) Gronfeydd Wrth Gefn a Glusnodwyd	(1,909)	247	(152)	1,814	0	0	0	0	0
Trosglwyddiadau rhwng Cronfeydd Wrth Gefn a Glusnodwyd	0	0	0	682	(682)	0	0	0	0
Cynnydd / (Gostyngiad) yn ystod y Flwyddyn	159	247	(152)	2,496	(191)	785	3,344	(4,425)	(1,081)
Mantolen ar 31 Mawrth 2015	5,214	1,667	206	5,972	1,214	1,119	15,392	(16,030)	(638)

30

* Mae Mantolen Cronfa'r Cyngor sef £5.214 miliwn yn cynnwys Mantolen Cronfa Cyffredinol y Cyngor sef £4.525 miliwn a Chronfa Gyfunol Amlogfa Llwydcoed sef £0.689 miliwn. Cyfeirier at Nodyn 34.

Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y Flwyddyn yn Gorffen 31 Mawrth 2016

Gwariant Gros 2014/15 £'000	Incwm Gros 2014/15 £'000	Gwariant Net 2014/15 £'000	Disgrifiad	Gwariant Gros 2015/16 £'000	Incwm Gros 2015/16 £'000	Gwariant Net 2015/16 £'000
6,332	4,783	1,549	Gwasanaethau Canolog i'r cyhoedd	8,851	6,676	2,175
5,325	1,663	3,662	Gwasanaethau Diwylliannol a Pherthnasol i hynny	10,088	806	9,282
22,708	7,150	15,558	Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoliadol	16,446	6,835	9,611
885	150	735	Gwasanaethau Cynllunio	854	628	226
64,668	11,684	52,984	Gwasanaethau Addysg a Phlant	65,576	14,241	51,335
18,676	5,679	12,997	Gwasanaethau Prifffyrdd Ffyrdd a Thrafnidiaeth	15,884	5,504	10,380
24,435	21,520	2,915	Gwasanaethau Tai Eraill	27,027	21,777	5,250
29,076	9,226	19,850	Gofal Cymdeithasol i Oedolion	26,869	8,508	18,361
941	21	920	Cynrychiolaeth a Rheolaeth Ddemocrataidd	951	5	946
1,204	0	1,204	Rheolaeth Gorfforaethol	2,174	0	2,174
1,194	0	1,194	Costau Heb eu Dosbarthu	2,077	0	2,077
175,444	61,876	113,568	Costau Gwasanaethau	176,797	64,980	111,817
		1,184	(Elw)/Colled ar Warediad Asedau Sefydlog			(225)
		19	Archebiannau a dalwyd i Gyngor Cymunedol Bedlinog			20
		3,356	Archebiannau a dalwyd i Awdurdod Heddlu De Cymru			3,542
		2,936	Ardollau a dalwyd (Nodyn 3)			2,905
		7,495	Gwariant Gweithredu Arall			6,242
		5,019	Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg			5,109
		(48)	Incwm Llog a Buddsoddi			(56)
		6,697	Net Llog ar Rhwymedigaethau budd-dal diffiniedig net			5,578
		11,668	Incwm a Gwariant Cyllido a Gwariant			10,631
		(72,880)	Grant Cefnogi Refeniw			(72,424)
		(21,089)	Net Derbyniadau o'r Dreth Gyngor (Nodyn 10)			(22,578)
		(18,402)	Net Derbyniadau o Drethi Annomestig (Nodyn 11)			(16,864)
		(25,030)	Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf			(15,676)
		(137,401)	Incwm Trethiant a Grant Amhenodol			(127,542)
		(4,670)	(Gwarged)/Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau			1,148
		(7,971)	Gwarged neu Ddiffyg ar Ail-werthuso Asedau Anghyfreddol			(258)
		13,722	Ailfesuriadau ar Rhwymedigaethau diffiniedig net (ased)			(18,113)
		5,751	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			(18,371)
		1,081	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			(17,223)

Y Fantolen ar gyfer yr Flwyddyn yn Gorffen 31 Mawrth 2016

31/03/2015 £'000		31/03/2016 £'000
249,917	Asedau Di-gyfredol (Nodyn 140)	251,461
3,726	Asedau Treftadaeth (Nodyn 15)	5,226
834	Eiddo Buddsoddi (Nodyn 18)	834
0	Asedau Anghyfyrdadwy	0
13	Buddsoddiadau Hir Dymor	10
1,024	Dyledwyr Hir Dymor (Nodyn 19)	949
255,514	Asedau Hir Dymor	258,480
5,801	Buddsoddiadau byr dymor (Nodyn 20)	3,001
574	Asedau a Roddwyd Ar Werth (Nodyn 21)	319
114	Stocrestrau (Nodyn 22)	162
22,909	Dyledwyr Byr Dymor (Nodyn 23)	21,595
1,310	Arian Parod a Cywerthyddion Arian Parod (Nodyn 24)	2,196
30,708	Asedau Cyfredol	27,273
(755)	Arian Parod a Cywerthyddion Arian Parod (Nodyn 24)	0
(13,953)	Benthyciad Byr Dymor (Nodyn 20)	(19,821)
(18,229)	Credydwyr Byr Dymor (Nodyn 25)	(12,002)
(40)	Rhwymedigaethau Cyfredol Eraill	(43)
0	Darpariaethau Byr Dymor (Nodyn 26)	(1,391)
(32,977)	Rhwymedigaethau Cyfredol	(33,257)
(1,836)	Darpariaethau Hir Dymor (Nodyn 26)	(288)
(70,510)	Benthyciad Hir Dymor (Nodyn 20)	(68,561)
(181,200)	Rhwymedigaethau Cynllun Pensiwn Budd-dal Diffinedig (Nodyn 41)	(167,050)
(58)	Rhwymedigaethau Hir Dymor Arall	(48)
(279)	Blaenswm Derbynebaw Grant Cyfalaf (Nodyn 29)	0
(253,883)	Rhwymedigaethau Hir Dymor	(235,947)
(638)	Net Asedau	16,549
1,119	Cronfa Wrth Gefn Derbynebaw Cyfalaf (Nodyn 30)	547
1,214	Capital Grants Unapplied Account (Nodyn 32)	1,373
1,667	Insurance Fund Balance (Nodyn 33)	2,031
206	Local Management of Schools Balances (Nodyn 35)	779
5,972	Other Earmarked Balances (Nodyn 36)	12,466
4,525	Council Fund Balance (Nodyn 34)	4,627
689	Consolidated Lwydcoed Crematorium Reserve (Nodyn 34)	377
0	Consolidated Central South Consortium Reserve (Nodyn 34)	9
15,392	Usable Reserves	22,209
32,925	Revaluation Reserve (Nodyn 37)	32,275
136,601	Cyfrif Addasu Cyfalaf (Nodyn 38)	133,055
(2,790)	Cyfrif Addasu Offerynnau Cyllidol (Nodyn 39)	(2,705)
(1,566)	Cyfrif Cronni Addasiadau Absenoldebaw (Nodyn 40)	(1,235)
(181,200)	Cronfa Bensiynau Wrth Gefn (Nodyn 41)	(167,050)
(16,030)	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	(5,660)
(638)	Cyfanswm Cronfa wrth Gefn	16,549

Datganiad llif arian parod ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2016

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
	<u>Gweithgareddau Gweithredu</u>	
198	Rhenti (ar ôl ad-daliadau)	189
17,458	Derbynebaw'r Dreth Gyngor	22,483
18,402	Derbynebaw Cyfradd Cenedlaethol Annomestig o'r Gronfa Genedlaethol	16,864
72,880	Grant Cefnogi Refeniw	72,424
19,724	Grantiau DSS ar gyfer budd-daliadau	20,244
23,405	Grantiau llywodraeth arall	14,737
15	Llog a dderbyniwyd	14
12,755	Arian a dderbyniwyd am nwyddau a gwasanaethau	16,992
4,512	Derbynebaw arian parod gweithredol arall	6,531
169,349	Mewnlif arian a Gynhyrchir o Weithgareddau Gweithredu	170,478
(71,892)	Cash paid to and on behalf of employees Arian parod a dalwyd i ac ar ran cyflogeion	(68,565)
(63,733)	Taliadau arian parod gweithredol eraill	(64,507)
(5,014)	Budd-dal a dalwyd	(5,111)
(20,703)	Budd-dal tal a dalwyd allan	(20,645)
(2,936)	Trethi a dalwyd	(2,905)
	Archebiannau a Dalwyd	(3,562)
(164,278)	All-lifoedd arian parod a gynhyrchwyd o Weithgareddau a Weithredwyd	(165,295)
5,071	Llif Arian Net o Weithgareddau a Gynhyrchwyd (Nodyn 45)	5,183
	<u>Gweithgareddau Buddsoddi</u>	
(23,007)	Prynu Eiddo, Peiriannau ac Offer	(17,757)
(9,059)	Taliadau arian parod cyfalaf arall	(8,717)
(74,000)	Buddsoddiadau tymor byr newydd a wnaed	(62,600)
68,500	Ail-daliadau buddsoddiadau	65,400
1,056	Gwerthiant asedau sefydlog (Nodyn 31)	771
20,012	Grantiau Cyfalaf a Dderbyniwyd (Nodyn 48)	15,375
0	Derbynebaw Arian Parod Cyfalaf Arall	0
(16,498)	Llif Arian Parod Net o Weithgareddau Buddsoddi	(7,528)
	<u>Gweithgareddau Cyllido</u>	
4,476	Benthyciadau hir dymor newydd a godwyd	1,028
80,820	Benthyciadau tymor byr newydd a godwyd	92,550
(73,143)	Ad-daliadau o'r symiau a fenthyciwyd	(89,592)
12,153	Net Llifoedd Arian Parod o Weithgareddau Cyllido	3,986
726	Net (Cynnydd)/ Gostyngiad mewn Arian Paroda Cywerthyddion Arian Paro	1,641
(171)	Arian Parod a Cywerthyddion Arian Parod ar ddechrau'r Cyfnod Adrodd yn ôl (Nodyn 24)	555
555	Arian Parod a Cywerthyddion Arian Parod ar Ddiwedd y Cyfnod Adrodd yn ôl	2,196

NODIADAU AMY DATGANIAD O GYFRIFON

1. Prydlesi gweithredu - Prydleswr

Mae'r Awdurdod wedi dechrau gweithredu prydlesi gyda phrydleswyr ar gyfer adeiladau, cerbydau ac offer. Mae isafswm taliadau prydles flynyddol y dyfodol fel a ganlyn.

2015/16

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tiryac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Dim hwyrach nag un flwyddyn	172	91	111	374
Hwyrach nag un flwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	177	167	277	621
Hwyrach na phum mlynedd	0	0	110	110
Cyfanswm	349	258	498	1,105

2014/15

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tiryac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Dim hwyrach nag un flwyddyn	171	68	74	313
Hwyrach nag un flwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	194	128	246	568
Hwyrach na phum mlynedd	0	0	168	168
Cyfanswm	365	196	488	1,049

Roedd y gwariant a godwyd ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesau hyn fel a ganlyn.

2015/16

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tiryac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Taliadau prydles	306	74	282	662
Cyfanswm	306	74	282	662

2014/15

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tiryac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Taliadau prydles	314	81	168	563
Cyfanswm	314	81	168	563

Prydlesi gweithredu - Prydleswr

Mae'r Awdurdod wedi dechrau gweithredu prydlesi gyda phrydleswyr ar gyfer adeiladau, cerbydau ac offer. Mae isafswm taliadau prydles flynyddol y dyfodol sy'n ddyledus i'r Awdurdod fel a ganlyn.

2015/16

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tir ac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Dim hwyrach nag un flwyddyn	0	0	143	143
Hwyrach nag un flwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	0	0	31	31
Hwyrach na phum mlynedd	0	0	115	115
Cyfanswm	0	0	289	289

2014/15

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tiryac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Dim hwyrach nag un flwyddyn	0	0	121	121
Hwyrach nag un flwyddyn a dim hwyrach na phum mlynedd	0	0	126	126
Hwyrach na phum mlynedd	0	0	117	117
Cyfanswm	0	0	364	364

Roedd yr incwm a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesau hyn fel a ganlyn:

2015/16

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tiryac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Taliadau prydles	0	0	185	185
Cyfanswm	0	0	185	185

2014/15

Disgrifiad	Cerbydau £'000	Offer £'000	Tiryac adeiladau £'000	Cyfanswm £'000
Taliadau prydles	0	0	165	165
Cyfanswm	0	0	165	165

Derbyniwyd incwm o £35,000 yn 2015/16 oddi wrth gytundebau prydles mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi.

2. Prydlesi cyllidol

Mae'r asedau sydd wedi eu caffael o dan brydlesi cyllidol yn cael eu cario fel Eiddo, Peiriannau ac Offer yn y Fantolen am y symiau net canlynol:

2014/15 £'000	Math o Ased	2015/16 £'000
73	Tir ac adeiladau	64
53	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	88
126	Cyfanswm	152

Mae'r Awdurdod yn ymrwymedig i wneud isafswm taliadau o dan y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r rhwymedigaeth hir dymor ar gyfer y llog yn yr eiddo y mae'r Awdurdod wedi ei gaffael a'r costau ariannol a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod mewn blynyddoedd i ddod tra bo'r rhwymedigaeth yn parhau'n ddyledus. Caiff isafswm taliadau prydles eu gwneud o'r symiau canlynol..

2014/15 £'000	Math o Ased	2015/16 £'000
(40)	Rhwymedigaethau prydles ariannol gwerth net cyfredol isafswm taliadau prydles): Cyfredol	(43)
(61)	Ddim yn gyfredol	(51)
3	Costau ariannol taliadwy mewn blynyddoedd i ddod	3
(98)	Isafswm Taliadau Prydles	91

Bydd yr isafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol.

Disgrifiad	Isafswm taliadau prydles		Rhwymedigaethau prydles ariannol	
	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Dim hwyrach nag un flwyddyn	(43)	(40)	43	40
Hwy nag un flwyddyn ond dim hwyrach na phum mlynedd	(50)	(61)	48	58
Cyfanswm	(93)	(101)	91	98

3. Ardrethi

Yn ystod y flwyddyn talodd yr Awdurdod ardrethi i'r cyfanswm o £2,905,000 i nifer o gyrff. Mae dadansoddiad y gwariant net fel a ganlyn:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
2,770	Gwasanaeth Tân	2,725
84	Gwasanaeth y Crwner	99
41	Archifau Morgannwg	41
41	Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog	40
2,936	Cyfanswm	2,905

4. Darpariaeth Isafswm Refeniw (DIR / MRP)

Fel y datgelwyd yn Nodyn 11 y Polisiau Datganiad o Gyfrifon, rhaid i'r Awdurdod roi o'r neilltu, Ddarpariaeth Isafswm Refeniw ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol a chofnodi rhwymedigaethau hir dymor sy'n codi o brydlesi cyllidol. Y gwerth ar gyfer 2015/16 oedd £2,040,000 (£2,863,000 ar gyfer 2014/15) ac mae'n deillio o'r canlynol.

Ad-daliad Benthycia i Wariant Cyllid cyfalaf

Cyfanswm 2014/15 £'000	Disgrifiad	Cyfanswm 2015/16 £'000
82,576 (153)	Gofyniad cyllid cyfalaf 1 Ebrill Addasiad Terfyn Uchaf Credyd	85,427 0
2,755	Darpariaeth Isafswm Refeniw	1,993
85,427	Gofyniad cyllid cyfalaf 31 Mawrth	92,418

Cofnodi Rhwymedigaethau Prydlesi Cyllidol Hir Dymor

Cyfanswm 2014/15 £'000	Disgrifiad	Cyfanswm 2015/16 £'000
108	Taliad Cyllid Mewn Blwyddyn	47
108	Darpariaeth Isafswm Refeniw	47

5. **Cydnabyddiaeth Ariannol Cyflogeion**

Mae'r nifer o gyflogeion, ac eithrio cyfraniadau pensiwn cyflogai, yr oedd eu cydnabyddiaeth ariannol yn £60,000 neu fwy mewn bandiau o £5,000 yn ystod yn fiwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

Cyflogeion a Ailddatganwyd 2014/15	Bandio	Cyflogeion 2015/16
11	£60,000 i £64,999	11
10	£65,000 i £69,999	6
2	£70,000 i £74,999	6
1	£75,000 i £79,999	1
2	£80,000 i £84,999	0
1	£85,000 i £89,999	1
1	£90,000 i £94,999	2
0	£95,000 i £99,999	1
0	£100,000 i £104,999	0
0	£105,000 i £109,999	0
0	£110,000 i £114,999	1
1	£115,000 i £119,999	0
29	Cyfanswm sy'n fwy na £60,000	29

Mae'r tabl uchod yn cynnwys datguddiadau ar gyfer Uwch Swyddogion sydd hefyd yn cael eu datguddio yn nodyn 6.

6. Datgeliad Tâl Uwch Gyflogeion

Mae'r tablau canlynol yn gosod allan datgeliadau tâl Uwch Swyddogion y mae eu cyflog yn gyfartal â neu'n fwy na £60,000 y flwyddyn.

2015/16

Teitl y Swydd	Cyflog £	Buddion £	Taliadau lawndal £	Cyfanswm Tâl ac eithrio Cyfraniadau Pensiwn 2015/16 £	Cyfraniadau Pensiwn £	Cyfanswm Tâl yn cynnwys Cyfraniadau Pensiwn 2015/16 £
Prif Weithredwr	114,227			114,227	28,442	142,669
Cyfarwyddwr Corfforaethol Pobl a Pherfformiad	90,246			90,246	22,471	112,717
Cyfarwyddwr Corfforaethol Lleoedd a Gweddnewid	90,246			90,246	22,471	112,717
Rheolwr Peirianeg Gwasanaethau Cwsmeriaid*	33,046		42,697	75,743	8,163	83,906
Prif Swyddog Dysgu	70,714			70,714	17,608	88,322
Prif Swyddog Gwasanaethau Cymdeithasol	70,442			70,442	17,540	87,982
Pennaeth Cyllid	69,681			69,681	17,351	87,032
Pennaeth Cyfriethiol a Llywodraethiant	69,681			69,681	17,351	87,032
Prif Swyddog Adfywio Cymunedol	67,714			67,714	16,861	84,575
Prif Swyddog Gwasanaethau Cymdogaethol	67,714			67,714	16,861	84,575
Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol	66,681			66,681	16,604	83,285
Pennaeth Diogelwch y Cyhoedd a Thai	60,488			60,488	15,062	75,550
Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol I Oedolion	60,488			60,488	15,062	75,550
Pennaeth Gwasanaethau Plant*	58,475			58,475	14,560	73,035
Pennaeth Ataliada ac Ymyrraeth Gynnar *	34,841		2,302	37,143	8,675	45,818
Cyfanswm	1,024,684	0	44,999	1,069,683	255,082	1,324,765

Y cyflogai uchaf ei gyflog yn ystod 2014/15 oedd y Prif Weithredwr, sef tâl o £143,069, yn cynnwys cyfraniadau pensiwn, sy'n 5.69 gwaith canolrif tâl y gweithlu sef £25,296.

* Cyflogwyd cyflogeion i'r swyddi canlynol am beth amswer o'r flwyddyn, fel a ganlyn:
 Gwasanaethau Cwsmeriaid Rheolwr Peirianeg - Daeth y Gyflogaeth I ben ar 27 Medi 2015
 Pennaeth Gwasanaethau Plant - Dechreuodd y gyflogaeth yn y swydd hon ar 1 Mehefin 2015
 Pennaeth Ataliad ac Ymyrraeth Gynnar - Daeth y gyflogaeth hon i ben ar 30 Medi 2015

6. **Datgeliad Tâl Uwch Gyflogeion**

Mae'r tablau canlynol yn gosod allan datgeliadau tâl yr Uwch Swyddogion y mae eu cyflog yn fwy na £60,000 y flwyddyn

2014/15

Teitl y Swydd	Cyflog £	Buddion £	Taliadau lawndal £	Cyfanswm Tâl Ac eithrio Cyfraniadau Pensiwn 2014/15 £	Cyfraniadau Pensiwn £	Cyfanswm Tâl yn cynnwys Cyfraniadau Pensiwn 2014/15 £
Prif Weithredwr	115,192			115,192	27,877	143,069
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cwsmeriaid	88,578	195		88,773	21,436	110,209
Pennaeth Adnoddau Dynol	43,135		39,702	82,837	10,439	93,276
Pennaeth Cefnogaeth Ysgolion	75,714			75,714	18,323	94,037
Pennaeth Cyfreithiol	68,605			68,605	16,602	85,207
Uwch Reolwr (Gwasanaethau Cymdeithasol)	68,605			68,605	16,602	85,207
Prif Swyddog Cyllidol	68,342			68,342	16,539	84,881
Prif Swyddogion Cyfarwyddwr Cynorthwyol	68,208			68,208	16,506	84,714
Pennaeth Hamdden, Diwylliant a'r Amgylchedd	66,319			66,319	16,049	82,368
Pennaeth Gwasanaethau Plant	65,605			65,605	15,876	81,481
Rheolwr Peirianeg Gwasanaethau Cwsmeriaid	63,331			63,331	15,326	78,657
Pennaeth Datblygiad Cymunedol	63,331	175		63,506	15,326	78,832
Pennaeth Eiddo ac Ystadau	63,331			63,331	15,326	78,657
Cyfanswm	918,296	370	39,702	958,368	222,227	1,180,595

Y cyflogai uchaf ei gyflog yn ystod 2014/15 oedd y Prif Weithredwr, sef tâl o £143,069, yn cynnwys cyfraniadau pensiwn, sy'n 5.69 gwaith canolrif tâl y gweithlu sef £25, 154.

7. **Pecynnau ymadael**

Cytunwyd argyfanswm o 31 pecyn ymadael yn ystod 2015/16. Mae'r costau'n cynnwys taliadau colli swydd yn wirfoddol, Taliadau yn Lle Rhybudd a'r straen ar y gronfa bensiwn.

Nifery pecynnau ymadael cytunedig 2014/15	Gwerth y pecynnau ymadael cytunedig 2014/15 £'000	Bandio	Nifer y pecynnau ymadael cytunedig 2015/16	Gwerth y pecynnau ymadael cytunedig 2015/16 £'000
45	335	£0 to £19,999	21	171
6	154	£20,000 to £39,999	10	284
5	234	£40,000 to £59,999	1	56
1	79	£60,000 to £79,999	1	66
0	0	£80,000 to £99,999	0	0
0	0	£100,000 to £149,999	0	0
		£150,000 to £199,999	0	0
		£200,000 to £249,999	1	238
57	802	Cyfanswm	34	815

8. **Lwfansau Aelodau**

Yn 2015/16 aeth yr Awdurdod i'r costau canlynol mewn perthynas ag Aelodau:

Cyfanswm 2014/15 £'000	Disgrifiad	Cyfanswm 2015/16 £'000
594	Cyflogau a Lwfansau	593
80	Cyfraniadau Pensiwn	79
42	Cyfraniadau Yswiriant Cenedlaethol	42
5	Costau	4
721	Cyfanswm	718

9. **Costau Archwilio**

Yn 2015/16 aeth yr Awdurdod i'r costau canlynol o ran ffioedd sy'n berthnasol i archwiliad ac arolwg allanol:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
160	Ffioedd sy'n daladwy mewn perthynas ag archwiliad allanol gwasanaethau a gyflawnwyd gan archwilwyr a benodwyd	160
117	Ffioedd sy'n daladwy mewn perthynas ag archwiliad statudol	117
68	Ffioedd sy'n daladwy ar gyfer ardystio hawliau grant adenillion	71
345	Cyfanswm	348

10 **Y Dreth Gyngor**

Mae incwm y Dreth Gyngor yn deillio o daliadau a godwyd yn unol â gwerth eiddo preswyl sydd wedi eu dosbarthu i naw o fandiau pennu pris. Caiff taliadau eu cyfrifo drwy gymryd y swm o incwm sy'n ofynnol ar gyfer y flwyddyn a ddaw a rhannu'r swm hwn gan fas y Dreth Gyngor. Y nifer o anheddau taliadwy o ran y Dreth Gyngor ar gyfer 2015/16 oedd 26,874 (2014/15 - 26,781).

Cafodd elw net o'r Dreth Gyngor ei gyfrifo fel a ganlyn:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
(21,331)	<u>Incwm</u> Y Dreth Gyngor (net o Fudd-daliadau Y Dreth Gyngor)	(22,868)
(5,954)	Budd-daliadau Taliadau Y Dreth Gyngor	(5,872)
	<u>Gwariant</u>	
	Archebion Taliadwy	
3,856	- Archebion Heddlu De Cymru	3,542
19	- Cyngor Cymunedol	20
22,820	- gofyniad Cronfa Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	23,977
242	Dilead o'r Dreth Gyngor a darparu ar gyfer y Dreth Gyngor	290
(848)	Gwarged net am y flwyddyn	(911)

Mae dadansoddiad o'r anheddau taliadwy dros y naw band pris i'w pennu fel a ganlyn:

Aneddiadau Taliadwy 2014/15	Band pennu pris	Ystod pennu pris	Aneddiadau Taliadwy 2015/16
13,970	A	Dim mwy na £44,000	13,991
6,622	B	Rhwng £44,000 a £65,000	6,637
2,130	C	Rhwng £65,000 a £91,000	2,135
2,064	D	Rhwng £91,000 a £123,000	2,076
1,814	E	Rhwng £123,000 a £162,000	1,846
529	F	Rhwng £162,000 a £223,000	535
138	G	Rhwng £223,000 a £324,000	140
4	H	Rhwng £324,000 a £424,000	4
10	I	Mwy na £424,000	10
26,781			26,874

	Anheddau 2015/16	Sylfaen treth 2015/16	Anheddau 2014/15	Sylfaen treth 2014/15
Cyfanswm nifer yr Eiddo ar restr pennu pris	26,874	26,874	26,781	26,781
Llai Eiddo Eithriedig 100%	916	(916)	956	(956)
Llai Disgowntiau Sengl 25%	9,169	(2,292)	9,160	(2,290)
Llai Disgowntiau Lluosog 50%	685	(343)	584	(292)
Arnewidiad Band D		(4,859)		(4,879)
Colledion ar ôl Casglu		(739)		(735)
Sylfaen treth		17,725		17,629
Gofyniad Y Dreth Gyngor Llai yn Daladwy i Heddlu De Cymru Llai yn Daladwy i'r Cyngor Cymunedol		27,352,194 (3,355,513) (19,500)		26,381,291 (3,542,493) (18,500)
Gofyniad Net ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful		23,977,181		22,820,298
Treth Band D ar gyfer y flwyddyn		1,352.72		1,294.47

Mae colledion wrth gasglu wedi eu cyfrifo i fod yn 4% ar gyfer 2015/16 a 2014/15

Caiff y swm sylfaenol sef £1,352.72 ar gyfer eiddo Band D (£1,294.47 yn 2014/15) ei luosi gan y gyfran a bennwyd ar gyfer y band penodol i roi'r swm unigol sy'n ddyledus:

Band	A*	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosogydd	5/9	6/9	7/9	8/9	1	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9

11. **Ardreth Annomestig Genedlaethol**

Caiff Ardreth Annomestig Genedlaethol ei drefnu ar sail genedlaethol. Mae'r llywodraeth yn pennu swm ar gyfer yr ardreth ac, yn amodol ar effeithiau trefniadau dros dro, mae busnesau lleol yn talu ardreth a gaiff eu cyfrifo drwy luosi eu gwerth ardrethadwy gan y swm hwnnw. Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gasglu ardrethi sy'n ddyledus oddi wrth dalwyr trethi yn ei ardal, ond mae'n talu'r elw i mewn i gronfa Ardreth Annomestig Genedlaethol a weinyddir gan Lywodraeth Cymru (LIC). Mae LIC yn aildosbarthu'r symiau taliadwy yn ôl i'r Awdurdod ar y sail swm penodol y pen o'r boblogaeth.

Y cyfanswm Gwerth Ardreth Annomestig ar 31 Mawrth 2016 oedd £43,019,628 â'r Gyfradd Lluosogydd Annomestig yn £0.482 (48.2 ceiniog) yn y bunt. Cyfanswm nifer yr eiddo y codwyd tâl arnynt yn ystod 2015/16 oedd 1,747 (2014/15- 1,716). Yr elw net o Ardreth Annomestig yn 2015/16 oedd £16,863,943 (2014/15 - £18,402,000).

12. **Addasiadau rhwng Seiliau Cyfrifyddu a Seiliau Ariannu o dan Reoliadau**

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau sy'n cael eu gwneud i gyfanswm yr incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn yn unol ag arfer cyfrifyddu cywir, i'r adnoddau sy'n cael eu pennu gan ddarpariaethau statudol i fod ar gael i'r Awdurdod i ddiwallu gwariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol.

2015/16

Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Addasu Cyfalaf, Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwyso a Chronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfeydd y gellir eu defnydd			Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwys o £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	
<i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Taliadau ar gyfer dibrisiant a lleihad asedau nad ydynt yn gyfredol a symudiadau yng ngwerth marchnadol eiddo buddsoddi	14,977			(14,977)
Grantiau Cyfalaf Grants a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(15,676)	414		15,263
Gwariant Refeniw a ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	8,717			(8,717)
Elw Gwerthiant Asedau nad ydynt yn gyfredol	(771)		771	0
Gwerth cyfredol gwerthu Asedau nad ydynt yn gyfredol	545			(545)
<i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Darpariaeth statudol o ran ad-dalu dyled	(2,083)			2,083
Cyfraniad Refeniw i Draul Cyfalaf	(358)			358
Defnydd o dderbynebau cyfalaf i wariant cyfalaf ariannol			(1,343)	1,343
Grantiau cyfalaf a gymhwyswyd i wariant cyfalaf		(254)		254
Arall	(484)			484
Cyfanswm symudiad	4,867	159	(572)	(4,454)

Addasiadau sy'n cynnwys Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	Cronfeydd y gellir eu defnydd			
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwyso £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	Symudiad Cronfa Na elliræi Ddefnyddio £'000
<p><i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i></p> <p>Faint mae Swm y costau cyllido a godir ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau taliadwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol</p> <p><i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i></p> <p>Premiymau a disgowntiau wedi eu hamorteiddio sy'n deillio o ailgynllunio benthyciad hir dymor</p>	(44)			44
	(41)			41
Cyfanswm symudiad	(85)	0	0	85

Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Addasu Absenoldebau Cronnol	Cronfeydd y gellir eu defnydd			
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwyso £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	Symudiad Cronfa Na elliræi Ddefnyddio £'000
<p><i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i></p> <p>Y gwahaniaeth mewn swm rhwng cydnabyddiaeth ariannol swyddog a godir ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a chydabyddiaeth ariannol sy'n ddaladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol</p>	(335)			335
Cyfanswm symudiad	(335)	0	0	335

Addasiadau'n ymwneud â'r gronfa pensiynau	Cronfeydd y gellir eu defnydd			
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwysu £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
<i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Taliadau net a wnaed ar gyfer budd-daliadau ymddeol	13,238			(13,238)
<i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Cyfraniadau cyflogwyr sy'n ddaladwy i'r gronfa bensiwn a budd-daliadau ymddeol sy'n uniongyrchol daladwy i bensiynwyr	(9,340)			9,340
Cyfanswm symudiad	3,898	0	0	(3,989)

Symudiad Net	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwysu £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
<i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>	20,651	413	771	(21,835)
<i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>	(12,306)	(254)	(1,343)	13,903
Cyfanswm symudiad	8,345	159	(572)	(7,932)

2014/15

Addasiadau sy'n cynnwys Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol, Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb Gymhwysu a Chronfa Derbyniadau Cyfalaf	Cronfeydd y gellir eu defnyddio			Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwysu o £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalafy £'000	
<i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Costau ar gyfer dibrisiant a lleihad asedau nad ydynt yn gyfredol a symudiadau yng ngwerth marchnadol eiddo buddsoddi	11,815			(11,815)
Cyfalaf Grantiau a Chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(25,030)	974		24,056y
Gwariant refferiw a ariannwyd gan Gyfalaf o dan Statud	9,059			(9,059)
Elw gwerthiant asedau nad ydynt	(1,056)		1056y	
Gwerth cyfredol asedau nad ydynt yn gyfredol a werthwyd	2,240			(2,240)
<i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Darpariaeth statudol ar gyfer addalu dyled	(2,863)			2,863
Cyfraniad Refeniw i Wariant Cyfalaf	(330)			330
Defnydd o dderbynebau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf			(271)	271
Grantiau cyfalaf a gymhwyswyd i ariannu gwariant		(483)		483
Arall	(130)			130
Cyfanswm symudiad	(6,295)	491	785	5,019

Addasiadau sy'n cynnwys Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	Cronfeydd y gellir eu defnyddio			Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwysc £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	
<p><i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i></p> <p>Y gwahaniaeth mewn swm rhwng cydnabyddiaeth ariannol swyddog a godir ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a chydabyddiaeth ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol</p>	(81)			81
<p><i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i></p> <p>Premiymau a disgowntiau wedi eu hamorteiddio sy'n deillio o ailgynllunio benthyciad hir dymor</p>	(39)			39
Cyfanswm symudiad	(120)	0	0	120

Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Addasu Absenoldebau Cronnol	Cronfeydd y gellir eu defnyddio			Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwysc £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	
<p><i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i></p> <p>Y gwahaniaeth mewn swm rhwng cydnabyddiaeth ariannol swyddog a godir ar y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a chydabyddiaeth ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol</p>	(370)			370
Cyfanswm symudiad	(370)	0	0	370

Addasiadau'n ymwneud â'r gronfa pensiynau	Cronfeydd y gellir eu defnyddio			Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwyso £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	
<i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Taliadau net a wnaed ar gyfer budd-daliadau ymddeol	13,805			(13,805)
<i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>				
Cyfraniadau cyflogwyr sy'n daladwy i'r gronfa bensiwn a budd-daliadau ymddeol sy'n uniongyrchol daladwy i bensiynwyr	(9,622)			9,622
Ffigur Net				
Cyfanswm symudiad	4,183	0	0	(4,183)

Symudiad Net	Cronfa Gyffredinol £'000	Grantiau Cyfalaf Heb Gymhwyso £'000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £'000	Symudiad Cronfa Na ellir ei Ddefnyddio £'000
<i>Gwrthdro o'r eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>	10,382	974	1,056	(12,412)
<i>Mewnosod eitemau na ddebydwyd na chredydwyd i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</i>	(12,984)	(483)	(271)	13,738
Cyfanswm symudiad	(2,602)	491	785	1,326

Caiff nodiadau ychwanegol yn cysoni symudiadau yn ystod y flwyddyn ar gyfer pob cronfa y gellir ac na ellir eu defnyddio ei gynnwys yn Nodiadau 30, 33, 34 a 41 y Datganiad o Gyfrifon.

13. **Trafodiadau Parti Perthnasol**

Mae'n ofynnol bod yr Awdurdod yn datgelu trafodiadau perthnasol â phartïon perthnasol – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i gael eu rheoli neu ddylanwadu gan yr Awdurdod. Mae datgeliad o'r trafodiadau hyn yn galluogi darllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Awdurdod fod wedi cael ei gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu y gallai fod wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu gallu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Llywodraeth Ganolog (h.y. Llywodraeth Cymru) mae gan y Llywodraeth Ganolog reolaeth effeithiol dros weithrediadau cyffredinol yr Awdurdod. Y mae'n rhesymol o ran darparu'r fframwaith statudol, y mae'r Awdurdod yn gweithredu oddi fewn iddo, yn darparu'r rhan fwyaf o'i ariannu ar ffurf grantiau ac yn rhagnodi'r telerau ar gyfer nifer o'r trafodiadau sydd gan yr Awdurdod â phartïon eraill (e.e. budd-daliadau tai). Caiff grantiau a dderbynnir oddi wrth adrannau llywodraeth eu gosod allan yn y dadansoddiad goddrychol yn nodyn 52 am adrodd yn ôl ar benderfyniadau dyrannu adnoddau. Caiff derbynebau grant sy'n ddyledus ar 31 Mawrth 2016 eu dangos yn nodyn 23.

Aelodau'r Awdurdod mae gan Aelodau'r Awdurdod reolaeth uniongyrchol dros bolisiau ariannol a gweithredol. Mae cyfanswm lwfansau a dalwyd i'r aelodau yn 2015/16 i'w gweld yn nodyn 8. Cafodd buddiannau Aelodau mewn sefydliadau eraill eu dynodi gan archwiliad o Gofrestr Datganiad o Ddiddordeb yr Aelodau a'r Swyddogion. Yn ystod 2015/16 cafwyd gwariant hyd at y gwerth o £34,865 gyda chwmnïau yr oedd gan Aelodau fuddiannau ynddynt; yn ystod yr un cyfnod, cafwyd incwm hyd at y gwerth o £970. Yn ystod 2015/16, cafwyd gwariant hyd at y gwerth o £271,459 gyda sefydliadau gwirfoddol yr oedd gan yr Aelodau fuddiannau ynddynt; yn ystod yr un cyfnod derbyniwyd incwm hyd at y gwerth o £7,787 oddi wrth y sefydliadau hyn.

Cyrff Cyhoeddus Eraill – mae un Aelod o'r Awdurdod hefyd yn Aelod Annibynnol o Fwrdd Iechyd Lleol Cwm Taf. Yn ystod 2015/16, cafwyd gwariant gan yr Awdurdod gyda'r bwrdd iechyd hyd at y gwerth £1,260,480, a derbyniwyd incwm hyd at y gwerth £1,007,776. Mae gwraig i Brif Swyddog yr Awdurdod yn Brif Swyddog Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru. Yn ystod 2015/16 cafwyd gwariant gan yr Awdurdod hyd at y gwerth o £6,923 gyda'r corff, a derbyniwyd incwm hyd at y gwerth o £34,302.

Swyddogion – dangosir manylion taliadau Swyddogion yn nodyn 6 y Datganiadau Ariannol Craidd. Yn 2015/16, ni chafodd unrhyw nwyddau na gwasanaethau eu comisiynu gan gwmnïau yr oedd gan y Prif Swyddogion fuddiannau ynddynt.

Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd - Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn nifer o weithrediadau a reolir ar y cyd, mae manylion y rhain i'w gweld yn nodyn 44. Mae'r Awdurdod wedi cydnabod ei siâr o'r trafodiadau a'r mantolenni o'r trefniadau hyn yn ei ddatganiadau ariannol.

Ymgynghoriaeth Capita Glamorgan – yn ystod 2015/16, cafwyd gwariant gan yr Awdurdod hyd at y gwerth 401,523 gydag Ymgynghoriaeth Capita Glamorgan. Caiff yr Awdurdod ei gynrychioli ar y Bwrdd.

Cartrefi Cymoedd Merthyr - yn ystod 2015/16, cafwyd gwariant gan yr Awdurdod hyd at y gwerth £515,076 gyda Chartrefi Cymoedd Merthyr, a

derbyniwyd incwm hyd at y gwerth £603,286. Caiff yr Awdurdod ei gynrychioli ar y Bwrdd.

Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful - yn ystod 2015/16, cafwyd gwariant gan yr Awdurdod hyd at y gwerth £2,854,480 gyda Chartrefi Cymoedd Merthyr, a derbyniwyd incwm hyd at y gwerth £588,710. Caiff yr Awdurdod ei gynrychioli ar y Bwrdd.

Ardollau – gellir dod o hyd i archebiannau a gasglwyd ar ran sefydliadau eraill a dadansoddiad o symiau a ardollwyd ar yr Awdurdod gan gyrff eraill yn nodyn 3 y Datganiadau Ariannol Craidd.

Awdurdod Heddlu De Cymru – caiff yr archebiant a dalwyd i Awdurdod Heddlu De Cymru ei fanylu ar flaen y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cyngor Cymunedol Bedlinog a Threlewis – mae manylion yr archebiant a dalwyd i Gyngor Cymunedol Bedlinog a Threlewis yn ystod 2015/16 ar flaen y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Trafodiadau Parti Perthnasol

Caiff Trafodiadau a mantolenni partïon perthnasol eu manylu isod:

Disgrifiad	Trafodiadau yn ystod y flwyddyn		Mantolenni ar 31 Mawrth 2016	
	Gwariant a gafwyd gan yr Awdurdod £'000	Incwm a Dderbyniwyd gan yr Awdurdod £'000	Dyledus gan yr Awdurdod (Credydwyd) £'000	Dyledus i'r Awdurdod (Dyledwyr) £'000
Cwmnïau y gwnaeth Aelodau Ddatgan Buddiannau ynddynt	35	(1)	0	0
Sefydliadau Gwirfoddol y gwnaeth Aelodau Ddatgan Buddiannau ynddynt	271	(8)	(89)	0
BILI Cwm Taf	1,260	(1,008)	(44)	311
Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru	7	(4)	0	0
Ymddiriedolaeth Capita Glamorgan	401	0	(147)	0
Cartrefi Cymoedd Merthyr	515	(603)	0	11
Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful	2,854	(589)	0	135

14. **Asedau nad ydynt yn gyfredol**

Gwariant Cyfalaf ar Eiddo, Peiriannau ac Offer

Cafwyd gwariant cyfalaf yn ystod 2015/16 ar y mathau canlynol o asedau nad ydynt yn gyfredol.

2014/15 £'000	Math o Ased	2015/16 £'000
3,073	Ysgolion	5,691
593	Hamdden, Diwylliant a Threftadaeth	1,094
13,467	Adfywio, Gwelliannau Amgylcheddol a Thirlunio	8,944
3,797	Priffyrdd, Trafnidiaeth, Ceuffosydd a Gwaith ar Bontydd	2,016
248	Cartrefi Gofal	(82)
545	Adeiladau Corfforaethol	390
21,723	Cyfanswm	18,053

Mae'r Awdurdod yn ymroddedig i ehangu gwariant cyfalaf yn 2016/17 tan 2018/19 ar asedau nad ydynt yn gyfredol, sef £4,244,000, sy'n berthnasol i gynlluniau cyfredol 2015/16. Mae £4,003,000 o'r gwerth hwn mewn perthynas â phrosiectau Addysg ar gyfer ailwampio ac ail-ffurfwedu adeiladau cyfredol ysgolion

Dadansoddiad o asedau a gedwir nad ydynt gyfredol

Mae cyfanswm yr asedau nad ydynt yn gyfredol y mae'r Awdurdod yn berchen arnynt yn cynnwys y canlynol.

31/03/2015	Ased	31/03/2016
7	Neuadd y Dref a Swyddfeydd Eraill	7
1	Canolfannau Hamdden a Phyllau Nofio	1
6	Llyfrgelloedd ac Amgueddfa	6
22	Stordai a Depos	22
12	Meysydd Parcio Agored	12
6	Mynwentydd ac Amlogsgfa	6
4	Canolfan Gymunedol	4
39	Adeiladau Ysgolion ac Addysg	39
16	Adeiladau Gwasanaethau Cymdeithasol	16
0	Gorsafoedd Tân	0
1,649	Parciau a Gwagleoedd Agored (aceri)	1,649
701	Daliadau Tir Strategol (aceri)	701

Symudiad Asedau Di-gyfredol 2015/16

Disgrifiad	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau peiriannau dodrefn ac poffer £'000	asedau seilwaith £'000	asedau cymunedol £'000	gwarged asedau £'000	asedau a adeiledir £'000	cyfanswm eiddo peiriannau ac offer £'000
<u>Cost neu Werth</u>							
Ar 1 Ebrill 2015	144,080	5,673	124,814	1,563	6,476	5,648	288,254
Caffaeliadau/Ychwanegiadau	8,369	251	3,559	65	1,450	3,960	17,654
Asedau Newydd eu Dynodi	0	0	0	0	0	0	0
Cynnydd Ailbrisiant/Gostyngiadau i'r RR	(1,214)	0	0	0	198	0	(1,016)
Cynnydd Ailbrisiant/Gostyniad i'r warged/diffyg ar Ddarpariaeth							
Gwasanaethau	(2,633)	0	0	(1,926)	(2,092)	0	(6,651)
Di-gydnabod - Gwarediadau	(244)	(469)	0	0	(73)	0	(786)
Di-gydnabod - Eraill	0	0	0	0	0	0	0
Ail ddosbarthiad a Throsglwyddiadau	(1,504)	0	0	539	(235)	(141)	(1,341)
Ar 31 Mawrth 2016	146,854	5,455	128,373	241	5,724	9,467	296,114
<u>Dibrisiad a c Amhariad Cronedig</u>							
Ar 1 Ebrill 2015	2,553	3,042	32,197	14	26	505	38,337
Costau Dibrisiant	2,544	716	4,508	0	30	0	7,798
Dibrisiad allan o'r RR	(1,137)	0	0	0	(3)	0	(1,140)
Dibrisiant allan o'r Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(802)	0	0	0	(2)	0	(804)
Colledion (cildroadau) Amhariad a gydnabyddwyd yn yr RRI	23	0	0	0	0	0	23
Colledion Amhariad (cildroadau) a ganfuwyd yn y Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth							
Gwasanaethau	351	39	393	(14)	(15)	297	1,051
Di-gydnabod - Gwarediadau	(132)	(434)	0	0	(2)	0	(568)
Di-gydnabod - Arall	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiad a Throsglwyddiadau	(38)	0	0	0	(6)	0	(44)
Ar 31 Mawrth 2016	3,362	3,363	37,098	0	28	802	44,653
<u>Gwerth Net</u>							
Ar 31 Mawrth 2016	143,492	2,092	91,275	241	5,696	8,665	251,461
Ar 31 Mawrth 2015	141,527	2,631	92,617	1,549	6,450	5,143	249,917

Symudiad Asedau Di-gyfredol 2014/15

Disgrifiad	tir ac adeiladau £'000	cerbydau peiriannau dodrefn ac offer £'000	asedau seilwaith £'000	asedau cymunedol £'000	gwarged asedau £'000	asedau a adeiledir £'000	cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £'000
<u>Cost neu Werth</u>							
Ar 1 Ebrill 2014	143,351	5,133	116,722	869	0	748	266,823
Caffaeliadau/Ychwanegiadau	6,190	1,580	8,212	694	0	4,900	21,576
Asedau Newydd eu Dynodi	0	0	0	0	0	0	0
Cynnydd Ailbriso / Gostyngiad i RR	6,550	0	0	0	0	0	6,550
Cynnydd Ailbrisiant/Gostyniad i'r warged/diffyg ar Ddarpariaeth							
Gwasanaethau	(2,022)	0	0	0	0	0	(2,022)
Di-gydnabod - Gwarediadau	(431)	(1,040)	(120)	0	0	0	(1,591)
Di-gydnabod - Eraill	(1,187)	0	0	0	0	0	(1,187)
Ail ddosbarthiad a Throsglwyddiadau	(8,371)	0	0	0	6,476	0	(1,895)
Ar 31 Mawrth 2015	144,080	5,673	124,814	1,563	6,476	5,648	288,254
<u>Dibrisiant ac Amhariad Cronedig</u>							
Ar 1 Ebrill 2014	2,359	3,422	26,876	13	0	159	32,829
Costau Dibrisiant	2,451	609	4,192	0	0	0	7,252
Dibrisiant allan o'r RR	(2,161)	0	0	0	0	0	(2,161)
Dibrisiant allan o'r Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(409)	0	0	0	0	0	(409)
Colledion (cildroadau) Amhariad a gydnabyddwyd yn yr RRI	243	0	0	0	0	0	243
Colledion Amhariad a ganfuwyd yn y Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth							
Gwasanaethau	147	51	1,249	1	0	346	1,794
Di-gydnabod - Gwarediadau	(27)	(1,040)	(120)	0	0	0	(1,187)
Di-gydnabod - Arall	0	0	0	0	0	0	0
Ailddosbarthiad a Throsglwyddiadau	(50)	0	0	0	26	0	(24)
Ar 31 Mawrth 2015	2,553	3,042	32,197	14	26	505	38,337
<u>Gwerth Net</u>							
Ar 31 Mawrth 2015	141,527	2,631	92,617	1,549	6,450	5,143	249,917
Ar 31 Mawrth 2014	140,992	1,711	89,846	856	0	589	233,994

15 **Asedau Diwylliannol**

Cysoniad o werth asedau Diwylliannol yr Awdurdod ar ddechrau'r cyfnod ariannol ac ar y dyddiad a ddangosir ar y fantolen:

2015/16

Disgrifiad	Casgliad yr Amgueddfa £'000	Regalia Dinesig £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Cofebau £'000	Cyfanswm Asedau Diwylliannol £'000
<u>Cost neu Werth</u>					
Ar 1 Ebrill 2015	3,105	82	567	0	3,754
Caffaeliadau	0	0	399	0	399
Cynnydd Ailbrisiant/Gostyngiadau i'r RR	0	0	143	0	143
Cynnydd Ailbrisiant/Gostyngiadau i'r Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(27)	0	11	0	(16)
Di-gydnabod - Gwarediadau	0	0	0	0	0
Di-gydnabod - Eraill	0	0	0	0	0
Ail ddosbarthiad a Throsglwyddiadau	0	0	1,226	0	1,226
Ar 31 Mawrth 2016	3,078	82	2,346	0	5,506
<u>Dibrisiant ac Amhariad Cronedig</u>					
Ar 1 Ebrill 2015	1	0	27	0	28
Costau Dibrisiant	0	0	0	0	0
Dibrisiant allan o'r RR	0	0	(40)	0	(40)
Dibrisiant allan o'r Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	0	0	0	0
Colledion Amhariad a ganfuwyd yn yr RR	0	0	0	0	0
Colledion Amhariad a ganfuwyd yn y Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(1)	0	253	0	252
Di-gydnabod - Gwarediadau	0	0	0	0	0
Di-gydnabod - Eraill	0	0	0	0	0
Ail ddosbarthiad a Throsglwyddiadau	0	0	40	0	40
At 31st March 2016	0	0	280	0	280
<u>Gwerth Net</u>					
Ar 31 Mawrth 2016	3,078	82	2,066	0	5,226
Ar 31 Mawrth 2015	3,104	82	540	0	3,726

Asedau Diwylliannol

Cysoniad o werth Asedau Diwylliannol yr Awdurdod ar ddechrau'r cyfnod ariannol ac ar y ddyddiad a ddangosiur ar y fantolen:

2014/15

Disgrifiad	Casgliad yr Amgueddfa £'000	Regalia Dinesig £'000	Adeiladau Hanesyddol £'000	Cofebau £'000	Cyfanswm Asedau Diwylliannol £'000
<u>Cost neu Werth</u>					
Ar 1 Ebrill 2014	3,070	82	420	0	3,572
Caffaeliadau	27	0	250	0	277
Cynnydd Ailbrisiant/Gostyniad i'r RR	8	0	(81)	0	(73)
Cynnydd Ailbrisiant/Gostyniad i'r warged/diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	0	(22)	0	(22)
Di-gydnabod - Gwarediadau	0	0	0	0	0
Di-gydnabod - Eraill	0	0	0	0	0
Aiddosbarthiad a Throsglwyddiadau	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2015	3,105	82	567	0	3,754
<u>Dibrisiant ac Amhariad Cronedig</u>					
Ar 1 Ebrill 2014	0	0	23	0	23
Costau Dibrisiant	0	0	0	0	0
Dibrisiant allan o'r RR	0	0	0	0	0
Dibrisiant allan o'r Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	0	0	0	0
Colledion Amhariad a ganfuwyd yn yr RR	0	0	0	0	0
Colledion Amhariad a ganfuwyd yn y Warged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	1	0	4	0	5
Di-gydnabod - Gwarediadau	0	0	0	0	0
Di-gydnabod - Eraill	0	0	0	0	0
Ail ddsosbarthiad a Throsglwyddiadau	0	0	0	0	0
Ar 31 Mawrth 2015	1	0	27	0	28
<u>Gwerth Net</u>					
Ar 31 Mawrth 2015	3,104	82	540	0	3,726
Ar 31 Mawrth 2014	3,070	82	397	0	3,549

16. **Gwariant Refeniw a Ariannwyd gan Gyfalaf o dan Statud**

Mae hwn yn berthnasol i wariant a gafwyd a gyfalafwyd o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu ased nad yw'n gyfredol. Codwyd tâl am y gwariant ar y maes gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'i wydroi allan i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf drwy Ddatganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd. Mae manylion cyfanswm gwariant a gafwyd yn 2015/16, sef £8,716,000 yn cael eu manylu isod.

Cyfanswm 2014/15 £'000	Disgrifiad	Cyfanswm 2015/16 £'000
164	Grantiau Addysg	31
1,805	Grantiau Gwella Cartrefi	4,336
5,885	Grantiau Adfywio	2,042
456	Grantiau Datblygu Busnes	79
129	Adeiladau	873
620	Seilwaith/Amgylcheddol	73
0	Arall	1,282
9,059	Cyfanswm	8,716

17. **Cyllido Gwariant Cyfalaf**

Cafodd gwariant cyfalaf o £26.284 miliwn a gafwyd yn ystod y flwyddyn ei ariannu fel a ganlyn.

2014/15 £'000	Gwariant Cyfalaf	2015/16 £'000
21,723	Asedau nad ydynt yn gyfredol Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud	17,568
9,059		8,716
30,782	Cyfanswm	26,284

2014/15 £'000	Ariannwyd gan	2015/16 £'000
5,606	Benthyca	8,983
24,539	Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	15,517
271	Derbynebaw Cyfalaf	1,343
366	Cyfraniadau Refeniw	441
30,782	Cyfanswm	26,284

18. **Eiddo Buddsoddi**

Cafodd yr eitem incwm canlynol ei gyfrifo yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Cafwyd gwariant o lai na £1,000 ar Eiddo Buddsoddi:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
(36)	Incwm Rhent oddi wrth Eiddo Buddsoddi	(35)

Does dim cyfyngiadau ar allu'r Awdurdod i wireddu'r gwerth sy'n gynhenid i'w eiddo buddsoddi nac ar hawl yr Awdurdod i daliad incwm ac elw gwarediad. Nid oes unrhyw oblygiad contract gan yr Awdurdod i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi nac atgyweiriadau, cynnal a chadw na gwelliannau.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi symudiad prisio teg eiddo buddsoddi.

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
828	Mantolen ar 1 Ebrill	834
0	Trosglwyddiadau	0
12	Cynnydd Ailbrisiad	0
0	Colledion Lleihad	0
(6)	Gwarediadau	0
834	Mantolen ar 31 Mawrth	834

Caiff eiddo buddsoddi ei fesur ar lefel 2 mewnbynau: dyfynbrisiau ar gyfer asedau tebyg mewn marchnadoedd actif ar y dyddiad pennu pris.

19. Dyledwyr hirdymor

Mae dadansoddiad o ddyledwyr hirdymor (dyledion taladwy am yn fwy na blwyddyn) ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn.

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
496	Benthyciad Dŵr Cymru	417
38	Cyfrif Benthyciadau Prynu Car	21
490	Benthyciad Cydweithrediaeth Dyledwyr Consortiwm Canolbarth y De	454
		57
1,024	Cyfanswm	949

Mae Benthyciad Dwr Cymru yn cyfeirio at y ddyled benthyciad sy'n ddyledus mewn perthynas â gwasanaethau dwr a charthffosiaeth a gymerwyd drosodd yn Ebrill 1974 gan Ddŵr Cymru. Mae'r ddyled yn parhau fel rhan o ddyled Cronfa Benthyciadau sy'n ddyledus gydag ad-daliadau blynyddol o brif gostau, llog a chostau rheoli dyled yn cael eu gwneud i'r Awdurdod.

20. Offerynnau Ariannol (Benthyg a Buddsoddiadau)

Cyflwyniad

Mae'n ofynnol yn ôl Cod Ymarfer 2015/16 datgelu prisio teg pob dosbarth o ased ariannol a rhwymedigaeth ariannol yn y Nodiadau hyn i'r Datganiad o Gyfrifon Craidd i alluogi ei gymharu â'r swm y mae'n ei gario. Diben y pennu pris hwn yw galluogi'r defnyddiwr i werthuso'n feintiol safle ariannol a pherfformiad yr Awdurdod o ran pob dosbarth o offeryn ariannol, a hefyd i ddynodi graddau amlygrwydd risg yr Awdurdod o ganlyniad i'r trafodiadau hyn. Caiff prisio teg ei ddiffinio fel ".....y swm y gellir ei gyfnewid ased amdano neu rwymedigaeth ei setlo, gan dybio bod y trafodiad wedi ei negodi rhwng partïon sy'n wybodus ynghylch y farchnad y maen nhw'n delio â hi ac yn barod i brynu/gwerthu am bris priodol, heb unrhyw gymhelliant arall yn y trafodaethau ac eithrio sicrhau pris teg.

Methodoleg

Mae asedau ariannol a gaiff eu dosbarthu fel benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy a phob rhwymedigaeth ariannol anneilliannol yn cael eu cario yn y Fantolen ar gost wedi'i amorteiddio. Mae eu prisio teg wedi ei amcangyfrif drwy gyfrifo gwerth net cyfredol y llif arian cytundebol sy'n weddill ar 31 Mawrth 2016, gan ddefnyddio'r dulliau a thybiaethau canlynol:

- Rhoddwyd gwerth ar fenthyciadau a roddwyd i'r Awdurdod drwy ddisgowntio'r llifoedd arian cytundebol dros fywyd cyfan yr offeryn ar y raddfa briodol y farchnad ar gyfer benthyciadau awdurdodau lleol.
- Mae gwerth benthyciadau "Lender's Option Borrower's Option" (LOBO) wedi eu cynyddu gan werth yr opsiynau a fewnblannwyd. Mae opsiynau benthycwyr i wneud cais am gynnydd i gyfradd llog y benthyciad wedi cael gwerth yn ôl model priodol ar gyfer ffeirio Bermudaidd y gellir ei ganslo. Mae opsiynau amodol benthycwyr i dderbyn y gyfradd a gynyddwyd neu ad-dalu'r benthyciad wedi cael gwerth sero, ar y dybiaeth y bydd benthycwyr ddim ond yn ymarfer eu hopsiynau pan fydd cyfraddau'r farchnad wedi codi'n uwch na chyfradd benthycytundebol.
- Mae prisio teg ar gyfer benthyciadau a buddsoddiadau hir dymor eraill wedi eu disgowntio ar gyfradd y farchnad ar gyfer offerynnau tebyg gyda thelerau tebyg yn parhau hyd aeddfedwydd ar 31 Mawrth.
- Ni chaiff unrhyw daliad cynnar na lleihad ei gydnabod ar gyfer unrhyw offeryn ariannol.
- Mae offerynnau byr dymor Bwrdd Benthyc Gwaith Cyhoeddus wedi eu dangos yn ôl prisio teg, ar lefel mewnbwn 2. Ar gyfer offerynnau byr dymor eraill, yn cynnwys symiau sy'n daladwy a symiau sy'n dderbyniadwy, tybir bod y prisio teg yn frasamcan o'r swm a gaiff ei gario.

Caiff prisio teg ei rannu yn ôl lefel yn hierarchaeth prisio teg:

- Lefel 1 – Mae prisio teg ddim ond yn deillio o ddyfynbrisiau mewn marchnadoedd actif ar gyfer asedau neu rwymedigaethau unfath, e.e. prisiau bond
- Lefel 2 – Caiff prisio teg ei gyfrifo o fewnbynau ac eithrio dyfynbrisiau sy'n weladwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth e.e. cyfraddau llog neu gynnyrch ar gyfer offerynnau tebyg
- Lefel 3 – Caiff prisio teg ei bennu gan ddefnyddio mewnbynau anweladwy, e.e. data heb fod yn y farchnad megis rhagolygon llif arian neu deilyngdod credyd a amcangyfrifir

Mae benthyciadau hir dymor yr Awdurdod wedi cael gwerth ar Lefel 2 Mewnbwn.

Tybiaethau

Caiff ei nodi nad yw'r tybiaethau canlynol yn cael effaith berthnasol ar brisio teg yr offeryn:

- Caiff llog ei gyfrifo gan ddefnyddio'r confensiwn marchnad fwyaf cyffredin ACT/365 (366 dydd yn ystod blwyddyn naid ac eithrio PWLB)
- Ni chaiff llog ei dalu/derbyn ar y dyddiad dechrau offeryn, ond caiff ei dalu/derbyn ar ddyddiad aeddfedu

- Pan fod dyddiad perthnasol yn digwydd yn ystod diwrnod di waith, nid yw gwerth y llog na'r dyddiad wedi eu haddasu

Buddsoddiadau byr dymor

Y swm a gaiff ei gario ar 31 Mawrth 2016 o fenthyg i gyrff eraill sy'n ad-daladwy oddi fewn y flwyddyn yw £3,001,000 a chaiff ei ddangos isod. Mae incwm buddsoddiad a gafwyd ar 31 Mawrth 2016 yn cael ei gynnwys yn y swm o fuddsoddiadau a gaiff ei gario.

Swmya gaiff ei gario 31/03/15 £'000	Disgrifiad	Cyartale dd Cyfradd Buddsod di/%	Penrhif dyledus 31/03/16 £'000	Incwm a gafwyd £'000	Swmya gaiff ei Gario 31/03/16 £'000
5,801 0	Cymdeithasau Adeiladu DU Awdurdodau Lleol eraill DU	0.45 0	3,000 0	1 0	3,001 0
5,801	Cyfanswm	0.45	3,000	1	3,001

Mae prasio teg buddsoddiadau sy'n ddyledus ar 31 Mawrth 2016 a gyfrifwyd yn defnyddio methodoleg diffiniedig fel a ganlyn:

Gwerth Teg 31/03/15 £'000	Disgrifiad	Gwerth Teg 31/03/16 £'000
5,801 0	Cymdeithasau Adeiladu DU Awdurdodau Lleol Eraill DU	3,001 0
5,801	Cyfanswm	3,001

Benthyciad byr dymor

Y swm a gaiff ei gario ar 31 Mawrth 2016 yn sgil benthycio o gyrff eraill ar sail byr dymor, sy'n llai nag un flwyddyn, yw £19,821,000 a chaiff ei ddangos isod. Mae'n ofynnol yn ôl SAARH/IFRS bod llog cronedig ar 31 Mawrth 2016 yn cael ei gynnwys yn y swm a gaiff ei gario o'r benthyciad sy'n ddyledus.

Swmya gaiff ei Gario 31/03/15 £'000	Ffynhonnell y Benthyciad	Cyfradd Llog Cyfartalog %	Penrhif dyledus 31/03/16 £'000	Llog Cronnol £'000	Swmya gaiff ei gario 31/03/16 £'000
(3,013) 0	Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus Cymdeithasau Adeiladu DU	9.09 0	(2,550) 0	(457) 0	(3,007) 0
(10,803)	Awdurdodau Lleol Eraill DU	0.52	(16,500)	(3)	(16,503)
(137)	Arall	0	(311)	0	(311)
(13,953)	Cyfanswm	1.64	(19,361)	(460)	(19,821)

Mae prasio teg benthyciad byr dymor sy'n ddyledus ar 31 Mawrth 2016 a gyfrifwyd yn defnyddio'r fethodoleg a ddiffinnir fel a ganlyn:

Gwerth Teg 31/03/15 £'000	Disgrifiad	Gwerth Teg 31/03/16 £'000
(2,760)	Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus	(2,710)
0	Cymdeithasau Adeiladu DU	0
(10,767)	Awdurdodau Lleol Eraill DU	(16,500)
(137)	Arall	(311)
(13,664)	Cyfanswm	(19,521)

Benthyciad hir dymor

Isod, manylir ar ddyled hir dymor yr Awdurdod sy'n ddyledus (am yn fwy nag un flwyddyn):

Bwrdd Benthyc Gwaith Cyhoeddus

Penrhif dyledus 31/03/15 £'000	Bwrdd Benthyc Gwaith Cyhoeddus	Cyfradd Llog Cyfartal ogy%	Penrhif dyledus 31/03/16 £'000
(2,550)	Aeddfedu ymhen: 1 – 2 flynedd	9.594	(2,550)
(8,924)	2 – 5 mlynedd	8.983	(9,561)
(14,660)	5 – 10 mlynedd	9.384	(14,003)
(31,101)	mwy na 10 mlynedd	5.801	(28,570)
(57,235)	Cyfanswm	7.45	(54,684)

Mae prisio teg benthyciad hir dymor Bwrdd Benthyc Gwaith Cyhoeddus (BBGC) sy'n ddyledus ar 31 Mawrth 2016 yn cael ei gyfrifo yn defnyddio'r fethodoleg ddiffiniedig fel a ganlyn.

Gwerth teg 31/03/15 £'000	Disgrifiad	Gwerth teg 31/03/16 £'000
(2,896)	Benthyciadau BBGC sy'n aeddfedu ymhen: 1 – 2 flynedd	(2,959)
(11,500)	2 – 5 mlynedd	(12,243)
(21,769)	5 – 10 mlynedd	(21,436)
(44,658)	mwy na 10 mlynedd	(40,967)
(80,823)	Cyfanswm	(77,605)

Mae prisio teg rhwymedigaethau Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus yn £22.921 miliwn yn uwch na swm y rhwymedigaethau hyn a gaiff ei gario. Y rheswm dros hyn yw bod y benthyciadau wedi eu dechrau pan oedd cyfraddau llog yn uwch nag y maen nhw ar hyn o bryd. Y goblygiad yw petai'r un benthyciadau wedi eu trefnu ar ddyddiad y Fantolen, y byddai'r Awdurdod wedi talu £22.921 miliwn yn llai o log dros gyfnod y benthyciadau.

Banc EuroHypo

Swmya gaiff ei Gario 31/03/15 £'000	Banc EuroHypo	Penrhif dyledus 31/03/16 £'000	Ail-ddatganiad Benthyciad Cost wedi ei Amorteiddio ar 2007 £'000	Cost Gronnol wedi ei Amorteiddio o 1 Ebrill 2007 £'000	Swmya gaiff ei Gario 31/03/16 £'000
(12,241)	Aeddfedu ymhen: Mwy na 10 mlynedd 4.5% Cyfradd Llog	(12,000)	(238)	(1)	(12,239)
(12,241)	Cyfanswm	(12,000)	(238)	(1)	(12,239)

Mae prisio teg benthyciad Banc EuroHypo sy'n ddyledus ar 31 Mawrth 2016 yn cael ei gyfrifo gan ddefnyddio'r fethodoleg ddiffiniedig fel a ganlyn:

Gwerth Teg 31/03/15 £'000	Disgrifiad	Gwerth Teg 31/03/16 £'000
(15,379)	Aeddfedu ymhen: mwy na 10 mlynedd 4.5% Cyfradd Llog	(17,286)
(15,379)	Cyfanswm	(17,286)

Mae'r Awdurdod mewn partneriaeth â'i Ymgynghorwyr Rheoli'r Trysorlys yn monitro'n barhaus ei bortffolio dyled hir dymor i ddynodi unrhyw gyfleon potensial ar gyfer un ai ailstrwythuro dyled neu adbrynant cynnar o ddyled hir dymor pan fo amodau'r farchnad yn ffafriol.

Benthyciadau Eraill

Swmya gaiff ei gario 31/03/15 £'000	Benthyciad	Swmya gaiff ei gario 31/03/16 £'000
(886)	Benthyciad Salix	(1,490)
(123)	Benthyciadau Gwella'r Cartref	(123)
(25)	Benthyciadau Cartrefi Gwag	(25)
(1,034)	Cyfanswm	(1,638)

Nid yw prisio teg benthyciadau eraill yn sylweddol wahanol i gost wedi ei hamorteiddio ac fe'i dangosir yn y Fantolen ar y gwerth sy'n cael ei gario.

21. **Asedau Sy'n Cael eu Cadw i'w Gwerthu**

Mae dadansoddiad o asedau sy'n cael eu cadw i'w gwerth ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn.

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
911	Mantolen ar 1 Ebrill	574
1,871	Asedau newydd eu dosbarthu fel rhai sy'n cael eu cadw ar werth	113
(1,565)	Colledion/enillion Ailbrisiad	(32)
0	Colledion Lleihad	0
(643)	Asedau a werthwyd	(336)
574	Mantolen ar 31 Mawrth	319

Mae asedau sy'n cael eu cadw i'w gwerthu ar 31 Mawrth 2016 sy'n cynnwys tir ac adeiladau fel a ganlyn:

- Amrywiol ddarnau o dir sy'n weddilliol i'r gofyniad
- Adeiladau sydd bellach yn weddilliol i ofyniad, Adeilad Banc Lloyds, Lôn Swyddfa'r Bost, a Chanolfan Deuluol Gellideg.

22. **Stocrestri**

Mae'r dadansoddiad o Stocrestri ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn.

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
51	Stocrestri Priffyrdd	116
1	Bar Aberfan	0
32	Deunyddiau Tanwydd	17
4	Caffi a Bar Rhydycar	0
22	Arlwy	25
4	Deunydd Amlogfa	4
114	Mantolen ar 31 Mawrth	162

23. **Dyledwyr byr dymor**

Mae'r dadansoddiad Dyledwyr ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
14,979	Cyrff Llywodraeth Ganolog	13,461
640	Awdurdodau Lleol Eraill	1,189
427	Cyrff GIG	375
5,848	Endidau ac Unigolion Eraill	5,603
1,015	Cyndaliadau	967
22,909	Mantolen ar 31 Mawrth	21,595

Mae'r Ddarpariaeth ar gyfer Dyledion Gwael ac Amheus sy'n gynwysedig yn yr uchod fel a Ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
(687)	Cronfa Gyffredinol	(700)
(77)	Cyn Gyfrif Refeniw Tai	(77)
(1,272)	Y Dreth Gyngor	(1,364)
(2,036)	Mantolen ar 31 Mawrth	(2,141)

24. **Arian Parod a Chyferwerthiadau Arian Parod**

Mae'r fantolen hon yn cydnabod safle arian parod net yr Awdurdod o ran darparu ei wasanaethau i'r cyhoedd. Mae'r fantolen ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
555	Mantolen ar 31 Mawrth	2,196

25. **Credydwr byr dymor**

Mae'r dadansoddiad o Gredydwr ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
(3,784)	Cyrff Llywodraeth Ganolog	(618)
(3)	Awdurdodau Lleol Eraill	(7)
(7)	Cyrff GIG	(44)
(12,574)	Endidau ac Unigolion Eraill	(10,101)
(1,861)	Croniad Absenoldebau Cronedig	(1,232)
(18,229)	Mantolen ar 31 Mawrth	(12,002)

26. **Darpariaethau**

Mae mantolen darpariaethau ar 31 Mawrth 2016 yn cael ei ddeillio fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	Appropriations			31/03/16 £'000
		Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn ystod y flwyddyn £'000	Symiau a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn £'000	Symiau heb eu defnyddio a wyrddrowyd yn ystod y cyfnod £'000	
(526)	Cost Ymddeoliad Cynnar/Diswyddo	0	314	212	(0)
(1,185)	Hawliadau Yswiriant	(218)	373	0	(1030)
(125)	Darpariaeth Cyflogai	0	0	125	0
0	Darpariaeth Trawsfurfiad Strategol	(649)	0	0	(649)
(1,836)	Mantolen ar 31 Mawrth	(867)	687	337	(1,679)

Mae'r Awdurdod yn disgwyl y bydd y darpariaethau a gaiff eu cydnabod ar 31 Mawrth 2016 yn cael eu defnyddio'n sylweddol oddi fewn i 12 mis o'r dyddiad hwnnw, caiff darpariaethau byr dymor a hir dymor eu rhannu fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	Darpariaeth Byrdymor £'000	Darpariaeth Hir dymor £'000	31/03/16 £'000
(1,185) 0	Hawliadau Yswiriant Darpariaeth Trawsffurfio Strategol	(742) (649)	(288) 0	(1,030) (649)
(1,836)	Mantolen ar 31 Mawrth	(1,391)	(288)	(1,679)

Cost Ymddeoliad Cynnar / Colli Swydd

Mae'r ddarpariaeth hon yn adlewyrchu costau ymroddedig y dyfodol (Colli Swydd a Thaliadau yn lle hysbysiad) sy'n gysylltiedig ag ymddeoliad cynnar gwirfoddol a gymeradwywyd ar 31 Mawrth 2016, fel rhan o nod rhaglen effeithlonrwydd yr Awdurdod o sicrhau cynaliadwyedd y sefydliad yn y dyfodol. Cafodd straen costau pensiwn eu cyfrif oddi fewn i rwymedigaeth y pensiwn, Cyfeirier at Nodyn 41. Gan y gwyddys beth yw amseru a symiau'r taliadau, mae'r symiau hyn wedi eu hail-ddosbarthu a'u cynnwys gyda chredydwy'r yn 2-15/16.

Darpariaeth Hawliadau Yswiriant

Mae'r ddarpariaeth hon yn adlewyrchu oblygiadau hawliadau yswiriant sy'n ddyledus gan yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2016. Mae ansicrwydd ynghylch amseru a gwerth yr oblygiad hwn. Caiff hawliadau eu setlo ar ôl iddynt gyrraedd y Llys, a gall hyn gymryd amseroedd amrywiol yn ddibynnol ar amgylchiadau penodol.

Darpariaeth Cyflogai

Roedd y ddarpariaeth hon yn adlewyrchu goblygiadau'r dyfodol o ran costau cyflogau perthnasol heb eu talu ar 31 Mawrth 2015. Nid oes angen y ddarpariaeth ddim mwyach ac mae wedi ei rhyddhau.

Darpariaeth Trawsffurfio Strategol

Mae'r ddarpariaeth hon yn cynnwys arian a roddwyd o'r neilltu i gefnogi adolygiad cynhwysfawr o wasanaethau'r Awdurdod fel rhan o raglen trawsffurfio parhaus yr Awdurdod. Mae amseru'r taliadau hyn yn bendant gan fod cytundeb wedi bod arnynt yn erbyn cerrig milltir gosodedig.

27. Rhwymedigaethau digwyddiadol

Ymhlith yr asedau ar werth sydd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful mae rhyw 5.5 erw o dir ym Mhengarnddu, Merthyr Tudful, sydd i'w werthu drwy gyfrwng e-arwerthiant. Er bod y tir yn wag ar hyn o bryd, mae'n cynnwys sawl tunnell o wastraff gweddilliol yn sgil defnyddwyr blaenorol. Mae arolwg o'r safle i'w gomisiynu i sefydlu'r gost arfaethedig o gael gwared ar y gwastraff hwn i alluogi ei gynnwys oddi fewn i gontract gwerthiant drwy ddull adnau arian parod dychweladwy ar ôl cwblhau cael gwared ar y gwastraff. Os yw'r gwerthu yn aflwyddiannus, yna bydd yr Awdurdod yn ysgwyddo baich o gael gwared ar y gwastraff.

Cafodd Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful wedi ei dderbyn fel corff o Gronfa Bensiwn Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (y Gronfa Bensiwn). Er mwyn gwneud hyn, cafodd yr Awdurdod a'r Gronfa Bensiwn eu derbyn i Gytundeb Derbyniadau gydag Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr

Tudful fel y gallai cyflogeion cymwys yr Ymddiriedolaeth Hamdden gael mynediad at y Cynllun Pensiwn. Roedd yn ofynnol yn ôl y Gronfa Bensiwn i gael gwarant oddi wrth yr Awdurdod i ddigolledu'r Gronfa Bensiwn yn erbyn y risg o'r Ymddiriedolaeth yn methu â gwneud taliadau cyfrannol dyledus o dan y cytundeb. Cais safonol yw hwn gan Awdurdodau gweinyddu, fodd bynnag, mae'r tebygolrwydd o ddiffygdlu yn brin. Er mwyn lliniaru'r risg hwn ymhellach, mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful wedi cynnwys cymal yn y Cytundeb Rheoli Gwasanaethau a Chyllid i leihau taliadau ffi rheoli ar gyfer yr Ymddiriedolaeth os yw'r sefyllfa'n digwydd.

Yn ychwanegol, mae'r cytundeb derbyn yn datgan bod unrhyw rhwymedigaethau pensiwn cronol sy'n berthnasol i aelodau'r cynllun ar ddyddiad y trosglwyddo yn rhwymedigaeth i'r Awdurdod. Yr Ymddiriedolaeth sy'n gyfrifol am gynnydd rhwymedigaethau ar ôl eu trosglwyddo. Fodd bynnag, nid yw'n bosibl i ddibynnu ar fesuriad o werth y rhwymedigaeth ddigwyddol hon.

28. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

Mae'r Awdurdod yn gweinyddu Cronfeydd Ymddiriedolaeth ar ran amrywiaeth gyrrff, gan nad ydynt yn eiddo i'r Awdurdod, nid ydynt yn cael eu dangos yn y Fantolen.

Mae holl Gronfeydd Ymddiriedolaeth yn cael eu cofrestru gyda'r Comisiwn Elusennau ac mae gofynion cyfrifyddu'r Datganiad y Comisiwn Elusennau yn cael eu dilyn ble y bo'n briodol.

Mae cwestiynau'r cronfeydd fel a ganlyn:

2015/16

Cronfa	Incwm £'000	Gwariant £'000	Asedau £'000	Rhwymedigaethau £'000
Cronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg	1	0	107	0
Gwobr Merthyr Tudful	0	0	4	0
Cyfanswm	1	0	111	0

2014/15

Cronfa	Incwm £'000	Gwariant £'000	Asedau £'000	Rhwymedigaethau £'000
Cronfa Trychineb Aber-fan	7	1	1,655	0
Cronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg	2	0	103	0
Gwobr Merthyr Tudful	0	0	4	0
Cyfanswm	9	1	1,762	0

Cronfa Trychineb Aber-fan

Mae'r Gronfa'n cynnwys arian a fuddsoddwyd er budd pobl Aber-fan ac Ynys Owen yn dilyn Trychineb Aber-fan ym mis Hydref 1966.

Ar 1 Mehefin 1988, daeth yr Awdurdod i fod yn Ymddiriedolwyr Cronfa Trychineb Aber-fan a'r Ganolfan, ac mae'n gyfrifol am redeg y Ganolfan. Cafodd Cronfa

Trychineb Aber-fan a'r Ganolfan eu trosglwyddo o'r Awdurdod i Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful ar 7 Hydref 2015.

Cronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg

Mae hwn yn cynnwys rhoddion at amrywiol ddibenion addysgol i annog gwelliant mewn cyrhaeddiad addysgiadol ymhellach.

Mae'r fantolen a ddatgelir uchod yn gyfanswm o 12 Cronfa Ymddiriedolaeth ar wahân. Mae dau o'r rhoddion mwyaf fel a ganlyn:

Cronfa Ymddiriedolaeth David Jones – Mantolen £54,000 ar 31 Mawrth 2016

Mae'r gronfa hon i gefnogi darparu / prynu adnoddau i blant â nam ar eu clyw mewn pedair ysgol.

Cronfa Ymddiriedolaeth Addysg Bellach Merthyr Tudful – Mantolen £27,000 ar 31 Mawrth 2016

Mae'r gronfa hon er budd y rheini sydd, am ddim llai na dwy flynedd ar unrhyw un amser, wedi mynychu Ysgol Uwchradd Sirol yn yr ardal yng nghyn Fwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (cyn 1974). Mae Dyfarniadau/Gwobrau ar gael ar ffurf:

1. Grantiau i'r rheini sy'n mynychu cwrs a gymeradwywyd y tu allan i'r cynllun gwobrau arferol, yn cynnwys cyrsiau proffesiynol a thechnegol a;
2. Chymorth ariannol tuag at brynu dillad, offer, teclynnau neu lyfrau ar gyfer hyn gan adael yr ysgol neu goleg i'w cynorthwyo i gael mynediad i broffesiwn, masnach neu alwedigaeth.

Gwobr Merthyr Tudful

Mae nodau gan y Wobr hon o ran lleddfu tlodi, salwch, trallod a helpu'r henoed ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. Caiff y wobwr ei dyfarnu i berson sydd, ym marn yr ymddiriedolwyr, wedi gwneud cyfraniad sylweddol o ran cyflawni'r nodau hyn.

29. Blaenswm Derbyniadau Grant Cyfalaf

Mae Blaenswm Derbyniadau Grant Cyfalaf yn cynnwys grantiau cyfalaf a chyfraniadau a dderbyniwyd gan yr Awdurdod, ble nad yw telerau ac amodau'r grant wedi eu diwallu i ddechrau. Roedd yr Awdurdod wedi cynnwys yn y cyfrif hwn, y grantiau a'r cyfraniadau hynny na chafodd unrhyw symudiad am yn fwy na dwy flynedd. Ymgwymerwyd ag adolygiad o'r mantolenni yn y cyfrif hwn ac mae'r fantolen wedi ei chyhoeddi.

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
(279)	Mantolen ar 1 Ebrill ac 31 Mawrth	0

30. **Cronfa Derbyniadau Cyfalaf**

Mae'r nodyn hwn yn berthnasol i'r swm o dderbyniadau cyfalaf ar gael i ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol. Mae'r fantolen ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
334	Mantolen ar 1 Ebrill	1,119
1,056	Derbynebau Cyfalaf yn ystod y flwyddyn	771
(271)	Derbynebau Cyfalaf a ddefnyddiwyd	(1,343)
1,119	Mantolen ar 31 Mawrth	547

31. **Derbyniadau Cyfalaf**

Mae dadansoddiad yn ystod y flwyddyn o dderbyniadau cyfalaf ar gyfer 2015/16 fel a ganlyn:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
1,056	Gwerthiannau tir ac adeiladau	771
1,056	Cyfanswm	771

32. **Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso**

Mae Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso yn Gronfa y gellir ei defnyddio ac yn cynnwys grantiau cyfalaf a chyfraniadau a dderbyniwyd gan yr Awdurdod, ble mae'r telerau ac amodau wedi eu diwallu ond nad oes gwariant wedi cronni. Mae'r fantolen ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
1,405	Mantolen ar 1 Ebrill	1,214
(681)	Ail-ddosbarthwyd	0
973	Grantiau A dderbyniwyd yn ystod y Flwyddyn ond heb eu defnyddio	413
(483)	Grantiau a Gymhwyswyd a dderbyniwyd yn ystod blynyddoedd blaenorol	(254)
1,214	Mantolen ar 31 Mawrth	1,373

33. **Mantolen Cronfa Yswiriant**

Mae mantolen y Gronfa Yswiriant ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
1,420	Mantolen ar 1 Ebrill	1,667
565	Chwistrelliad Cronfa Yswiriant	576
(455)	Taliad Premiwm Yswiriant	(503)
450	Cyfraniad Premiwm Yswiriant	503
5	Trosglwyddo Mantolen Premiwm i Refeniw	0
(490)	Taliadau Hawliau Yswiriant	(368)
13	Amrywiol	1
159	Trosglwyddo o/(i) Ddarpariaeth Yswiriant	155
1,667	Mantolen ar 31 Mawrth	2,031

34. **Mantolen Cronfa'r Cyngor**

Mae Mantolen Cronfa'r Cyngor ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
4,411	Mantolen ar 1 Ebrill	4,525
114	Gwarged net ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar ôl Gwarged yn ystod y Flwyddyn/ (Diffyg)	102
4,525	Mantolen ar 31 Mawrth	4,627

Mae Cronfa Gyfunol Amlogfa Llwydcoed â Chronfa Consortiwm Canolbarth y Des yn cynrychioli cyfran Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful o gronfa refeniw dosbarthadwy y Cyd -drefniadau:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
689	Cronfa Amlogfa Llwydcoed	377
0	Cronfa Consortiwm Canolbarth y De	9

35 **Rheolaeth Leol o Fantolenni Ysgolion**

Mae dadansoddiad o Rheolaeth Leol o Fantolenni Ysgolion ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn. Mae pob mantolen yn ymrwymedig i fod yn rhan o'r gwasanaeth addysg.

31/03/15 £'000	Disgrifiad	Cyllidebau		31/03/16 £'000
		I'r gronfa £'000	O'r gronfa £'000	
(32)	Ysgol Gynradd Abercannaid	37	0	5
10	Ysgol Gynradd Bedlinog	14	0	24
(16)	Ysgol Gynradd Caedraw	29	0	13
35	Ysgol Gynradd Cyfarthfa	0	(12)	23
(18)	Ysgol Gynradd Edwardsville	38	0	20
81	Ysgol Gynradd Gellifaelog	3	0	84
12	Ysgol Gynradd Gwaunfarren	15	0	27
34	Ysgol Gynradd Heolgerrig	19	0	53
(35)	Ysgol Gynradd Pantysgallog	77	0	42
(15)	Ysgol Gynradd Trelewis	57	0	42
71	Ysgol Gynradd Ynysowen	0	(31)	40
10	Ysgol Gynradd Y Graig	25	0	35
12	Ysgol Gymraeg Rhyd-Y-Grug	0	(3)	9
43	Ysgol Gynradd Coed Y Dderwen	0	(14)	29
2	Ysgol Gynradd Santes Tudful	76	0	78
24	Ysgol Gynradd Gatholig Sant Illtyd	0	(16)	8
(22)	Ysgol Gynradd Gatholig Sant Aloysius	46	0	24
10	Ysgol Gynradd Gatholig y Santes Fair	68	0	78
24	Ysgol Gymunedol Twynyrodyn	0	(3)	21
(19)	Ysgol Gynradd Goetre	35	0	16
(342)	Ysgol Uwchradd Gyfun Afon Taf	114	0	(228)
90	Ysgol Uwchradd Gyfun Cyfarthfa	0	(73)	17
116	Ysgol Uwchradd Gyfun Pen-Y-Dre	0	(42)	74
71	Ysgol Uwchradd Gatholig yr Esgob Hedley	0	(43)	28
19	Ysgol Arbennig Greenfield	39	0	58
(8)	Ysgol Feithrin y Gurnos	77	0	69
22	Ysgol Gynradd Gymunedol Troedyrhiw	28	0	50
27	Ysgol Gynradd Dowlais	13	0	40
206	Cyfanswm	810	(237)	779

O 28 ysgol yr Awdurdod, mae un ysgol â diffyg ar 31 Mawrth 2016 (9 ar 31 Mawrth 2015), gyda diffyg ar y fantolen o £228k (£507k ar 31 Mawrth 2015).

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu polisiau newydd effeithiol ar gyfer 2016-17 sy'n anelu at wella'r modd mae'r Awdurdod yn monitro a chraffu ar gyllidebau ysgolion a'r lefel a defnydd o fantolenni. Nod y polisiau yw sicrhau fod yr holl ysgolion yn ymgymryd rheoli ariannol effeithiol a bod yr Awdurdod yn darparu her a chefnogaeth briodol.

36. **Mantolenni Eraill a Glustnodwyd**

Mae dadansoddiad o Fantolenni Eraill a Glustnodwyd ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	Neilltuad Arian		31/03/16 £'000
		I'r gronfa £'000	O'r gronfa £'000	
46	Cronfeydd Diwylliannol	0	(45)	1
55	Cynlluniau Wrth Gefn RhLY	0	0	55
(34)	Mantolenni Addysg Cyffredinol	294	(134)	126
35	Gwarged Dyraniad Cyllideb Ysgol Unigol	262	(338)	(41)
294	Cyfrif Rhannu Elw Biffa	191	(107)	378
32	Cronfa Datblygu FMS Agresso	0	0	32
88	General Planning Fund	0	(24)	64
82	Cronfa Gyfreithiol a Rheoleiddio Cyffredinol	46	(15)	113
268	Ffioedd Asiantaeth Grant	86	(100)	254
80	Cronfa Rheoli Asedau	0	(27)	53
5	Cronfa Adeiladau Rhestredig	0	0	5
80	Cronfa Gwasanaethau Cymdeithasol	63	(36)	107
1,266	Cronfa Ffos-Y-Fran	868	(611)	1,523
2	Cronfa Ymddeoliad Hyblyg	0	(2)	0
11	Hawliau Tramwy	48	(13)	46
1,365	Effeithlonrwydd a Gwelliant	790	(747)	1,408
293	Darpariaeth Ffioedd Gofal	263	(25)	531
652	Cyfraniadau Tenantiaid Ardaloedd Adnewyddu	4	(11)	645
480	Cronfa Trawsffurfiad Strategol	0	(479)	1
129	Cronfa Costau Dileu Swyddi	371	0	500
120	Glanhau Strydoedd a Goleuadau Nadolig	0	(12)	108
204	Cronfa Cytundeb Deilliant	606	(176)	634
0	Cronfa Arian Risg Corfforaethol	1,200	0	1,200
0	Cronfa Cyflog Byw	1,340	0	1,340
0	Cronfa Cost Cyflogai	125	0	125
0	Ardreth Seilwaith Cymunedol	124	0	124
419	Amrywiol	670	(388)	701
0	Cronfa Grantiau Refeniw	2,414	0	2,414
0	Addasiad Consortiwm Canolbarth y De	19	0	19
5,972	Cyfanswm y Cyngor	9,784	(3,290)	12,466

Ceir disgrifiad cryno o bob mantolen a glustnodir isod:

Cronfeydd Diwylliannol

Caiff y gronfa hon ei chlustnodi ar gyfer llyfrgelloedd ac amgueddfeydd.

Trefniadau Wrth Gefn Rheolaeth Leol Ysgolion

Mae hyn yn cynnwys arian a roddwyd o'r neilltu yn benodol i gynorthwyo ysgolion o dan gynllun statudol yr Awdurdod, Rheoli Ysgolion Lleol.

Mantolenni Addysg Cyffredinol

Caiff y gronfa hon ei chlustnodi at ddibenion addysgol penodol.

Gwarged Dyrannu Cyllideb Ysgol Unigol

Mae hwn yn cynnwys y gwahaniaeth rhwng Dyraniad Cyllideb Ysgolion Unigol a gyllidebwyd ac altro, sy'n cael ei drosglwyddo ymlaen i gyfrifiad y flwyddyn ddilynol.

Cyfrif Rhannu Elw Biffa

Mae hwn yn cynnwys arian a dderbyniwyd oddi wrth Wastraff Biffa o dan y cytundeb rhannu elw yn Nhip Trecati. Mae'r gronfa i'w defnyddio ar brosiectau ledled y Fwrdeistref Sirol.

Cronfa Datblygu System Rheoli Cyllidebol Agresso

Mae hwn yn cynnwys arian a roddwyd o'r neilltu i gyllidebu datblygiadau'r dyfodol a gwella System Rheoli Cyllidebol Agresso yr Awdurdod.

Cronfa Gynllunio Cyffredinol

Caiff hwn ei glustnodi at ddibenion Cynllunio penodol.

Mantolenni Cyfreithiol a Rheoleiddio Cyffredinol

Caiff hwn ei glustnodi ar gyfer ffwythiannau cyfreithiol a rheoleiddiol penodol.

Ffioedd Asiantaeth Grant

Mae hwn yn cynnwys arian a dderbyniwyd oddi wrth gleientiaid yr Asiantaeth Grant ar gyfer gwaith gweinyddol yr ymgwymerwyd ag e ar eu rhan. Caiff yr arian ei glustnodi i fodloni gofynion y gwasanaeth yn y dyfodol.

Cronfa Rheoli Asedau

Mae hwn yn cynnwys arian a osodwyd o'r neilltu i ddatblygu Cynllun Rheoli Asedau'r Awdurdod yn cynnwys costau gweithredu system TG.

Cronfa Adeiladau Rhestredig

Mae hwn yn cynnwys arian a osodwyd o'r neilltu i ariannu gwaith atgyweirio a chynnal a chadw ar adeiladau rhestredig yn y Fwrdeistref Sirol.

Cronfa Gwasanaethau Cymdeithasol

Caiff y gronfa hon ei chlustnodi at ddibenion penodol gwasanaethau cymdeithasol.

Cronfa Ffos-Y-Fran

Mae hwn yn cynnwys arian a dderbyniwyd oddi wrth Miller Argent (De Cymru) Cyf i Gronfa Gymunedol, fel rhan o'r gymeradwyaeth dros y cynllun adennill tir yn Ffos- y-Fran. Y swm a ddangosir yw'r derbynebau net oddi wrth Miller Argent (De Cymru) Cyf ers i gyfran o'r arian sy'n ddyledus i'r Awdurdod gael ei gadw gan Miller Argent (De Cymru) Cyf, i dalu am gostau cronol yn ôl y cytundeb rhwng yr Awdurdod a Miller Argent (De Cymru) Cyf. Gwir gyfanswm taliadau breindal ar 31 Mawrth 2016 yw £5.323 miliwn. Caiff yr arian ei glustnodi ar gyfer Prosiectau Cymunedol ledled y fwrdeistref yn ôl cymeradwyaeth Panel Ffos-y-Fran.

Hawliau Tramwy

Mae hwn yn cynnwys arian ar gyfer datblygu Cynllun Gwella Hawliau Tramwy ar gyfer mentrau pêl-droed ysgolion.

Cronfa Effeithlonrwydd a Gwelliant

Cafodd y gronfa hon ei chreu i gynorthwyo'r Awdurdod gyda'i gynllunio cyllidebol i'r dyfodol o ran cyllido costau ymddeol yn y dyfodol ac o ran galluogi buddsoddiad i wella prosiectau sy'n cynhyrchu elw effeithlonrwydd yn y dyfodol.

Darpariaeth Ffioedd Gofal

Mae'r gronfa hon yn cynnwys arian a osodwyd o'r neilltu ar gyfer lleoedd preswyl yn y Fwrdeistref.

Cyfraniadau Adnewyddu Ardal gan Denantiaid

Mae'r gronfa hon yn cynnwys cyfraniadau tenantiaid tuag at waith a gyflawnwyd ar eu heiddo fel rhan o'r rhaglen adnewyddiadau.

Cronfa Trawsffurfiad Strategol

Cafodd y gronfa hon ei chreu i gynorthwyo'r Awdurdod gyda newid Trawsffurfiol fel rhan o brosesau gosod cyllideb yn y dyfodol.

Cronfa Costau Dileu Swyddi

Mae hwn yn cynnwys arian a osodwyd o'r neilltu i ariannu costau diswyddiadau yn y dyfodol.

Cronfa Glanhau Strydoedd a Goleuadau Nadolig

Mae hwn yn cynnwys arian a osodwyd o'r neilltu i ddarparu gwasanaethau ar gyfer glanhau strydoedd Canol y Dref ac i allu darparu Goleuadau Nadolig.

Cronfa Cytundeb Deilliant

Bydd arian yn y gronfa hon yn cael ei ddefnyddio i gynorthwyo'r Awdurdod gyda'i raglen Trawsffurfio.

Cronfa Arian Risg Corfforaethol

Arian a osodwyd o'r neilltu ar gyfer blwyddyn ariannol 2016/17 a 2017/18, i fynd i'r afael â phwysau cyllideb yn ystod y flwyddyn na ellir ei osgoi, ac i fuddsoddi mewn prosiectau arloesol sydd â buddion hir dymor.

Cronfa Cyflog Byw

Arian a osodwyd o'r neilltu i ariannu ymrwymiad yr Awdurdod o ran Cyflog Byw Sylfaenol ar gyfer y cyfnod 2016/17 tan 2019/20.

Cronfa Cost Cyflogai

Mae hwn yn cynnwys arian a osodwyd o'r neilltu o ran costau sy'n berthnasol i gyflogai sydd heb eu talu.

Ardreth Seilwaith Cymunedol (ASC)

Tâl cynllunio yw'r Ardreth Seilwaith Cymunedol sydd i'w ddefnyddio i helpu i gyflenwi seilwaith i gefnogi datblygiad yr ardal. Bydd arian a gaiff ei gynhyrchu oddi wrth ASC yn cael ei ddefnyddio i sicrhau seilwaith sy'n ofynnol i gefnogi datblygiad yn unol â Chynllun Datblygu Lleol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

Amrywiol Fantolenni

Mae hwn yn cynnwys cronfeydd hanesyddol amrywiol. Ystyrir bod dadansoddiad pellach o'r mantolenni hyn yn ofynnol gyda'r golwg o ysgrifennu i'r refereniw ble y bo'n briodol.

Cronfa Grantiau Refeniw

Cyflawnodd yr Awdurdod refereniw o fantolenni credydwr grant yn ystod 2015/16. Ail-ddosbarthiad yw'r canlyniad o £2.414 miliwn oddi wrth gredydwr i'r cronfeydd a glustnodwyd. Mae adolygiad pellach o'r mantolenni hyn i ddigwydd yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

37. **Cronfa Ailbrisió**

Mae'r cyfrif hwn yn cofnodi'r elw net o ailbrisiadau asedau unigol nad ydynt yn gyfredol a wnaed ar ôl 1 Ebrill 2007. Mae'r Gronfa Ailbrisió fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
26,177	Mantolen ar 1 Ebrill	32,925
9,574	Ailbrisiadau i fyny	2,781
(1,603)	Ailbrisiadau i lawr	(2,522)
(597)	Dibrisiant o Ailbrisiadau	(765)
(626)	Enillion cronol ar Asedau a werthwyd neu a ddilëwyd	(144)
32,925	Mantolen ar 31 Mawrth	32,275

38. **Cyfrif Addasu Cyfalaf**

Mae'r cyfrif hwn yn cynnwys cyllido gwariant cyfalaf, derbyniadau cyfalaf a osodwyd o'r neilldu ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol, a symudiadau di-ailbrisiad Eiddo, Peiriannau ac Asedau Offer.

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
130,359	Mantolen ar 1 Ebrill	136,601
24,539	Grantiau Cyfalaf a ddefnyddiwyd i Ariannu Gwariant Cyfalaf	15,517
271	Derbynebaw Cyfalaf a ddefnyddiwyd i Ariannu Gwariant Cyfalaf	1,343
(2,240)	Cofnodi Gwaredu Asedau wrth y Swm a gaiff ei gario yn y Fantolen	(561)
626	Cofnodi Asedau a Waredwyd	158
(9,059)	Elw blaenorol Ailbrisiad	
	Gwariant Refeniw a ariannwyd gan Gyfalaf o dan Statud	(8,717)
2,863	Darpariaeth Isafswm Refeniw	2,083
330	Cyfraniad Refeniw i Gost Cyfalaf	844
597	Addasiad Cost Hanesyddol	765
(7,252)	Dibrisiant Asedau nad ydynt yn gyfredol	(7,798)
(4,574)	Lleihad Asedau nad ydynt yn gyfredol	(7,180)
11	Ailbrisiad Asedau nad ydynt yn gyfredol	0
130	Addasiadau Eraill	0
136,601	Mantolen ar 31 Mawrth	133,055

39. **Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol**

Mae'r cyfrif hwn yn darparu mecanwaith cydbwysu rhwng y gwahanol gyfraddau y caiff elw a cholledion eu cydnabod o dan SAARH/IFRS ac maen nhw'n ofynnol yn ôl statud i'w diwallu gan Gronfa'r Cyngor. Mae'r fantolen ar 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
(2,910)	Mantolen ar 1 Ebrill	(2,790)
39	Gostyngiad i Refeniw Premiwm net yn ystod y flwyddyn	41
81	Trafodiadau Llog Benthyciadau wedi'u Hamorteiddio	44
(2,790)	Mantolen ar 31 Mawrth	(2,705)

40. **Cyfrif Addasu Absenoldebau Cronnol**

Mae'r Cyfrif Addasu Absenoldebau Cronnol yn Gronfa na ellir ei Ddefnyddio ac yn cynnwys budd sail croniadau cyflogai yn ystod y flwyddyn (o dan IAS19) ar gyfer gwyliau heb ei gymryd a chroniad o oriau gwaith hyblyg nas talwyd amdanynt ac amser i fwrdd in lieu. Mae'r fantolen ar gyfer 31 Mawrth 2016 fel a ganlyn:

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
(1,566)	Croniad y Flwyddyn Gyfredol	(1,235)
(1,566)	Mantolen ar 31 Mawrth	(1,235)

41. **Cronfa Bensiynau / Rhwymedigaeth Cynllun Pensiwn Diffiniedig**

31/03/15 £'000	Disgrifiad	31/03/16 £'000
163,295	Agoriad y fantolen ar 1 Ebrill	181,200
0	Addasiad ar gyfer Agoriad mantolen Cyd-drefniant Consortiwm Canolbarth y De	64
13,722	Actwaraidd (enillion)/colledion ar bensiynau asedau/rhwymedigaethau	(18,113)
4,791	Gwrthdroad eitemau sy'n berthnasol i fudd-daliadau ymddeol a ddebydwyd neu gredydwyd i'r Gwarged neu Ddiffyg ar ddarpariaeth	5,343
(608)	Gwasanaethau yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,444)
	Addasiadau net i Straen Pensiwn	
181,200	Mantolen ar 31 Mawrth	167,050

42. **Costau Pension**

Athrawon

Mae'r Cynllun Pensiwn Athrawon yn gynllun heb ei ariannu, â buddion wedi'u diffinio ac a weinyddir gan yr Asiantaeth Pensiwn Athrawon. Nid yw'n bosibl pennu siâr o rwymedigaethau'r Cynllun i awdurdodau unigol. At ddibenion y Datganiad o Gyfrifon, y mae felly'n cael ei gyfrif amdano ar yr un sail â chynllun cyfraniad diffiniedig.

Yn 2015/16 talodd yr Awdurdod £2,870,000 i'r Adran Addysg a Chyflogaeth (£2,651,000 yn 2014/15) mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sy'n cynrychioli 15.48% o gyflog athrawon. Yn ychwanegol, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am holl daliadau pensiwn sy'n berthnasol i flynyddoedd a adiwyd a ddyfarnwyd iddo, ynghyd â chynyddiadau perthnasol..

Cyflogeion Eraill

Yn 2015/16, talodd yr Awdurdod gyfraniad cyflogwr o £8,261,000 yn cynrychioli 24.90% o dal pensiynadwy cyflogeion (£8,137,000 yn 2014/15). Mae'r Gronfa Bensiwn a weinyddir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf yn darparu buddion wedi'u diffinio i aelodau sy'n berthnasol i dâl a gwasanaeth. Caiff cyfradd y cyfraniad ei bennu gan Actwari'r Gronfa, sy'n seiliedig ar bennu pris actwaraidd teirblwydd. Cafodd yr adolygiad diwethaf sy'n berthnasol i gyfrifon 2015/16 eu cyflawni ar 31 Mawrth 2013, gyda'r cyfraddau gofynnol ar gyfer y 3 blynedd yn dechrau ar 1 Ebrill 2014 ac wedi eu gosod ar 24.2%, 24.9% a 25.5%. O dan Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, disgwylir i gyfradd y cyfraniad gyrraedd 100% o' rwymedigaethau cyffredinol y Gronfa.

Yn ychwanegol, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am holl daliadau pensiwn sy'n berthnasol i fuddion blynyddoedd a adiwyd y dyfarnwyd iddo, ynghyd â chynyddiadau perthnasol.

Gellir dod o hyd i wybodaeth bellach yn Adroddiad Blynyddol Cronfa Bensiwn Rhondda Cynon Taf sydd ar gael ar gais oddi wrth Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf, Tŷ Bronwydd, Porth, Y Rhondda CF39 9DL.

43. **Safon 19 Cyfrifyddu Rhyngwladol – Buddion cyflogai**

43a. **Cysoni Rhwymedigaethau pensiwn yn erbyn y Fantolen**

31/03/15 £m	Disgrifiad	31/03/16 £m
(163.64)	Rhwymedigaeth pensiwn net – rhwymedigaethau a ariannwyd	(151.42)
(15.70)	Rhwymedigaeth pensiwn net - rhwymedigaeth heb eu hariannu	(15.21)
(1.86)	Rhwymedigaethau straen pensiwn	(0.420)
(181.20)	Rhwymedigaeth pensiwn net	(167.050)

Asedau a Rhwymedigaethau mewn perthynas â Chynllun wedi'i Ariannu

31/03/14 £m	31/03/15 £m	Disgrifiad	31/03/16 £m
166.10 (312.18)	189.21 (352.85)	Prisio teg asedau Gwerth cyfredol rhwymedigaethau	195.67 (347.09)
(146.08)	(163.64)	Rhwymedigaeth pensiwn Net	(151.42)

Rhwymedigaethau mewn perthynas â Chynllun heb ei Ariannu

31/03/14 £m	31/03/15 £m	Disgrifiad	31/03/16 £m
(14.74)	(15.70)	Gwerth cyfredol rhwymedigaethau	(15.21)
(14.74)	(15.70)	Rhwymedigaeth pensiwn net	(15.21)

43b. Newidiadau i Werth Cyfredol Rhwymedigaethau a Ariennir yn ystod y Cyfnod Cyfrifyddu

31/03/15 £m	Disgrifiad	31/03/16 £m
312.18	Rhwymedigaethau gwerth cyfredol Agored	352.85
0	Addasiad mantolen agoriadol Cyd- drefniant Consortiwm Canolbarth y De	0.73
6.82	Cost gwasanaeth cyfredol	7.81
13.22	Cost Llog ar oblygiad â buddion wedi'u diffinio	11.17
2.12	Cyfraniadau gan gyfranogwyr	1.97
31.81	(elw) / colledion actwaraidd ar Rhwymedigaethau *- Tybiaethau Cyllidol	(13.17)
0.00	elw) / colledion actwaraidd ar Rhwymedigaethau *- Tybiaethau Demograffig	0
(2.06)	elw) / colledion actwaraidd ar Rhwymedigaethau *- Profiad	(3.44)
(12.14)	Budd-daliadau Net benefits a dalwyd #	(11.21)
0.90	Cost gwasanaeth y gorffennol	0.89
352.85	Gwerth cyfredol cau rhwymedigaethau	347.09

* Yn cynnwys newidiadau i'r tybiaethau actwaraidd.

Cynnwys llif arian net allan o'r Gronfa mewn perthynas â'r cyflogwr, ac eithrio cyfraniadau ac unrhyw gyfandaliad a dalwyd yn dilyn marwolaeth wrth wasanaethu ac yn cynnwys unrhyw amcangyfrif lwfans am gost ddisgwyliedig marwolaeth wrth wasanaethu.

Newidiadau i Werth Cyfredol Rhwymedigaethau nad ydynt wedi eu Hariannu yn ystod y Cyfnod Cyfrifyddu

31/03/15 £m	Disgrifiad	31/03/16 £m
14.74	Gwerth cyfredol agoriadol rhwymedigaethau	15.70
0.60	Cost llog ar oblygiad â buddion wedi'u diffinio	0.48
1.27	(elw) / colledion actwaraidd ar Rwymedigaethau - Tybiaethau Cyllidol	(0.57)
0.00	(elw) / colledion actwaraidd ar Rwymedigaethau - Tybiaethau Demograffig	0
(0.14)	(elw) / colledion actwaraidd ar Rwymedigaethau - Profiad	(0.28)
(0.77)	Buddion net a dalwyd allan	(1.03)
0.00	Cost gwasanaeth yn y gorffennol	0.91
15.70	Closing present value of liabilities	15.21

43c. Newidiadau i Brisiog teg Asedau wedi eu Hariannu yn ystod y Cyfnod Cyfrifyddu

31/03/15 £m	Disgrifiad	31/03/16 £m
166.10	Prisio teg/gwerth teg agoriadol asedau	189.21
0	Addasiad mantolen agoriadol Cyd-drefniant Consortiwm Canolbarth yr	0.67
7.12	Incwm llog ar asedau	6.07
17.16	Ailfesuriad elw/(colledion) ar asedau	0.65
8.85	Cyfraniadau gan y cyflogwr	8.31
2.12	Cyfraniadau gan gyfranogwyr	1.97
(12.14)	Budd-daliadau net a dalwyd #	(11.21)
189.21	Prisio teg asedau adeg cau	195.67

Cynnwys llif arian net allan o'r Gronfa mewn perthynas â'r cyflogwr, ac eithrio cyfraniadau ac unrhyw gyfandaliadau a dalwyd am farw yn y swydd, ac yn cynnwys amcangyfrif lwfans ar gyfer cyfandaliadau cost marw yn y swydd.

Newidiadau i Brisio Teg Asedau heb eu Hariannu yn ystod y Cyfnod Cyfrifyddu

31/03/15 £m	Disgrifiad	31/03/16 £m
0.00	Gwerth teg/ prasio teg agoriadol Asedau	0.00
0.77 (0.77)	Cyfraniadau gan y cyflogwr Budd-daliadau net a dalwyd #	1.03 (1.03)
0.00	Prasio teg asedau adeg cau	0.00

Mae'r eitem hwn yn cynnwys elw / (colledion) mewn perthynas â phrofiad rhwymedigaeth yn unig – ac yn eithrio unrhyw newid mewn rhwymedigaethau mewn perthynas â newidiadau i'r tybiaethau actwaraidd a ddefnyddiwyd.

43d. Amcangyfrif Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau mewn Cyfnodau yn y Dyfodol – Budd-daliadau wedi eu Hariannu

Prif Dybiaethau Cyllidol	%pa
Cyfradd Disgownt	3.4
Cynnydd Pensiwn	1.8
Cyfradd ailbrisiad cyfrifau pensiwn	1.8
Cynnydd cyflog	3.3

Amcangyfrif Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau mewn Cyfnodau yn y Dyfodol – Budd-daliadau heb eu Hariannu

Prif Dybiaethau Cyllidol	%pa
Cyfradd Disgownt	3.4
Cynnydd Pensiwn	1.8

43e. Dyraniad Ased (ar gyfer y cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2016)

Dangosir amcangyfrif rhannu asedau i'r Gronfa yn ei chyfanrwydd (yn seiliedig ar ddata a gyflenwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu Cronfa) yn y tabl isod.

Disgrifiad	Cyfanswm %
Ecwitïau	70.1
Property	6.4
Bondiau'r Llywodraeth	9.2
Bondiau Corfforaethol	10.6
Arian Parod	3.7
Cyfanswm	100

43f. Amcangyfrif costau Pensiwn mewn cyfnodau yn y dyfodol

Mae cyfraniadau rheolaidd cyflogwr i'r Gronfa ar gyfer y cyfnod cyfrifyddu yn gorffen 31 Mawrth 2018 fel a ganlyn:

Budd-daliadau a Ariennir	Cyfnod yn gorffen 31/03/17 £m	Cyfnod yn gorffen 31/03/18 £m
Rhagfynegiad o gost gwasanaeth	7.02	7.25
Llog ar y rhwymedigaeth / (ased) â buddion wedi'u diffinio net	5.00	5.13
Cyfanswm	12.02	12.38
Budd-daliadau heb eu Hariannu	Cyfnod yn gorffen 31/03/17 £m	Cyfnod yn gorffen 31/03/18 £m
Llog ar y rhwymedigaeth / (ased) â buddion wedi'u diffinio net	0.50	0.49
Cyfanswm	0.50	0.49

43g. Dadansoddiad Sensitifrwydd

Roedd canlyniadau IAS 19 a oedd yn gynwysiedig yn y Datganiad o Gyfrifon yn sensitif i'r tybiaethau a ddefnyddiwyd.

Mae amcangyfrif o effaith newid tybiaethau allweddol ar werth presennol goblygiad buddion wedi'u ddiffinio a ariannwyd ar 31 Mawrth 2016 a rhagamcan o gost gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn 31 Mawrth 2017 wedi ei osod isod.

Ym mhob achos dim ond y dybiaeth a nodir sydd wedi ei addasu; mae pob tybiaeth arall yn parhau'r un fath.

Nid yw sensitifrwydd buddion heb eu hariannu wedi ei gynnwys oherwydd amherthnasedd.

Tybiaethau cyfradd disgownt

Addasiad i gyfradd disgownt	+0.1% p.a.	-0.1% p.a.
Gwerth cyfredol cyfanswm goblygiad (£Mau)	339.08	352.28
% newid i werth cyfredol cyfanswm goblygiad	-1.9%	1.9%
Rhagamcan cost gwasanaeth (£Mau)	6.77	7.28
% amcangyfrif newid i ragamcan cost gwasanaeth	-3.6%	3.7%

Cyfradd cynnydd cyffredinol cyflogau

Addasiad i gyfradd cynnydd cyflog	+0.1% p.a.	-0.1% p.a.
Gwerth cyfredol cyfanswm goblygiad (£Mau)	346.96	344.29
% newid i werth cyfredol cyfanswm goblygiad	0.4%	-0.4%
Rhagamcan cost gwasanaeth (£Mau)	7.02	7.02
% amcangyfrif newid i ragamcan cost gwasanaeth	0.0%	0.0%

Cyfradd cynnydd i bensiynau mewn taliad a thybiaeth oedi pensiynau, a chyfradd ailbrisiad tybiaeth cyfrifon pensiwn

Addasiad i gyfradd cynnydd pensiwn	+0.1% p.a.	-0.1% p.a.
Gwerth cyfredol cyfanswm goblygiad (£Mau)	350.93	340.40
% newid i werth cyfredol cyfanswm goblygiad	1.5%	-1.5%
Rhagamcan cost gwasanaeth (£Mau)	7.28	6.77
% amcangyfrif newid i ragamcan cost gwasanaeth	3.7%	-3.6%

Tybiaeth meidroldeb ôl-ymddeol

Addasiad i dybiaeth cyfradd oedran meidroldeb*	-1 flwyddyn	+1 flwyddyn
Gwerth cyfredol cyfanswm goblygiad (£Mau)	354.4	336.82
% newid i werth cyfredol cyfanswm goblygiad	2.5%	-2.5%
Rhagamcan cost gwasanaeth (£Mau)	7.25	6.79
% amcangyfrif newid i ragamcan cost gwasanaeth	3.3%	-3.3%

*Mae cyfradd o +1 flwyddyn yn golygu fod tybiaeth y bydd aelodau'n dilyn patrwm meidroldeb y tabl gwaelodol ar gyfer unigolyn sy'n flwyddyn yn hŷn na nhw.

44. Buddiannau mewn endidau eraill

(i) Cwmnïau Cysylltiol

Mae Capita Glamorgan Consultancy Ltd yn fenter ar y cyd rhwng Capita Property a Infrastructure Limited, Cyngor Bwrdeistref Pen-y-bont ar Ogwr, Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf a Chyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. Mae'r Awdurdod yn berchen ar 6% of the shares o'r Cwmni.

Prif weithgaredd y cwmni yw darparu gwasanaethau peirianeg, dylunio ac ymgynghorol, yn bennaf ym meysydd peirianeg priffyrdd a thrafnidiaeth, rheoli prosiect a rheoli adeiladu.

Isod ceir manylion o ddam o'r datganiadau ariannol diweddaraf oedd ar gael ar 31 Rhagfyr 2014. Mae ffenestr o naw mis ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol a disgwylir datganiadau ariannol 2015 ym mis Hydref 2016:

	31 Rhagfyr 2014 £000
Gwariant	
Costau gwerthiant	2,157
Costau Gweinyddol	694
Cyfanswm Gwariant	2,851
Incwm	
Trosiant	(2,968)
Cyfanswm Incwm	(2,968)
Gwariant / (Incwm) Net	(117)
Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg	0
Treth ar golled/elw gweithgareddau cyffredin	23
(Elw) neu golled ar gyfer y flwyddyn	(94)

	31 Rhagfyr 2014 £000
Asedau Sefydlog	
Anniriaethol	6.333
Diriaethol	110.1
Asedau Cyfredol	
Arian Parod	315.24
Dyledwyr	658.049
Rhwymedigaethau Cyfredol	
Credydwyr	(379.893)
Asedau Cyfredol Net	593.396
Cyfanswm Asedau Heb Rwymedigaethau	709.829
Rhwymedigaethau Hir Dymor	
Darpariaeth ar gyfer Rhwymedigaethau	0
Cynrychiolwyd gan:	709.829
Cronfeydd y Gellir eu Defnyddio	
Cronfeydd	709.83
Arian y Cyfranddalwyr	709.83

(ii) Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd

Caiiff Gweithred a Reolir ar y Cyd o dan IAS 31 ei diffinio fel “trefniant contractaidd ble mae'r cyfranogwr yn ymgysylltu mewn gweithgareddau ar y cyd nad ydynt yn creu endid gan na fyddai'n parhau â masnach neu fusnes ei hun. Mewn trefniant contractaidd ble mae holl faterion arwyddocaol o ran gweithredu ac ariannu polisi yn cael eu pennu ymlaen llaw, nid oes endid yn cael ei greu achos mae'r polisiâu yn perthyn i'r

cyfranogwyr, nid i endid ar wahân. Gellir diffinio endid fel corff corfforaethol, partneriaeth neu gysylltiad heb ei gorfforaethau sy'n parhau â masnach neu fusnes gyda'r golwg i wneud elw neu beidio. Mae'r cyfeiriad at fasnach neu fusnes yn golygu masnach neu fusnes ei hun, ac nid yn unig rhan o'r masnachau neu'r busnesau yr endidau sy'n fuddgyfranwyr ohono.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod o dan SAARH/IFRS, gydnabod ei siâr o'r incwm a'r gwariant ac asedau a rhwymedigaethau mewn perthynas â Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd. Mae trefniant o'r fath gan yr Awdurdod gyda'r cyrff canlynol:

- Archifau Morgannwg
- Cydbwyllgor Amlogsgfa Llwydcoed
- Cyflenwadau'r Fwrdeistref Sirol
- Consortiwm Prynu Cymru
- Gwasanaeth Addysg ar y cyd Consortiwm Canolbarth y De
- Grŵp Mabwysiadu Rhanbarthol y Fro, y Cymoedd a Chaerdydd

Archifau Morgannwg

Cydbwyllgor yw hwn, a grëwyd ar 11 Ebrill 2006, yn cynnwys aelod gynrychiolwyr etholedig o Fwrdeistrefi Sirol Merthyr Tudful, Pen-y-bont ar Ogwr, Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Caerffili a Bro Morgannwg. Mae Cydbwyllgor Archifau Morgannwg yn darparu, cynnal, gweinyddu a datblygu gwasanaeth archifau ar y cyd ar gyfer ei gyd awdurdodau. 6% yw cyfraniad Merthyr Tudful i'r cyd-drefniant.

Nid yw effaith cyllidol net ar gyfrifon yr Awdurdod o ganlyniad i gynnwys trafodiadau Archifau Morgannwg yn cael ei hystyried yn berthnasol ac felly nid yw wedi ei gynnwys yn y datganiad o gyfrifon ar gyfer 2015/16.

Fodd bynnag, mae'r Awdurdod yn cynnwys yn ei gyfrifon, y cyfraniad a dalwyd tuag at Adeilad Swyddfa Cofnodion Morgannwg.

Cydbwyllgor Amlogsgfa Llwydcoed

Caiff Amlogsgfa Llwydcoed ei rheoli a'i gweinyddu gan Gydbwyllgor Amlogsgfa Llwydcoed, o dan bwerau a gyflwynwyd gan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1994 (LIC). Mae'r Cydbwyllgor yn cynnwys naw aelod, pump ohonynt o GBS Rhondda Cynon Taf a phedwar o Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. Daeth CBS Rhondda Cynon Taf i fod yr Awdurdod Arweiniol ar gyfer y Cydbwyllgor ym 1996, gan gymryd drosodd oddi wrth Ranbarth Trefol Aberdâr a Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. 46.6% yw siâr Merthyr Tudful o'r cyd-drefniant.

Mae'r Awdurdod wedi cynnwys ei siâr o'r gweithredu a reolir ar y cyd yn natganiadau ariannol 2015/16.

Cyflenwadau Bwrdeistref Sirol

Cydbwyllgor o awdurdodau lleol yw Cyflenwadau Bwrdeistref Sirol, a sefydlwyd fel trefniant ar y cyd rhwng y pedwar awdurdod lleol, sef, Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Merthyr Tudful a Chyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf.

Mae Cyflenwadau Bwrdeistref Sirol yn darparu gwasanaeth cyflenwi i awdurdodau lleol, ysgolion, elusennau a sefydliadau eraill y sector cyhoeddus nid er elw. 9.17% yw siâr Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful o'r cyd-drefniant.

Nid yw effaith cyllidol net ar gyfrifon yr Awdurdod o ganlyniad i gynnwys Cyflenwadau Bwrdeistref Sirol yn cael ei hystyried yn berthnasol ac felly nid yw wedi ei gynnwys yn y datganiad o gyfrifon ar gyfer 2015/16.

Daeth Cyflenwadau'r Fwrdeistref Sirol i ben yn ystod 2015/16.

Consortiwm Prynu Cymru

Daeth Consortiwm Prynu Cymru i fodolaeth ym 1974 a'i ailffurfio ym 1996 yn dilyn aildrefnu Llywodraeth Leol yng Nghymru. Mae'n cynnwys un deg chwech o Fwrdeistrefi Sirol a Chynghorau Dinas yn Ne Cymru. Mae CPC ar hyn o bryd yn sefydliad 'rhythwir' heb ddyledion penodol na chostau cynnal, gyda holl fewnbwn adnoddau yn dod oddi wrth awdurdodau sy'n aelodau cyfredol. Mae pob Awdurdod yn cyfrannu'n gyfartal, sef 6.25%.

Nid yw effaith cyllidol net ar gyfrifon yr Awdurdod o ganlyniad i gynnwys Consortiwm Pwrcau Cymraeg yn cael ei hystyried yn berthnasol ac felly nid yw wedi ei gynnwys yn y datganiad o gyfrifon ar gyfer 2015/16.

Daeth Consortiwm Prynu Cymru i ben yn ystod 2015/16

Consortiwm Canolbarth y De Joint Education Service

Cafodd Gwasanaeth Addysg Consortiwm Canolbarth y De ei greu ar 1 Medi 2012 i ddarparu amrywiaeth o wasanaethau gwella ysgolion oddi fewn i'r ardaloedd yr awdurdod lleol, sef Pen-y-bont ar Ogwr, Caerdydd, Merthyr Tudful, Rhondda Cynon Taf a Bro Morgannwg.

Caiff y Consortiwm ei rannu'n ddwy uned benodol:

- Gwasanaeth Gwella Ysgolion - darparu swyddogaeth statudol monitro ysgolion ar ran pob awdurdod lleol.
- Rhwydwaith Dysgu ac Arloesi i Ysgolion - Cynnig gwasanaethau cefnogi i ysgolion i gefnogi eu cynlluniau gwella unigol.

Caiff Consortiwm Canolbarth y De ei reoli a'i weinyddu gan Gydbwyllgor Consortiwm Canolbarth y De, o dan bwerau a gyflwynwyd gan Ddeddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994. Mae deg aelod i'r Gydbwyllgor, dau o bob Awdurdod. Daeth CBS Rhondda Cynon Taf i fod yr Awdurdod sy'n Derbynn ar ôl ffurfio'r Gydbwyllgor. Siâr Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful o'r trefniant ar y cyd yw 6.68%.

Mae'r Awdurdod wedi cynnwys ei siâr o'r gweithredu a reolir ar y cyd yn natganiadau ariannol 2015/16.

Grŵp Mabwysiadu Rhanbarthol y Fro, Cymoedd a Chaerdydd

Consortiwm statudol yw hwn y mae'n rhaid i bob awdurdod fod yn rhan ohono yn ôl Llywodraeth Cymru a'r Asiantaeth Fabwysiadu Genedlaethol. Sefydlwyd y Grŵp ym mis Mehefin 2015.

Hwn yw asiantaeth ganolog yr Awdurdod ar gyfer asesu, paru, a gwaith lleoli o ran mabwysiadu.

Mae'r Grŵp yn cynnwys Cyngor Sirol Bro Morgannwg fel Awdurdod sy'n Derbynn, Cyngor Sirol Rhondda Cynon Taf, Cyngor Sir Caerdydd a Chyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cyfrannu 11% i'r cydweithrediaeth, hyd at y gwerth o £145,000.

Nid yw effaith cyllidol net ar gyfrifon yr Awdurdod o ganlyniad i gynnwys trafodiadau Grŵp Mabwysiadu Rhanbarthol y Fro, Cymoedd a Chaerdydd yn cael ei hystyried yn berthnasol ac felly nid yw wedi ei gynnwys yn y datganiad o gyfrifon ar gyfer 2015/16.

(iii) Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful

Cafodd Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful ei sefydlu ar 1 Ebrill 2015. Trosglwyddodd yr Awdurdod y swyddogaeth o ddarparu Gwasanaethau Hamdden a Diwylliannol cyfredol y Fwrdeistref Sirol i'r Ymddiriedolaeth. Mae'r Ymddiriedolaeth wedi ei sefydlu fel Sefydliad Dosbarthu Nid Er Elw, ac mae'r Cwmni Elusennol Cyfyngedig Drwy Warrant. Mae'r Ymddiriedolaeth yn Elusen Gofrestredig. Mae Bwrdd Ymddiriedolwyr yn arwain yr Ymddiriedolaeth, ac mae'n ofynnol bod hwnnw'n annibynnol o'r Awdurdod. Mae Aelodaeth y Bwrdd fel a ganlyn:

- Y Prif Weithredwr
- 8 Ymddiriedolwr Cymunedol
- 2 Ymddiriedolwr yr Awdurdod
- 1 Ymddiriedolwr y Gweithlu

Ac felly mae cynrychiolaeth yr Awdurdod yn is na 20%.

Telir ffi rheoli i'r Ymddiriedolaeth yn ôl cytundeb yn y fframwaith Contract, sef £2,454,000 i redeg y gwasanaethau cyfredol.

Mae adnoddau'r awdurdod yn parhau i'w defnyddio i ddarparu Gwasanaethau Hamdden ac wedi eu prydlesu i'r Ymddiriedolaeth dros gyfnod o 25 mlynedd ac mae hyn yn gynwysedig yn natgeliadau yn Nodyn 1 prydlesi gweithredu.

Gellir gweld manylion pellach mewn perthynas â Chronfa Bensiwn Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful yn Nodyn 27 Rhwymedigaethau Digwyddiadol.

45. **Y cysoni rhwng gwarged net ar Gyfrifon Refeniw i'r Gweithgareddau Gweithredu llif arian net**

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000	2015/16 £'000
5,071	Llif Arian Net oddi wrth Weithgareddau Gweithredu		5,183
4,670	<u>Gwarged/(Diffyg) ar Wasanaethau Darparu</u> Cronfa Gyffredinol		(1,148)
	<u>Adio yn ôl</u>		
2,755	Darpariaeth Isafswm Refeniw	1,993	
39	Cofnod Premiwm Net Ailstrwythuro Dyled	41	
0	Amorteiddiad Cyllido	(15)	
330	Cyfraniad Refeniw i Gost Cyfalaf	836	
(2,472)	Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan reoliadau	8,345	
<u>(1,909)</u>	Trosglwyddiadau i/(o) gronfeydd a glustnodwyd	<u>(7,402)</u>	3,798
(1,257)			
	<u>Symudiad Eitemau'r Fantolen</u>		
1	Stocrestrau a Gwaith sy'n mynd rhagddo	(48)	
1,716	Darpariaethau a Mantolenni	7,257	
1	Incwm Llog/Buddsoddiad a Gronnwyd Net	(3)	
981	Dyledwyr Byr dymor	502	
<u>(1,041)</u>	Credydwyr	<u>(5,175)</u>	2,533
1,658			
5,071	Gwarged net ar Gyfrifon Refeniw		5,183

46. **Cysoni symudiad mewn arian parod gyda symudiad mewn dyled net**

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000	2015/16 £'000
	Dyled Cau		
70,485	Benthyciad hir dymor	68,263	
13,350	Benthyciad byr dymor	19,361	
(5,800)	Buddsoddiadau Dros Dro	(3,000)	
(555)	Arian parod Net /(gorddrafft)	(2,196)	
77,480			82,428
	Dyled Agoriadol		
(68,674)	Benthyciad hir dymor	(70,485)	
(3,008)	Benthyciad byr dymor	(13,350)	
300	Buddsoddiadau Dros Dro	5,800	
(171)	(Arian parod net) / gorddrafft	555	
(71,553)			(77,480)
5,927	Symudiad mewn Dyled Net		4,948
(726)	Cynnydd/(Gostyngiad) net mewn Arian parod ar gyfer y Flwyddyn		(1,641)
85,296	Benthyciadau Newydd a Godwyd yn ystod y flwyddyn		93,381
(73,143)	Benthyciadau a Ad-dalwyd yn ystod y flwyddyn		(89,592)
(5,500)	Buddsoddiadau Dros Dro a Godwyd / (Ad-dalwyd) yn ystod y flwyddyn		2,800
5,927	Symudiad mewn arian parod		4,948

47. **Cysoniad yr eitemau a ddangosir oddi fewn i ariannu a rheoli adrannau adnoddau hylifedd y Datganiad Ilif arian â'r eitemau perthnasol yn y Fantolen**

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000	2015/16 £'000
70,485	Benthyciad hir dymor ar 31 Mawrth	68,263	
(68,674)	Benthyciad hir dymor ar 1 Ebrill	(70,485)	(2,222)
1,811			
13,350	Benthyciad byr dymor ar 31 Mawrth	19,361	
(3,008)	Benthyciad byr dymor ar 1 Ebrill	(13,350)	
10,342			6,011
(5,800)	Buddsoddiadau Dros Dro ar 31 Mawrth	(3,000)	
300	Buddsoddiadau Dros Dro ar 1 Ebrill	5,800	
(5,500)			2,800
6,653	Symudiad yn y Flwyddyn		6,589
85,296	Benthyciadau Newydd a Godwyd		93,381
(73,143)	Benthyciadau a Ad-dalwyd		(89,592)
(5,500)	Cynnydd/(gostyngiad) o ran Adneuo tymor byr		2,800
6,653	Symudiad yn y Flwyddyn		6,589

48. **Mae'r Grantiau Llywodraeth a dderbyniwyd gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016, a ddangosir yn y Datganiad Llif Arian fel a ganlyn:**

2014/15 £'000	Cyfalaf	2015/16 £'000
20,012	Llywodraeth Cynulliad Cymru	15,375
20,012	Cyfanswm	15,375

2014/15 £'000	Refeniw	2015/16 £'000
72,880	Grant Cynnal Refeniw (LICC)	72,424
22,793	Llywodraeth Cynulliad Cymru	16,616
19,994	Adran Gwaith a Phensiynau	20,244
115,667	Cyfanswm	109,284

49. **Adnoddau Hylifedd**

Buddsoddodd yr Awdurdod warged arian parod yn ystod y flwyddyn gyda Banciau'r DU, Cymdeithasau Adeiladu ac Awdurdodau Lleol eraill ar gyfartaledd cyfradd llog o 0.392%, gan sylweddoli £10,741 o incwm buddsoddi. Y fantolen a oedd yn ddyledus ar 31 Mawrth 2015 oedd £3.000 miliwn (Cyfeirier at Nodyn 20 yn y Datganiad o Gyfrifon).

Ar 25 Mawrth 2015 cymeradwyodd y Cyngor y Polisi Rheoli Trysorlys a Strategaeth Buddsoddi Flynyddol 2015/16 gan gymeradwyo cyfyngiadau ar gyfer buddsoddi fel a ganlyn:

- £5 miliwn i unrhyw Awdurdod Lleol unigol
- £5 miliwn i unrhyw Fanc DU neu Gymdeithas Adeiladu unigol
- Llywodraeth DU yn ôl y gofyn

50. **Symiau a Adroddir ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnodd**

Mae dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth ar wyneb y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn un a benodwyd gan God Ymarfer Gwerth Gorau Cyfrifo. Fodd bynnag, mae penderfyniadau ynghylch dyrannu adnoddau yn cael eu gwneud gan Gabinet yr Awdurdod ar sail adroddiadau cyllideb a ddadansoddiwyd ar draws y Cyfarwyddiaethau. Caiff yr adroddiadau hyn eu paratoi ar sail wahanol i'r polisiâu cyfrifo a ddefnyddir yn y Datganiad o Gyfrifon. Sef yn benodol:

- Ni chaiff unrhyw daliadau eu gwneud mewn perthynas â chyfalaf, ond caiff colledion dibrisiant, ailbrisiad and lleihad sy'n weddill i'r fantolen y Gronfa Ailbrisió a chostau wedi eu hamorteiddio yn cael eu codi ar wasanaethau Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- Mae cost budd-daliadau ymddeol yn seiliedig ar lifoedd arian (taliad cyfraniadau pensiwn cyflogwr) yn hytrach na chost budd-daliadau cronol gwasanaeth cyfredol yn ystod y flwyddyn
- Caiff gwariant ar rai gwasanaethau cymorth eu cyllidebu yn ganolog ac ni chodir tâl ar Gyfarwyddiaethau

Mae incwm a gwariant Cyfarwyddiaethau'r Awdurdod mewn perthynas â rheoli cyfrifon i'r Cabinet fel a ganlyn:

2015/16

Disgrifiad	Cyfarwyddiaeth Poblâ Chyflawni £'000	Cyfarwyddiaeth Lleoedd a Gweddnewid £'000	Cyfarwyddiaeth Gorfforaethol £'000	Cyfanswm £'000
Ffioedd, Taliadau a Grantiau Incwm	(7,443)	(7,914)	(2,805)	(18,162)
Gwasanaeth y Llywodraeth	(13,714)	(3,770)	(20,704)	(38,188)
Cyfanswm Incwm	(21,157)	(11,684)	(23,509)	(56,350)
Costau Cyflogai	52,351	16,287	764	69,402
Costau Gwasanaeth Arall	41,454	13,943	44,714	100,111
Cyfanswm Gwariant	93,805	30,230	45,478	169,513
Gwariant Net	72,468	18,546	21,969	113,163

Newidiodd Strwythur Cyfarwyddiaeth yr Awdurdod ar gyfer 2015/16.

2014/15

Disgrifiad	Cyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr £'000	Cyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol £'000	Cyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cwsmeriaid £'000	Cyfanswm £'000
Ffioedd, Taliadau a Grantiau Incwm	(3,582)	(6,892)	(8,840)	(19,314)
Gwasanaeth y Llywodraeth	(552)	(16,140)	(26,933)	(43,625)
Cyfanswm Incwm	(4,134)	(23,032)	(35,773)	(62,939)
Costau Cyflogai	4,117	52,355	17,220	73,692
Costau Gwasanaeth Arall	8,227	43,839	45,907	97,973
Cyfanswm Gwariant	12,344	96,194	63,127	171,665
Gwariant Net	8,210	73,162	27,354	108,726

51. **Cysoni Incwm y Gyfarwyddiaeth a Gwariant yn erbyn Costau Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr**

Mae'r cysoni hwn yn dangos sut mae'r ffigyrau yn nadansoddiad incwm y Gyfarwyddiaeth a gwariant yn berthnasol i'r symiau sy'n gynwysiedig yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2014/15 £'000	Disgrifiad	2015/16 £'000
108,726	Gwariant Net yn nadansoddiad y Gyfarwyddiaeth	113,163
15,870	Symiau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr na chafodd eu hadrodd i'r rheolwyr yn y dadansoddiad	13,961
(11,028)	Symiau sy'n gynwysiedig yn y dadansoddiad nad yw'n gynwysiedig yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cost Gwasanaethau	(15,307)
113,568	Costau Gwasanaethau yn y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	111,817

Disgrifiad	Dadansoddiad y Gyfarwyddiaeth £'000	Symiau na Adroddwyd i'r Adran Reoli ar gyfer gwneud Penderfyniadau £'000	Symiau na gynhwysir yng nghostau Gwasanaethau £'000	Costau Gwasanaethau £'000	Cyfrifon Corfforaethol £'000	Cyfanswm £'000
Ffioedd, Costau ac Incwm Gwasanaethau Eraill	(18,162)	(6,088)	(2,598)	(26,848)	0	(26,848)
Incwm llog a buddsoddiad	0	0	56	56	(56)	0
Incwm o'r Dreth Gyngor	0	0	0	0	(22,578)	(22,578)
Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth	(38,188)	0	0	(38,188)	(104,964)	(143,152)
Cyfanswm Incwm	(56,350)	(6,088)	(2,542)	(64,980)	(127,598)	(192,578)
Treuliau Cyflogeion	62,053	(2,039)	0	60,014	5,578	65,592
Treuliau Gwasanaethau Eraill	100,111	(1,425)	(5,268)	93,418	0	93,418
Aildaliadau Gwasanaethau Cefnogol	7,349	0	0	7,349	0	7,349
Dibrisiant, Amorteiddio ac Amhariad	0	23,517	(2,351)	21,166	0	21,166
Taliadau Llog	0	(4)	(5,146)	(5,150)	5,109	(41)
Canfodiadau ac Ardollau	0	0	0	0	6,467	6,467
Ennill neu Golli ar werthu asedau nad sy'n gyfredol	0	0	0	0	(225)	(225)
Cyfanswm Gwariant	169,513	20,049	(12,765)	176,797	16,929	193,726
Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	113,163	13,961	(15,307)	111,817	(16,669)	1,148

Disgrifiad	Dadansoddiad y Gyfarwyddiaeth £'000	Symiau na gyhoeddwyd i'r Adran Reoli i wneud penderfyniadau £'000	Symiau na gynhwysir yng Nghostau Gwasanaethau £'000	Cost Gwasanaethau £'000	Cyfrifon Corfforaethol £'000	Cyfanswm £'000
Ffioedd, Costau ac Incwm Gwasanaeth Arall	(19,314)	1,013		(18,301)	0	(18,301)
Incwm Llog a Buddsoddiad	(2)		50	48	(48)	0
Incwm o'r Dreth Gyngor				0	(21,089)	(21,089)
Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth	(43,623)			(43,623)	(116,312)	(159,935)
Cyfanswm Incwm	(62,939)	1,013	50	(61,876)	(137,449)	(199,325)
Treuliau Cyflogeion	73,692	(2,892)		70,800	6,697	77,497
Costau Gwasanaethau Eraill	97,973	(2,921)	(2,936)	92,116	0	92,116
Dibrisiant, Amorteiddio ac Amhariad		20,673	(3,087)	17,586	0	17,586
Taliadau Llog		(3)	(5,055)	(5,058)	5,019	(39)
Canfodiadau ac Ardollau				0	6,311	6,311
Ennill neu Golli ar werthu asedau nad yw'n gyfredol	0	0	0	0	1,184	1,184
Cyfanswm Gwariant	171,665	14,857	(11,078)	175,444	19,211	194,655
Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	108,726	15,870	(11,028)	113,568	(118,238)	(4,670)

Yn gynwysiedig yng nghyfanswm y gwariant uchod mae gwariant o £6,312,000 sy'n berthnasol i'r gwasanaethau cefnogol.

53. **Trefniant Lloches TAW**

Yn sgil trosglwyddo stoc tai i'r Landlord Cymdeithasol Cofrestredig annibynnol ar 30 Mawrth 2009, mae gan yr Awdurdod gytundeb Lloches TAW am 15 mlynedd gyda Chartrefi Cymoedd Merthyr, a gymeradwywyd gan Gyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Mae'r Lloches TAW yn trosglwyddo cost TAW y gwaith gofynnol i fodloni Safon Ansawdd Tai Cymru (SATC) i'r Awdurdod. Mae'r ytrafodiadau fel a ganlyn:

- O dan y cytundeb trosglwyddo tai gwnaeth yr Awdurdod drosglwyddo'r eiddo i Gartrefi Cymoedd Merthyr gydag oblygiad i ymgymryd â gwaith SATC ar gost yr Awdurdod. Y pris a dalwyd am yr eiddo oedd £133,023,642; gan adlewyrchu Gwerth Marchnadol Tenantiedig y stoc sef dim ac amcangyfrif gwerth y gwaith sef £133,023,642.
- Diosgodd yr Awdurdod ei oblygiad i gyflawni'r gwaith o dan y Cytundeb Trosglwyddo drwy ddechrau Cytundeb Datblygu 15 mlynedd gyda Chartrefi Cymoedd Merthyr. Contract pris penodol yw hwn o £133,023,642 a TAW o £19,953,546.30.

Dros fywyd y Cytundeb Datblygu, mae hawl gan Gartrefi Cymoedd Merthyr i adennill TAW ar y costau cronedig o'r trydydd parti am gyflawni gwaith SATC, yn ôl y manylion yn y Cytundeb Datblygu.

54. **Mae Safonau Cyfrifyddu wedi eu Cyflwyno ond nid ydynt wedi eu Mabwysiadu eto**

Mae'n ofynnol yn ôl Cod 2015/16 fod polisi cyfrifyddu yn cael ei gymhwyso'n ôl-syllol oni bai bod trefniadau pontio amgen yn cael eu penodi i'r Cod. Yn ychwanegol, mae yna ofyniad i ddatgelu gwybodaeth sy'n berthnasol i effaith newid cyfrifyddu a fydd yn ofynnol yn ôl safon newydd sydd wedi ei gyflwyno ond heb ei fabwysiadu gan y Cod ar gyfer y flwyddyn ariannol berthnasol. Y safonau a gyflwynwyd yng nghod 2016/17 sy'n berthnasol yw:

- Diwygiadau i IAS 19 *Buddion cyflogai* (Cynlluniau â buddion wedi'u diffinio: Cyfraniadau Cyflogai)
- Gwelliannau Blynyddol i SAARH/IFRSs 2010y- Cylchred 2012
- Diwygiad i SAARH/IFRS 11 *Cyd Drefniadau* (Cyfrifyddu ar gyfer Caffael Buddiannau mewn Cydweithrediadau)
- Diwygiad i IAS 16 *Eiddo, Peiriannau ac Offer* ac IAS 38 *Asedau Annirweddol* (Eglurhad o Ddulliau Derbyniol o Ddibrisiant ac Amorteiddio)
- Gwelliannau Blynyddol i Gylched SAARH/IFRS 2012y- 2014
- Diwygiad i IAS 1 *Cyflwyniad o Ddatganiadau Ariannol* (Menter Datgelu)
- Y newidiadau i fformat y Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, Datganiad o Symudiadau Mewn Cronfeydd a chyflwyno'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu newydd

55. **Dyfarniadau Hanfodol wrth Gymhwyso Polisiâu Cyfrifyddu**

Wrth gymhwyso polisiâu cyfrifyddu gosodedig, mae'r Awdurdod wedi gorfod gwneud dyfarniadau penodol ynghylch traofodiadau cymhleth neu'r rheini sy'n cynnwys ansicrwydd ynghylch digwyddiadau yn y dyfodol. Y dyfarniadau hanfodol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Mae lefel uchel o ansicrwydd yn parhau ynghylch lefelau ariannu ar gyfer llywodraeth leol yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi pennu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigonol eto i ddarparu dynodiad y gallai asedau'r Awdurdod gael eu heffeithio o ganlyniad i angen i allu cyfleusterau a lleihau lefelau darpariaeth gwasanaeth;

56. **Tybiaethau a wnaed am y Dyfodol a Phrif Ffynonellau eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif**

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigurau a amcangyfrifwyd sy'n seiliedig ar dybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol, neu sydd fel arall yn ansicr. Caiff amcangyfrifon eu gwneud gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu mantolenni â sicrwydd, gallai gwir ganlyniadau fod yn berthnasol wahanol o'r tybiaethau a'r amcangyfrifon. Mae'r eitemau ar Fantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2016, ble y ceir risg sylweddol o addasiad perthnasol yn ystod y flwyddyn ariannol a ddaw, fel a ganlyn:

Ansicrwydd	Effaith os yw gwir ganlyniadau yn gwahaniaethu oddi wrth dybiaethau
Mae amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n berthnasol i'r gyfradd ddisgownt a defnyddwyr, y gyfradd y caiff cyflogau eu rhagamcanu i gynyddu, newidiadau i oedran ymdeol, cyfraddau meidroldeb ac enillion disgwylidig ar asedau cronfa bensiwn. Mae cwmni actwariaid ymgynghorol, yn ymgymryd â darparu cyngor arbenigol i'r Awdurdod am y tybiaethau sydd i'w cymhwyso, cyfeirier at Nodyn 43.	Gellir mesur effeithiau ar rwymedigaeth pensiwn net y newidiadau mewn tybiaethau unigol. Er enghraifft, byddai cynnydd o 0.1% yn nhybiaeth y gyfradd ddisgownt yn arwain at ostyngiad i werth cyfredol cyfanswm yr oblygiad £6.54 miliwn.
Ffynhonnell arall o ansicrwydd yw'r un o bennu pris asedau sefydlog, sydd yn dibynnu ar ddyfarniadau a wnaed mewn perthynas â chostau adeiladu, bywyd economaidd defnyddiol yn ogystal ag amod a lleoliad yr asedau. Mae cwmni o briswyr annibynnol yn ymgymryd â darparu cyngor arbenigol i'r Awdurdod ynghylch tybiaethau a gymhwysir (mae gwybodaeth bellach am bennu pris yn gynnwysiedig yn Nodyn 4 Datganiad o	Os bydd bywyd Defnyddio asedau'n cael ei gwtogi, mae dibrisiant cynyddu ac mae swm sy'n cael ei gario o'r ased yn cwmpo. Amcangyfrifir y byddai cost dibrisiant blynyddol i adeiladu yn cynyddu gan £148,000 ar gyfer Adeiladau ac £351,000 ar gyfer Seilwaith am bob blwyddyn y byddai rhaid cwtogi bywydau defnyddiol.

<p>Gyfrifon y Polisiâu hyn).</p> <p>Mae dyfarniadau sylweddol yn berthnasol i'r gofyniad am ddarpariaethau cyfrifyddu. Mae manylion o ran y dyfarniadau a wnaed wrth bennu gwerth darpariaethau ar 31 Mawrth 2016 yn gynwysiedig yn Nodyn 26 y Datganiad o Gyfrifon.</p>	<p>Byddai cynnydd dros y flwyddyn a ddaw o 10% yng nghyfanswm nifer yr hawliadau yswiriant sy'n ddyledus ar ddiwedd y flwyddyn yn cael yr effaith o adio £102,000 at y ddarpariaeth.</p>
<p>Ar 31 Mawrth 2016, roedd gan yr Awdurdod symiau yr oedd yn ddyledus iddo am eitemau megis dyledwyr amrywiol, y Dreth Gyngor, Cyfraddau Annomestig a rhenti. Mae'r Awdurdod wedi gwneud lwfans ar gyfer Dim casgliadau yn erbyn y dyledion hyn, fodd bynnag, yn yr hinsawdd economaidd gyfredol, nid yw'n sicr a fyddai lwfans o'r fath yn ddigonol.</p>	<p>Petai cyfraddau casglu yn dirywio, byddai dyblu yn y swm o leihad o ddyledion amheus yn gofyn bod £4,282,000 ychwanegol yn cael ei osod o'r neilltu fel lwfans.</p>

57. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Mae'n bosibl y bydd digwyddiadau'n digwydd rhwng diwedd y flwyddyn a'r dyddiad y mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cael ei gyflwyno, a allai gael effaith ar ganlyniadau ariannol y flwyddyn flaenorol a'r sefyllfa ariannol a gyflwynwyd ar y Fantolen. Mae'n ofynnol bod:

- Mae'r digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad o Gyfrifon hyd at y dyddiad y caiff y datganiad ei awdurdodi ar gyfer ei gyflwyno.
- Caiff y dyddiad ei ddatgelu yn y Datganiad o Gyfrifon, ynghyd ag enw'r person a roddodd yr awdurdodi a chadarnhad ei fod yn gyfredol ynghylch y digwyddiadau a gafodd eu hystyried (Cyfeirir at Nodyn 60 i'r Datganiad o Gyfrifon)

Nid oes unrhyw Ddigwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd.

58. Eitemau Perthnasol o ran Incwm a Gwariant

Ar gyfer 2015/16 talodd yr Awdurdod £2,454,000 o ran gwariant i Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr Tudful fel ffi rheoli. Aeth yr Awdurdod i lefel debyg o gostau yn 2014/15 ar gyfer gwasanaethau hamdden a diwylliannol, fodd bynnag, roedd y gwasanaethau hyn yn cael eu darparu'n fewnol gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

59. Risgiau sy'n Codi oddi wrth Offerynnau Ariannol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn ei amlygu i amryw o risgiau ariannol, sef:

- Risg credyd - y posibilrwydd y gallai partiön eraill fethu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
- Risg hylifedd – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i ddiwallu ei ymrwymadau i wneud taliadau

- Risg Marchnadoedd – y posibilrwydd y gallai colled ariannol ddod ar ran yr Awdurdod o ganlyniad i newidiadau a fesurir fel hynny fel cyfraddau llog ac amodau'r farchnad stoc

Mae rhaglen risg gyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar anrhagfynegadwyedd marchnadoedd ariannol ac yn ceisio isafu effeithiau croes posibl ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Caiff rheoli risg ei gyflawni gan Gyfarwyddiaeth y Prif Weithredwr, o dan bolisiâu a amlinellir yn Natganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys a gymeradwyir gan y Cyngor yn flynyddol, cyn dechrau'r flwyddyn ariannol newydd.

Risg Credyd

Daw risg credyd yn oddi wrth adneuon gyda banciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal ag amlygrwydd credyd i gwsmeriaid yr Awdurdod. Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod hwn yn dibynnu ar wybodaeth a ddarparwyd gan froceriaid buddsoddi i bennu teilyngdod credyd gwrthbartion. Mae'n bolisi gan yr Awdurdod i ddelio â'r prif fanciau'r DU yn unig a'r 25 prif gymdeithas adeiladu'r DU yn seiliedig ar gyfanswm asedau.

Mae Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys yr Awdurdod a Strategaeth Buddsoddi Flynyddol 2015/16 a adroddwyd i'r Cyngor ar 25 Mawrth 2015 yn gosod cyfyngiadau ar gyfer buddsoddiadau yn 2015/16 sef:

- £5 miliwn i unrhyw Awdurdod Lleol unigol
- £5 miliwn i unrhyw Fanc neu Gymdeithas Adeiladu DU unigol
- Llywodraeth DU yn ôl y gofyn

Cafodd adolygiad Rheoli Trysorlys yn ystod y flwyddyn 2015/16 ei adrodd i'r Cyngor hefyd ar 2 Rhagfyr 2015.

Nid yw'r Awdurdod yn cymhwyso cyfraddau credyd i asedau ariannol eraill, fodd bynnag, mae'r tabl canlynol yn crynhoi amlygrwydd posibl i ddiffyg talu a diffyg casgliadwyedd:

	Gweddill Mantolen ar 31 Mawrth 2016 £'000	Profiad Hanesyddol o Ddiffyg %	Amlygiad posibl i ddiffyg talu ar Fawrth 2016 £'000
Y Dreth Gyngor	27,470	0.76	209
Cyfraddau Annomestig Cenedlaethol	18,831	2.28	429
Dyledwyr amrywiol	2,780	2.90	81
Dyledwyr amrywiol	768	6.11	47

Risg Diddymiad

Gan fod gan yr Awdurdod fynediad parod at fenthyciadau oddi wrth Fwrdd Benthyc Gwaith Cyhoeddus, nid oes risg sylweddol na fydd yn gallu codi'r arian i fodloni ei ymrwymadau o dan Offerynnau Ariannol. Yn lle hynny, y risg yw y bydd gan yr Awdurdod gyfradd sylweddol o fenthyciadau'n aeddfedu ar yr un pryd. Er mwyn isafu'r risg hwn mae'n ofynnol cael cyfuniad o gynllunio gofalus o ran dechrau benthyciadau newydd, a ble y bo'n economaidd i wneud hynny, gwneud ad-daliadau cynnar.

Risg Marchnadoedd

Gallai'r Awdurdod gael ei amlygu i risg sylweddol o ran ei amlygrwydd i symudiadau cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae symudiadau cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar yr Awdurdod. Er enghraifft, byddai codiad cyfraddau llog yn cael yr effeithiau canlynol:

- Benthycia ar gyfraddau amrywiol – bydd cost y gyfradd llog a godir ar y Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi
- Benthycia ar gyfradd sefydlog – bydd prisio teg y rhwymedigaethau benthyciadau yn cwmpo
- Buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog a gredydir i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi
- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd prisio teg yr asedau yn cwmpo

Caiff benthyciadau eu cario ar gostau wedi'u hamorteiddio nid prisio teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau cyfradd gosodedig enwol yn effeithio ar Ddatganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Fodd bynnag, caiff newidiadau i log taliadwy a derbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau cyfradd amrywiol eu postio i'r Datganiad o Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ac effeithio ar y Fantolen Cronfa Gyffredinol.

Caiff strategaethau'r Awdurdod o ran rheoli risg y gyfradd llog eu gosod allan yn y Polisi Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Buddsoddi Flynyddol. Mae Benthyciadau Bwrdd Benthyc Gwaith Cyhoeddus o £55 miliwn ar gyfradd sefydlog, ond mae Benthyciadau Banc EuroHypo yn amrywiol. O ran Buddsoddiadau, mae'r Awdurdod yn buddsoddi arian ar gyfradd sefydlog ac amrywiol, ond caiff y risg ei isafu gan fod y cyfnod hiraf o fuddsoddi yn 1 flwyddyn.

Pe tasai'r Awdurdod wedi profi cyfraddau llog sydd 1% yn uwch na'r gwir lefelau, buasai'r effaith ariannol ar gyfer 2015/16 wedi bod fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd mewn Llog sy'n daladwy ar gyfraddau benthyc amrywiol – hir dymor	120
Cynnydd yn y Llog sy'n daladwy ar gyfraddau benthyciadau amrywiol – byr dymor	60
Cynnydd yn y Llog derbyniadwy yn sgil cyfradd buddsoddiadau amrywiol	(13)
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	167

Dadansoddi Marchnadoedd

Economi Fyd-eang

Daeth yr arafu yn economi Tsieina i fod y bygythiad mwyaf i ranbarth De-ddwyrain Asia, yn enwedig ar economïau sydd dibynnu'n fasnachol ar Tsieina, a hefyd i'r rhagolygon o dwf byd-eang yn ei gyfanrwydd. Roedd effaith ymyrraeth awdurdodau Tsieina yn eu marchnadoedd ariannol ac ecwiti yn un dros dro ac arweiniodd at farchnad gyfnewidiol iawn o ganlyniad. Cafwyd cwmp mewn prisiau ecwiti ac asedau â risg, a lledaenu o ran taenu credyd corfforaethol. Wrth i'r economi fyd-eang gamu i 2016 roedd yna ansicrwydd mawr ynghylch twf, canlyniad etholiad Arlywydd UD a chanlyniadau

refferendwm Mehefin o ran a fyddai'r DU yn parhau yn yr UE. Rhwng Chwefror a Mawrth 2016, roedd sterling wedi dibrisio gan tua 3%, a chyfradd sylweddol o'r dirywiad yn adlewyrchu'r ansicrwydd sy'n gysylltiedig â chanlyniad y refferendwm.

Gorfodwyd bancwyr canolog yn y Parth Ewropeaidd, Y Swistir, Sweden a Siapan, i gymryd cyfraddau polisi i barthau negyddol. Hefyd, cyhoeddodd y Banc Canolog Ewropeaidd amrywiaeth o fesurau i chwistrellu adferiad economaidd cynaliadwy a hyrwyddo chwyddiant domestig a oedd yn cynnwys cynnydd o ran pwrcasu asedau. (Lleddfu Meintiol).

Economi DU

Arafodd economi DU yn 2015 gyda thwf cynnyrch domestig gros cwmpo i 2.3% o'r swm cadarn o 3.0% y flwyddyn flaenorol. Arhosodd chwyddiant CPI o gwmpas 0.0% drwy 2015 gyda chyfnodau datchwyddiant yn Ebrill, Medi a Hydref.

Ni wnaeth Pwyllgor Polisi Ariannol Banc Lloegr unrhyw newid i'r polisi, gan gynnal Cyfradd y Banc ar 0.5% (dechreuodd ei wythfed flwyddyn ym Mawrth ar 0.5%) a phryniant ased (Lleddfu Meintiol) ar £375bn. Yn ei Adroddiadau Chwyddiant a chofnodion cyfarfod polisi ariannol misol, roedd y Banc yn awyddus i bwysleisio ac ailadrodd pan fydd y cyfraddau llog yn dechrau codi bod disgwyl iddynt wneud hynny'n fwy graddol ac ar lefel is nag a wnaed mewn cylchdredau diweddar.

60. Awdurdodi Cyflwyno

Rhoddodd y Prif Swyddog Ariannol, wrth ymddwyn fel Swyddog â Chyfrifoldeb dros Gyllid, awdurdod o ran cyflwyno'r cyfrifon hyn ar 28 Medi 2016. Wrth wneud hynny, mae'r Cyfrifon Ariannol yn cynnwys unrhyw ddigwyddiadau materol, sy'n berthnasol i'r flwyddyn ariannol, ond yn digwydd ar ôl dyddiad y Fantolen 31 Mawrth 2016.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AR GYFER Y DATGANIAD O GYFRIFON

Cyfrifoldebau'r Awdurdod

Mae'n ofynnol bod yr Awdurdod yn:

- Gwneud trefniadau ar gyfer gweinyddu ei faterion ariannol yn gywir ac yn sicrhau bod gan un o'i Swyddogion y cyfrifoldeb ar gyfer gweinyddu'r materion ariannol hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y Prif Swyddog Ariannol yw'r Swyddog hwnnw.
- Rheoli ei faterion i sicrhau bod ei adnoddau yn cael eu defnyddio mewn modd economaidd, effeithiol ac effeithlon a diogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

Cyfrifoldeb y Prif Swyddog Ariannol

Y Prif Swyddog Ariannol sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod yn unol ag arferion cywir fel y'u gosodir yng Nghod Ymarfer CIPFNLASAAC ynghylch Cyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Ariannol wedi:

- Dethol polisiau cyfrifeg priodol ac yna eu cymhwyso'n gyson:
- Barnu a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn bwyllog:
- Cydsynio â Chod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig:

Mae'r Prif Swyddog Ariannol hefyd wedi:

- Cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfredol:
- Cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Anwyddwyd _____ Dyddiad _____

D S Jones
Prif Swyddog Ariannol

Mae'r fersiwn Saesneg o'r ddogfen hon wedi'i lofnodi gan y llofnodwyr cymeradwy. Cyfieithiad uniongyrchol yw hwn o'r copi sydd wedi'i lofnodi.

TYSTYSGRIF Y PRIF SWYDDOG ARIANNOL

Yr wyf gyda hyn yn tystiolaethu fod y datganiad o gyfrifon ar dudalennau 10 i 98 yn cyflwyno darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar ddyddiad y cyfrifyddu ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016.

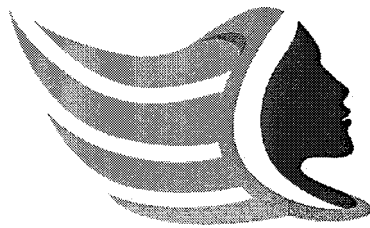
Arwyddwyd _____ Dyddiad _____
D S Jones
Prif Swyddog Ariannol

TYSTYSGRIF CADEIRYDD Y CYNGOR

Yr wyf gyda hyn yn tystio fod y Cyngor yn cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon ar dudalennau 10 i 98 ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016.

Arwyddwyd _____ Dyddiad _____
Y Cynghorydd Margaret Davies
Maer

Mae'r fersiwn Saesneg o'r ddogfen hon wedi'i lofnodi gan y llofnodwyr cymeradwy. Cyfieithiad uniongyrchol yw hwn o'r copi sydd wedi'i lofnodi.

MERTHYR TYDFIL
County Borough Council
Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL

**DATGANIAD
LLYWODRAETHU
BLYNYDDOL
2015/2016**

MEDI 2016

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL MERTHYR TUDFUL

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL – 2015-16

1. CWMPAS CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (y Cyngor) yn gyfrifol am sicrhau fod busnes yn cael ei weithredu yn unol â'r gyfraith a'r safonau cywir a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i wario mewn modd sy'n gymwys, yn economaidd, yn effeithiol ac effeithlon. Mae'n un o ofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 fod Awdurdodau Lleol yn gwneud trefniadau i sicrhau eu bod yn parhau i wella eu swyddogaethau trwy adnabod a blaenoriaethu'r meysydd sydd angen iddynt wella arnynt.

Wrth ryddhau'r cyfrifoldeb hwn, mae'r Cyngor yn gyfrifol am roi trefniadaeth gywir yn ei lle i reoli ei holl faterion llywodraethol a'i swyddogaethau sy'n cynnwys trefniadaeth ar gyfer rheoli risg.

Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo Cod Llywodraethu Corfforaethol sy'n gyson ag egwyddorion fframwaith CIPFA/SOLACE (Cymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr Awdurdodau Lleol Cymru) "Darparu Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol." (Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus ac Atebolrwydd/Cymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol.)

Mae'r Datganiad Llywodraethol Blynyddol hwn yn esbonio'r modd y mae'r cyngor wedi cydymffurfio â Fframwaith CIPFA/SOLACE a sut hefyd y mae'n cwrdd ag anghenion Rhan 3, Rheoliadau Cyfrifon ac Arolygiaeth (Cymru) 2014. Mae hyn hefyd yn cynnwys yr anghenion ychwanegol sy'n cael eu manylu yn yr atodiad i fframwaith CIPFA/SOLACE yn ogystal ag anghenion y Prif Swyddog Cyllid Ychwanegol (PSC.)

2. DIBEN Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

a

Llywodraethu yw'r modd y mae cyrff llywodraethau lleol yn sicrhau eu bod yn gwneud y pethau iawn, yn y ffordd gywir, ar gyfer y bobl gywir mewn modd amserol, cynhwysol, agored a gonest a hynny mewn dull sy'n atebol.

Mae fframwaith llywodraethu yn cynnwys systemau a phrosesau, y diwylliant a gwerthoedd y mae'r cyngor a'i weithgareddau yn eu rheoli. Mae'n ymgorfforiad o'r modd y mae'r cyngor yn ymwneud ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r cyngor i fonitro'r modd y mae'n gweithredu ei Flaenoriaethau Corfforaethol ar gyfer Gwelliannau ac ystyried a arweiniodd y gwelliannau yma at well. Mae'r system o reolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith ac wedi ei gynllunio i reoli risg ar lefel rhesymol. Ni all ddileu pob risg o fethu â chyflawni polisïau na chyflawni blaenoriaethau a gall felly ond darparu gwarant resymol yn hytrach na gwarant lwyr o effeithiolrwydd.

Mae'r system o reolaeth fewnol yn seiliedig ar broses a gynlluniwyd i adnabod a blaenoriaethu'r risgiau cyrhaeddiad i bolisïau'r cyngor ac i Flaenoriaethau Corfforaethol. Mae hefyd yn gwerthuso tebygolrwydd y risgiau a'u heffeithiau ac yn adnabod sut y dylai'r risgiau gael eu rheoli.

Mae fframwaith llywodraethu wedi bod yn ei lle gan y Cyngor ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016 a hyd y dyddiad y cymeradwywyd y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'r Datganiad Cyfrifon.

3. Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae'r canlynol yn ddisgrifiad o'r systemau a'r prosesau sy'n rhan o drefniadaeth llywodraethu'r cyngor gan gynnwys trefniadau ar gyfer:

(a) Adnabod a nodi gweledigaeth yr awdurdod o'i bwrpas a'i ganlyniadau arfaethedig ar gyfer dinasyddion a defnyddwyr gwasanaeth:

Mae'r Cynllun Corfforaethol yn amlinellu ein huchelgais ar gyfer Merthyr Tudful hyd at 2017. Mae'r Cynllun Corfforaethol yn fodd y gall y Cyngor nodi ei bwrpas, ei weledigaeth a'i ganlyniadau arfaethedig i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaeth. Mae'r Cynllun Corfforaethol yn nodi prif flaenoriaethau'r Cyngor a gyfeirir atynt fel Meysydd a flaenoriaethir. Mae'r rhain yn cefnogi Gweledigaeth a'r Canlyniadau a flaenoriaethir ar gyfer Merthyr Tudful ac sydd wedi eu nodi yng Nghynllun Integredig Sengl y Fwrdeistref Sirol 2013/17.

Canlyniadau a flaenoriaethir Cynllun Integredig Sengl	Meysydd a flaenoriaethir Cynllun Corfforaethol 2013-2017a
Mae gan bobl Merthyr Tudful y cyfle a'r dyhead i ddysgu a datblygu eu sgiliau er mwyn gwneud y gorau o'u potensial.	Codi Safonau Cyrhaeddiad
Mae pobl ym Merthyr Tudful yn cael budd o economi sy'n gref, yn gynaliadwy ac yn amrywiol.	Datblygiad Economaidd Cyflogadwyedd
Cefnogir pobl sy'n byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful i fwynhau gwell safon byw a bywyd iachach.	Hybu Annibyniaeth Cwrdd ag anghenion plant sy'n agored i niwed Bywydau Heini
Mae pobl yn mwynhau man sy'n llawn egni, sy'n atyniadol, diogel a chynaliadwy i fyw, gweithio, chwarae ac ymweld ag ef.	Amgylchedd Cynaliadwy

Cyfrifoldeb Bwrdd Gwasanaeth Lleol Merthyr Tudful (BGLL) oedd cyflawni'r Cynllun Integredig Sengl (SIP) hyd nes y cymerodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Cwm Taf yr awenau yn Mai 2016.

Fel rhan o'r broses gynhyrchu, cafwyd ymgynghoriad statudol/cyhoeddus ar y Cynllun (SIP.)

(b) Adolygu gweledigaeth Merthyr Tudful a'i oblygiadau ar drefniadau llywodraethu'r cyngor:

Mae'r Cyngor yn adolygu ac yn datblygu'r uchod. Bydd yr adolygiad blynyddol ar drefniadaeth llywodraethol yn cynnwys unrhyw newidiadau ar gyfer y Weledigaeth ar gyfer y dyfodol.

Mae'r Cynllun Sengl Integredig yn cynnwys y weledigaeth ar gyfer Merthyr Tudful a fydd yn atebol i adolygiad blynyddol gan bartneriaeth y Bwrdd Gwasanaeth Lleol.

Bob blwyddyn, mae'r Cyngor yn darparu Dogfen Cyflenwi Flynyddol y Cynllun Corfforaethol sy'n darparu diweddariad i'r Cynllun Corfforaethol yn seiliedig ar weithgareddau newydd a gynllunnir a gwersi a ddysgwyd oddi wrth hunan werthuso yn ystod y flwyddyn. Cafodd Dogfen Cyflenwi Flynyddol ar gyfer 2015/16 ei adrodd i'r Cyngor Llawn ym Mehefin 2015. Cafodd gweledigaeth a blaenoriaethau'r Cyngor eu hadolygu eto yn ddiweddarach yn 2015 gan gadarnhau'r blaenoriaethau a gafodd eu datgan.

(c) Troi'r weledigaeth yn amcanion ar gyfer yr awdurdod a'i bartneriaid:

Mae'r Cynllun Integredig Sengl yn dynodi deilliannau clir a fydd yn cael effaith gadarnhaol ar bobl.

Mae'r Cynllun Corfforaethol yn cefnogi deilliannau'r weledigaeth a deilliannau blaenoriaeth a ddynodwyd ar gyfer Merthyr Tudful oddi fewn i Gynllun Integredig Sengl y Bwrdd Gwasanaeth Lleol 2013 i 2017.

Mae blaenoriaethau'r Cynllun Integredig Sengl yn canolbwyntio ar wneud cynnydd ar ddeilliannau mewn partneriaeth â sefydliadau eraill, tra bo blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol yn canolbwyntio ar y rheini sydd o gyfrifoldeb i'r Cyngor yn bennaf.

(d) Mesur safon gwasanaethau ar gyfer defnyddwyr er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio ag amcanion y Cyngor a'u bod yn cynrychioli'r defnydd gorau o adnoddau:

Ym misoedd Gorffennaf/Awst 2013, cynhaliwyd cyfres o weithdai i ddatblygu model Hunan Werthuso Corfforaethol; mae rhan o hwn yn cynnwys ansawdd darpariaeth/cyflenwi gwasanaeth a gofynnir i wasanaethau ddynodi'r systemau sydd ganddynt mewn lle i fesur, dilysu a herio ansawdd cyflenwi gwasanaeth. Rhedwyd rhaglen Herio Perfformiad Gwasanaeth o fis Medi 2014 tan fis Gorffennaf 2015. Roedd y rhaglen hon yn adolygu hunan werthuso gwasanaeth a darparu her i berfformiad gwasanaeth. Mae'r her yn helpu'r Cyngor i ddynodi meysydd o wella gwaith oddi fewn i'r gwasanaethau.

Yn ystod 2015/16 parhaodd yr Arolwg Gwasanaethau â'r broses hunan werthuso gyda phob gwasanaeth yn cynhyrchu hunan werthusiad, fodd bynnag, cafwyd newid i'r her perfformiad gwasanaeth wrth i'r Bwrdd Perfformiad gael ei sefydlu. Diben y Bwrdd Perfformiad yw creu arena ble y caiff uwch swyddogion ac aelodau etholedig drafod a herio perfformiad am amrywiaeth eang o bynciau'n berthnasol i wella gwasanaeth. Cafwyd cyfarfod o'r Bwrdd Perfformio am y tro cyntaf ym mis Tachwedd 2015, ac yna eto ym misoedd Chwefror a Mawrth 2016. Bydd chwech o gyfarfodydd Bwrdd Corfforaethol bob blwyddyn a byddant yn canolbwyntio ar y pedwar strategaeth gorfforaethol ac ar strategaeth gwella'r sefydliad.

Mae Gwerth am Arian o ran yr Arolwg Gwasanaethau a ddarparwyd gan y Cyngor yn cael ei ystyried fel rhan o fframwaith Hunan Werthuso Corfforaethol/ Her Gwasanaeth Perfformiad a fabwysiadwyd gan y Cyngor. Mae hyn yn dechrau dyfod i fod yn hanfodol gysylltiedig â'r dyraniad o adnoddau prin drwy'r broses gosod cyllideb fel y caiff ei dystio drwy'r broses Adolygu Cyllideb Gwasanaeth ar gyfer cyllideb 2015/16. Mae'r gyllideb ar gyfer 2016/17 yn seiliedig ar egwyddorion ailgynllunio gwasanaethau cyngor sy'n

canolbwyntio ar weddnewid a deilliant. Mae trefniadau'n esblygu'n barhaus drwy'r Rheoli Newid a Fframwaith Perfformiad er y caiff ei gydnabod bod angen cynnal cynnydd pellach, a'i fonitro a'i gymhwyso'n gyson.

Mae proses cyllideb y Cyngor yn sefydlu'r adnoddau sy'n ofynnol i gyflenwi ei wasanaethau a Blaenoriaethau Corfforaethol ar gyfer Gwella, sy'n cynnwys adolygiad o ddefnydd cyffredinol o adnoddau.

Mae cynllun gwaith blynyddol yr Archwiliad Mewnol yn cynnwys adolygu'r defnydd o adnoddau.

Caiff ymgynghoriad ei ddefnyddio i fesur canfyddiad y cyhoedd o'r gwasanaethau a ddarperir.

Caiff ei gydnabod fod yna angen i ddefnyddio proses i alinio blaenoriaethau ac adnoddau i gyflenwi'r lefel briodol o wasanaeth a phroses i ddynodi pa wasanaethau sydd angen eu cyflenwi mewn modd amgen.

Cafwyd sylwadau cadarnhaol gan Adroddiad Gwelliant Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru 2015/16 am y broses o hunan werthuso, gan ddatgan fod y cyngor yn datblygu ei drefniadau i wella cynllunio a hunan werthuso, ond bod yna wendidau o ran trefniadau'r Cyngor i ymateb i adroddiadau rheoleiddiol allanol.

Nod y broses hunan werthuso yw sicrhau fod gan bob maes gwasanaeth drefniadau cadarn mewn lle i ddarparu gwybodaeth i alluogi mesur ansawdd gwasanaeth.

Fel rhan o'r adolygiad partneriaeth a ymgwymerwyd yn 2015/16, cafodd ceisiadau eu gwneud a'u gweithredu a fydd yn lleihau costau mewn perthynas ag amser staff drwy symleiddio strwythurau partneriaeth, fodd bynnag, caiff ei gydnabod fod angen cryfhau trefniadau yn cynnwys gallu mesur gwerth am arian yn well. Mae'r rhain yn cael sylw ar delerau'r trefniadau newydd ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Bwrdd Partneriaeth Strategol newydd.

Mae'r Fframwaith Gwella Gwasanaeth wedi gosod allan cyfrannau allweddol o broses cynllunio gwella'r Cyngor. Mae angen diweddarau hwn i adlewyrchu newidiadau i agwedd gyfredol y Cyngor ac i fodloni gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r weithdrefn gwyno wedi cael ei hadolygu a chafodd model cyfredol ei gyflwyno i'r Cyngor a'i fabwysiadu gan y Cyngor ym mis Medi 2014.

(e) Diffinio a dogfenni swyddogaethau a chyfrifoldebau swyddogion gweithredol, anweithredol, archwilio a swyddogaethau swyddogion gan sicrhau trefniadaeth glir ar gyfer dirprwyo a phrotocol ar gyfer cyfathrebu effeithiol:

Mae'r Cyngor yn gosod allan rolau perthnasol a chyfrifoldebau Cynghorwyr ac Uwch Swyddogion yng Nghyfansoddiad y Cyngor.

Mae'r holl bwyllgorau ac aelod-gyrff wedi eu gosod allan yng Nghyfansoddiad y Cyngor. Mae'r Cynllun Dirprwyo yn rhoi manylion o ble mae cyfrifoldeb dros swyddogaeth i'w ganfod, ac mewn perthynas â'r penderfyniadau i'w gwneud, yn dynodi pa gorff neu berson sy'n gwneud y penderfyniadau hynny sy'n arwain at weithredoedd yn cael eu cyflawni ai peidio.

Mae'r cyfansoddiad yn gosod allan y protocol o ran perthynas cynghorwr/swyddog ac yn gosod allan rôl benodol cynghorwyr a swyddogion a'r berthynas a ddylai fodoli.

(f) Datblygu, cyfathrebu a gwreiddio cod ymddygiad, diffinio safonau ymddygiad aelodau o'r staff:

Ceir codau ymddygiad mewn lle sydd wedi eu cymeradwyo'n ffurfiol a'u cyfathrebu i'r holl staff perthnasol. Mae'r Cod Ymddygiad Cyflogai a'r Cod Ymddygiad Aelodau yn ffurfio rhan o'r Cyfansoddiad. Mae copiâu o'r Codau hefyd ar gael ar Fewnwyd y Cyngor a'r wefan. Caiff llyfrynnau eu cynhyrchu a'u dosbarthu i gyflogeion a chynghorwyr ar gais. Mae pawb sy'n dechrau gweithio yn y Cyngor yn derbyn Llawlyfr Staff sy'n darparu crynodeb o bolisiau ac arferion gwaith perthnasol.

(g) Adolygu a diweddarau archebion sefydlog, cyfarwyddiadau ariannol sefydlog, cynllun dirprwyo a chefnogi nodiadau/canllawiau gweithdrefn, sy'n diffinio'n glir sut y caiff penderfyniadau eu gwneud a'r prosesau a'r rheoli gofynnol i reoli risgiau:

Cafodd y Cyfansoddiad ei ddiweddarau i adlewyrchu'r newidiadau o ran trefniadau strwythur rheoli gwleidyddol a strwythur sefydliadol y Cyngor. Yn ychwanegol, cafwyd nifer o newidiadau gofynnol o ganlyniad i Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gosod allan sut mae'r Cyngor yn gweithredu, sut y caiff penderfyniadau eu gwneud a'r gweithdrefnau a gaiff eu dilyn i sicrhau fod y rhain yn effeithiol, tryloyw ac yn atebol i bobl leol. Caiff cyfrifoldeb am wneud penderfyniadau, rôl y Cyngor, y Cabinet, Pwyllgorau a'r broses o bennu penderfyniadau allweddol y Cyngor eu diffinio yn y Cyfansoddiad. Caiff dirprwyo ei fanylu fel bod swyddogaethau'r Cyngor, Cabinet, Aelodau'r Cabinet, Pwyllgorau a Swyddogion yn cael eu dynodi'n benodol.

Ymhlith y pethau mae'r Cyfansoddiad yn ei gynnwys, mae'r Rheolau Gweithredu sy'n cynnwys Rheolau Gweithredu Ariannol a'r Rheolau Caffael a Chontractio. Cafodd y Rheolau Caffael a Chontractio eu hadolygu a'u cymeradwyo yn Ebrill 2014. Mae'r Rheolau wedi eu diwygio ymhellach i adlewyrchu Rheoliadau Contract Cyhoeddus 2015 a'r Datganiad Polisi Caffael Cymru a gyhoeddwyd ym Mehefin 2015. Cafodd y diwygiadau hyn eu cymeradwyo gan Gyngor Llawn yn Ionawr 2016. Mae'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol wedi eu hadolygu. Caiff ei gydnabod ei fod yn ofynnol eu diwygio i adlewyrchu'r newidiadau mewn strwythurau, systemau a phrosesau sy'n gweithredu oddi fewn i'r Cyngor ac mae gwaith i'r perwyl hwn yn mynd rhagddo.

Mae gan y Pwyllgor Archwilio rôl o ran adolygu a chraffu ar addasrwydd trefniadau Rheoli Risg y Cyngor, a ddylai gael ei gefnogi a'i lywio gan Bolisi a Strategaeth Rheoli Risg.

Er mwyn pwysleisio pwysigrwydd Rheoli Risg ledled yr Awdurdod Lleol, Dirprwy Arweinydd y Cyngor yw Hyrwyddwr Rheoli Risg y Cyngor fel y'i gosodwyd allan yn y Polisi a'r Strategaeth. Mae'r Polisi a'r Strategaeth hefyd yn gosod allan yn glir Rolau Rheoli Risg a Chyfrifoldebau ledled y Cyngor, yn cynnwys, ar gyfer y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr, Penaethiaid Gwasanaeth, Rheolwyr Gweithredol/Tîm, Cyflogeion a Chynghorwyr.

Cafodd Polisi a Strategaeth Rheoli Risg y Cyngor a ddiweddarwyd eu cymeradwyo gan y Cyngor Llawn ar 16 Gorffennaf 2014. Mae cofrestrî risg mewn lle sy'n cynnwys y risgiau a'r materion a allai atal neu amharu ar gyflenwi Strategaethau Corfforaethol y Cyngor. Mae Bwrdd Perfformiad y Cyngor yn rhan annatod o adrodd yn ôl ar y Cofrestrî Risg gan

alluogi'r Awdurdod Lleol i herio gwasanaethau ynghylch risgiau a materion, wrth iddo hefyd gefnogi dynodiad unrhyw risgiau a materion newydd sy'n ymddangos.

(h) Ymgymryd â swyddogaethau craidd Pwyllgor Archwilio, fel y caiff ei ddynodi ym Mhwyllgor Archwilio CIPFAa- Canllawiau Ymarferol i Awdurdodau Lleol:

Mae'r Cyngor wedi sefydlu Pwyllgor Archwilio, sy'n ymgymryd â swyddogaethau craidd pwyllgor archwilio fel y dynodwyd ym Mhwyllgor Archwilio CIPFAa Canllawiau Ymarferol i Awdurdodau Lleol. Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae un aelod o'r Pwyllgor Archwilio yn Aelod Lleyg. Mae cylch gorchwyl cyfredol gan y Pwyllgor Archwilio sy'n gynwysedig yng Nghyfansoddiad y Cyngor. Yn ddiweddar, dynododd Swyddfa Archwilio Cymru yr angen i'r Cyngor gryfhau ei drefniadau i ymateb i adroddiadau rheoleiddio yn cynnwys ffurfioli proses ac egluro pa bwyllgorau ddylai dderbyn yr adroddiadau.

(i) Sicrhau cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau perthnasol, polisiau a gweithdrefnau mewnol, a bod gwariant yn gyfreithlon:

Mae fframwaith mewn lle gan y Cyngor ar gyfer Gweithdrefnau, Rheolau a Pholisiau sy'n gosod allan sut y caiff penderfyniadau polisi eu gwneud. Caiff rolau allweddol eu perfformio gan swyddogion statudol, yn cynnwys Pennaeth Gwasanaeth a Delir y Cyngor, Swyddog Monitro, Swyddog Adran 151, Prif Swyddog Addysg a Chyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol.

Caiff rhaglen reolaidd o waith ei chyflawni gan Archwiliad Mewnol gan adolygu cydymffurfio â gweithdrefnau sefydledig a rheolaethau disgwylidig. Yn ychwanegol, mae Pwyllgorau Craffu, Asiantaethau Archwilio Allanol ac Asiantaethau Arolygiad Allanol yn cyfrannu at adolygiad o gydymffurfiaid y Cyngor â'i bolisiau, chyfreithiau a rheoliadau.

Cafodd Fframwaith Rheoli Risg ei sefydlu sy'n anelu at fewnosod rheolaeth risg i mewn i reolaeth weithredol a strategol y Cyngor. Caiff risgiau allweddol eu dynodi yng Nghofrestr Risg y Gwasanaeth a chaiff Cofrestr Risg Corfforaethol a Strategaeth Rheoli Risg eu mabwysiadu.

Mae'r broses hunan werthuso wedi parhau gyda'r holl wasanaethau'n cynhyrchu hunan werthusiad yn ystod y flwyddyn ariannol.

Mae'r Cyngor yn gosod cyllideb gytbwys gyda chyllidebau referniw a chyfalaf yn cael eu hintegreiddio'n flynyddol. Caiff hwn ei ymgorffori gan gynhyrchu Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC), sy'n gosod allan wariant neu incwm disgwylidig dros gyfnod o 3 blynedd sy'n caniatáu ar gyfer rhagor o gynllunio ymlaen llaw ar gyfer cyflenwi gwasanaethau a chysylltu hyn â lefel yr adnoddau sydd o bosibl ar gael. Caiff y CATC ei gyflwyno i'r Cyngor fel rhan o'r broses gosod cyllideb.

Cafodd cyfyngiadau priodol eu cymeradwyo yn unol â Chod Materion Ariannol ar gyfer Cyfrifyddu Cyfalaf. Caiff cyllidebau eu monitro'n rheolaidd ac mae aelodau'n derbyn gwybodaeth ariannol sy'n berthnasol, yn ddealladwy ac yn gyson gyda'r cofnodion ariannol tanorweddol. Caiff cronfeydd ariannol eu hadolygu. Cafodd creu'r Bwrdd Cyllideb yn 2014/13 effaith sylweddol o ran atebolrwydd ar gyfer rheoli cyllideb ddigonol, gyda alldroeon gwarged cyllideb referniw yn cael eu hadrodd ar gyfer 205/16 a mantolen cronfeydd cyffredinol digonol ac iach yn cael ei chynnal.

Cafwyd lleoedd gwag yn yr Archwiliad Mewnol yn 2014/15. Er mwyn helpu i gyflenwi'r cynllun gwaith yr archwiliad, defnyddiwyd gwasanaethau asiantaeth archwilio. Cydnabuwyd nad oedd y defnydd o gefnogaeth asiantaeth allanol yn ateb hir dymor effeithiol a chafodd y swyddi gwag yn y Gwasanaeth eu llenwi yn ddiweddarach yn 2014/15. Fodd bynnag, yn ystod 2015/2016, roedd swyddi gwag pellach yn y Gwasanaeth yn sgil nifer o resymau. Ymgwymerwyd â gweithgaredd recriwtio cyn gynted â phosibl i leihau effaith y swyddi gwag hyn ac mae'r Gwasanaeth wedi llwyddo i recriwtio i'r holl swyddi a bydd yn gyflawn o ran adnoddau o Fedi/Hydref 2016.

(j) Adolygu effeithiolrwydd y fframwaith ar gyfer dynodi a rheoli risgiau ac arddangos atebolrwydd clir:

Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo'r Strategaeth Rheoli risg sy'n cynnwys Datganiad Polisi Rheoli Risg Corfforaethol. Caiff y Strategaeth a'r Datganiad Polisi cynhwysol ei ddiweddarau'n rheolaidd i sicrhau ei fod yn aros yn gyfredol ac yn parhau i adlewyrchu gweithdrefn y Cyngor tuag at Reoli Risg. Mae Strategaeth Rheoli Risg y Cyngor wedi ei diweddarau gyda gweithdrefnau ar gyfer rheoli risg mewn perthynas â phartneriaethau a chafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ym mis Gorffennaf 2014.

Mae gan bob Prif Swyddog Gofrestr Risg mewn lle sy'n cynnwys y risgiau a'r materion a allai atal neu amharu ar gyflenwi'r strategaethau corfforaethol. Mae gan bob Pennaeth Gwasanaeth hefyd Gofrestr Risg mewn lle. Cafodd Cofrestr Risg Corfforaethol y Cyngor ar gyfer 2015/16 ei pharatoi gan ddefnyddio cyfuniad o'r ffynonellau risg canlynol:

- Dau Weithdy Dynodi Risg Tîm Rheoli Corfforaethol;
- Risgiau Corfforaethol a ddynodwyd yn y Gofrestr Risg Corfforaethol 2014/15;
- Dadansoddiad a grwpio o'r risgiau a ddynodwyd a gafodd sgôr o 12 neu fwy yn y Cofrestri Risg Gwasanaeth a'r materion dynodedig yn y Cofrestri Risg Gwasanaeth.

Cafodd pob Risg Corfforaethol ar gyfer 2015/16 ei ddynodi i Gyfarwyddwr Arweiniol sydd â'r cyfrifoldeb dros sicrhau fod risgiau corfforaethol yn cael eu monitro, adrodd a'u rheoli. Yn ychwanegol, cafodd Aelodau Cabinet priodol eu dynodi fel Cynghorwyr Arweiniol ar gyfer risgiau corfforaethol penodol yn y Gofrestr Risg Corfforaethol ar gyfer 2015/16.

Cafodd Adroddiad Cynnydd Rheoli Risg Blynyddol y Cyngor a'r Gofrestr Risg Corfforaethol Diwygiedig eu cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a'r Cabinet yn Chwefror 2016.

Mae rheoli risg yn parhau i fod yn rhan annatod o Raglen Gweddnewid y Cyngor a phrosesau cynllunio Ariannol a gosod Cyllideb.

(k) Chwythu chwiban a threfniadau ar gyfer derbyn ac archwilio cwynion oddi wrth y cyhoedd:

Mae Polisi Chwythu'r Chwiban gan y Cyngor sy'n ffurfio rhan o Gyfansoddiad y Cyngor. Cafodd y Polisi Chwythu'r Chwiban ei ddiweddarau a'i ddiwygio yn ystod 2014/15 i gynnwys newid deddfwriaethol. Mae adolygiad llawn o'r broses wedi digwydd a threfniadau eu hysbysebu ar bosteri ac arolwg staff sy'n awgrymu fod staff yn ymwybodol o'r broses ond bod angen gwneud gwaith pellach i hyrwyddo hyder y staff yn y broses a sicrhau fod gan bawb ddealltwriaeth a mynediad llawn. Mae gan y Cyngor hefyd Bolisi Wrth-dwyll a Llygredd ac fe gydnabyddir bod angen adolygu'r polisi hwn. Gellir cael gafael ar y ddwy ddogfen hyn ar fewnwyd y Cyngor.

Mae gan y Cyngor Weithdrefn Gorfforaethol ar gyfer Canmoliaeth, Sylwadau a Chwynion a gafodd ei gytuno ar 10 Medi 2014, ac mae'r ddogfen hon ar gael ar y fewnwyd. Mae Gwasanaethau Cymdeithasol hefyd yn cynnal eu Polisi Cwynion adrannol eu hunain sy'n cefnogi gweithredu Rheoliadau Gweithdrefnau Cwyno Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 a Rheoliadau Gweithdrefn Cynrychioliadau (Cymru) 2014 ac yn dod â phroses gwyno ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yn unol â'r Polisi a Chyfarwyddyd Model ar gyfer Pryderon a Chwynion a Gweithdrefn Cwyno GIG "Gweithio i Wella".

(l) Dynodi anghenion datblygu aelodau ac uwch swyddogion mewn perthynas â rolau strategol gyda chefnogaeth hyfforddiant priodol:

Mae gwefan y Cyngor yn cynnwys polisiau sy'n berthnasol i God Ymarfer Cyflogai, Rheolau Gweithdrefn Ariannol, Rheoli Caffael a Risg, Iechyd a Diogelwch ayb. Caiff yr holl gynghorwyr wahoddiad i fod yn bresennol ar gyrsiau cyflwyno ar ôl eu hethol, ac ni allant weinyddu yn eu swydd nes eu bod wedi derbyn hyfforddiant yn y Cod Ymarfer. Caiff hyfforddiant ei ddarparu i Gynghorwyr yn seiliedig ar eu dadansoddiad angen hyfforddiant. Mae arweinydd y blaid hefyd yn cynnal cyfarfodydd 1:1 gyda'u haelodau ac yn cynhyrchu cynlluniau datblygu personol.

Ymgwymerir ag asesiadau angen hyfforddiant ar gyfer meysydd sgiliau penodol o bryd i'w gilydd. Mae Swyddogion Hyfforddi gan y Cyngor sy'n trefnu cyrsiau hyfforddi i staff.

Mae'r Cyngor yn cynnal proses Cynllun Datblygu Proffesiynol Personol i'r staff ac mae proses mewn lle ar gyfer 'Adolygiad/Arfarniad Blynyddol Un i Un'.

(m) Sefydlu sianeli cyfathrebu clir â holl adrannau'r gymuned a rhanddeiliaid eraill, gan sicrhau atebolrwydd ac annog ymgynghori agored:

Mae ymgynghoriad ac ymgysylltiad yn un o'r prif arfau mae'r Cyngor yn ei ddefnyddio i lywio a deall barn a safbwyntiau preswylwyr lleol a chwsmeriaid a rhanddeiliaid eraill oddi fewn i'r Fwrdeistref Sirol.

Cafwyd cynnydd cyson clir yn yr holl sianeli cyfathrebu a ddefnyddiwyd gan y Cyngor. Y rhai pennaf yw:

- Cylchgrawn Cyswilt
- Mewnwyd y Cyngor
- Defnydd o gyfryngau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol
- Defnydd o ddefnyddwyr gwasanaeth ar gyfer cynllunio grwpiau
- Briff Craidd y Prif Weithredwr
- Cyfryngau Cymdeithasol yn cynnwys Facebook a Twitter
- Gwefan y Cyngor
- Cyfleusterau Arwyddo Electronig
- Gwell sianeli mynediad at delegyfathrebu
- Ymgynghori penodol ar raglenni newid e.e. Sesiynau Gwybodaeth y Prif Weithredwr

Caiff y Cynllun Integredig Sengl (CIS) ei adolygu'n flynyddol. Yn ystod 2015/16, cafwyd adolygiad canol tymor o'r CIS a arweiniodd at CIS symlach a ganolbwyntiai ar y gwerth a ychwanegwyd, cydweithredu ac effaith ar y gymuned. Drwy gydol y broses adolygu, mae ystyriaeth wedi ei rhoi i weithredu buan Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol ac mae ffocws clir ar ofynion y dyfodol wedi llywio'r newidiadau a ymgwymerwyd â nhw fel rhan o'r adolygiad. Cafodd CIS diwygiedig ar gyfer 15/16 ei gyflwyno a'i gymeradwyo gan y BGLI ym mis Hydref 2015 yn dilyn cymeradwyaeth gan y Cyngor ym mis Tachwedd 2015.

Mae'r CIS diwygiedig ar gael ar wefan y Cyngor a gwefan bartner y BGLI.

Ceir sianeli clir o gyfathrebu mewn lle yn gorfforaethol ar gyfer yr holl weithgaredd ymgynghori ac ymgysylltu. Caiff hyn ei wneud drwy Ganolfan Ymgysylltu Cwm Taf, gwefan y Cyngor, safleoedd cyfryngau cymdeithasol a'r cylchgrawn cymunedol, Cyswllt. Yn ychwanegol at hyn, mae yna banel dinasyddion ar gyfer Merthyr Tudful a phanel ar y cyd gyda Rhondda Cynon Taf i sicrhau fod y Cyngor yn ymgynghori ac yn ymgysylltu â holl adrannau'r gymuned.

Mae'r cyfrifoldeb dros ymgynghori ac ymgysylltu bellach yng ngofal y Tîm Cyfathrebu ac Ymgynghori Corfforaethol yn y Cyngor a chaiff ei gefnogi'n gydweithredol hefyd ledled ôl troed Cwm Taf gan Grŵp Ymgysylltu â'r Cyhoedd Cwm Taf sydd newydd ei sefydlu.

Mae'r Cyngor yn fwy proactrif bellach gyda'r holl ymgynghori ac ymgysylltu ledled Ôl troed Cwm Taf, drwy weithio mewn partneriaeth agosach drwy'r cyfarfodydd grŵp ymgysylltu cyhoeddus strategol a'r ymarferwyr.

Mae'r Awdurdod yn cyhoeddi Cylchgrawn Cymunedol (Cyswllt) sy'n hysbysu'n rhanddeiliaid o'r hyn sy'n digwydd ledled y Fwrdeistref Sirol. Caiff y cylchgrawn ei ddsbarthu i bob cartref ledled y Fwrdeistref Sirol a'i gyhoeddi ar wefan y Cyngor a safle mewnwyd y staff.

Darperir diweddariadau rheolaidd o ran cynnydd ar yr holl weithgaredd cyfathrebu ac ymgynghori mewnol drwy'r Grŵp Cyfathrebu ac Ymgynghori, y Grŵp Llywio Gweddnewidiol a'r Bwrdd Gweddnewid Rhaglen. Caiff cynnydd ar ymarferion ymgynghori penodol eu cyfathrebu'n ôl hefyd i Grŵp Ymgysylltu â'r Cyhoedd Cwm Taf.

(n) Ymgorffori trefniadau llywodraethu da mewn perthynas â phartneriaethau a chydweithio arall fel a ddynodir yn adroddiad y Comisiynydd Archwilio am lywodraethu partneriaethau, ac adlewyrchu'r rhain yn nhrefniadau llywodraethu cyffredinol yr Awdurdod:

Mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth ag amrywiaeth o sefydliadau er mwyn cyflenwi ei nodau a'i flaenoriaethau. Ymhlith y rhain mae:

- Bwrdd Gwasanaeth Lleol Merthyr Tudful, a oedd yn cynnwys yr Heddlu, y Bwrdd Iechyd y Trydydd Sector a chynrychiolydd oddi wrth Lywodraeth Cymru; (Cymerwyd ei le gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Cwm Taf o fis Mai 2016)
- Bwrdd Cydweithredol Rhanbarthol Cwm Taf a oedd yn canolbwyntio'n gryf ar gydweithredu ledled y rhanbarth. Mae'r Bwrdd yn cynnwys uwch gynrychiolwyr Cynghorau, yr Heddlu, y Bwrdd Iechyd, y Trydydd Sector, a chynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru; (Cymerwyd ei le gan Fwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus Cwm Taf o fis Mai 2016)
- Partneriaethau Strategol Allweddol ar gyfer Gofal Iechyd Cymdeithasol a Llesiant; Plant a Phobl Ifanc; a Diogelwch Cymunedol wedi eu cyfuno i greu Bwrdd Partneriaeth sengl ar gyfer Merthyr Tudful; (Cymerwyd lle hwn gan Fwrdd Partneriaeth Strategol Cwm Taf o fis Mai 2016)
- Gwasanaethau Cymdeithasol Cwm Taf a Bwrdd Partneriaeth Llesiant i baratoi a goruchwylio gweithredu'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru; a

- Bargen Ddinesig - Deg awdurdod lleol yn Ne Ddwyrain Cymru, mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru, i ddatblygu a sicrhau Bargen Ddinesig gyda Llywodraeth DU.

Mae'r Cyngor wedi datblygu Pecyn Gwybodaeth Rheoli Risg Partneriaeth sydd wedi ei gymeradwyo gan y Tim Rheoli Corfforaethol. Mae'r pecyn gwybodaeth yn darparu fframwaith ar gyfer dynodi a rheoli'r risgiau sy'n gysylltiedig â chreu, sefydlu, rheoli a chyflenwi partneriaethau llwyddiannus. Cafodd y pecyn gwybodaeth ei beilota gan amrywiaeth o wasanaethau ar draws y Cyngor i brofi ei effeithiolrwydd ac i roi adborth am unrhyw welliannau angenrheidiol. Yn dilyn profi ei effeithiolrwydd a'r adborth a dderbyniwyd oddi wrth wasanaethau a gyfranogodd yn y cyfnod prawf, mae'r Pecyn Gwybodaeth drafft wedi ei ddiweddarau ble y bo'n angenrheidiol i adlewyrchu'r adborth oddi wrth y peilot.

Cafodd ei gynnig fod y Pecyn Gwybodaeth yn rhan annatod o'r Bwrdd Partneriaeth newydd sydd wedi ei sefydlu i sicrhau fod yr holl drefniadau cydweithredol yn cyflenwi gwell deilliannau a gwerth am arian ar gyfer pobl Merthyr Tudful. Mae'r Cyngor yn aros am gyfarwyddyd pellach oddi wrth y Bwrdd Partneriaeth ynghylch defnyddio'r Pecyn Gwybodaeth.

(o) Sicrhau fod trefniadau rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cydymffurfio â gofynion llywodraethu Datganiad CIPFA am Rôl y Prif Swyddog Ariannol mewn Llywodraeth Leol (2010), a phan nad ydynt, esbonio pam a sut y maen nhw'n cyflenwi'r un effaith:

Y Swyddog Adran 151 (Prif Swyddog Ariannol) yw'r swyddog sy'n gyfrifol am weinyddu materion ariannol o dan adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Mae'r Prif Swyddog Ariannol yn adrodd yn ôl yn strategol i'r Prif Weithredwr ac yn weithredol i'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Lleoedd a Gweddnewid ac mae'n aelod o'r Tim Rheoli Corfforaethol.

Mae'r Prif Swyddog Ariannol yn gyfrifol am sicrhau fod cyngor priodol yn cael ei roi ynghylch yr holl faterion ariannol, ar gyfer cynnal cyfrifon ariannol cywir a chynnal system effeithiol o ran rheolaeth ariannol fewnol.

Yn unol â 'Datganiad am Rôl y Prif Swyddog Ariannol yn Sefydliadau Gwasanaeth Cyhoeddus' (2009) a'r 'Datganiad o Rôl y Prif Swyddog Ariannol Mewn Llywodraeth Leol' (2010) y CIPFA, mae Prif Swyddog Ariannol y Cyngor yn:

- Aelod allweddol o'r Tim Arweiniol, ac yn ei helpu i ddatblygu a gweithredu strategaeth a chael gafael ar a chyflenwi nodau strategol y Cyngor yn gynaliadwy ac er budd y cyhoedd;
- Weithredol gyfranogol mewn, ac yn gallu dylanwadu ar yr holl benderfyniadau busnes perthnasol i sicrhau goblygiadau ar unwaith ac i'r hir dymor, caiff cyfleoedd a risgiau eu hystyried yn llawn, ac aliniad â strategaeth ariannol y Cyngor; ac yn
- Arwain hyrwyddo a chyflenwi gan y Cyngor i gyd , o reolaeth ariannol dda, fel bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu ar bob achlysur a'i ddefnyddio'n briodol, yn economaidd, effeithiol ac effeithlon.

Er mwyn cyflenwi'r cyfrifoldebau hyn, mae'r Prif Swyddog Ariannol yn:

- Arwain a chyfarwyddo swyddogaeth cyllid sy'n cael ei ganfod i fod yn ffit i bwrpas; ac yn
- Broffesiynol gymwysedig ac yn ddigon profiadol.

(p) Sicrhau bod trefniadau gwrth-dwyll a gwrth-llygredd effeithiol yn cael eu datblygu a'u cynnal.

Mae gan y Cyngor Bolisi Gwrth-Dwyll a Llygredd sydd wedi ei gymeradwyo ond sy'n cael ei adolygu ar hyn o bryd i sicrhau ei fod yn gyfredol. Mae'r Polisi Gwrth-dwyll a Llygredd ar gael yn electronig drwy'r Fewnwyd ac fe dynnwyd sylw aelodau a staff at y Polisi a'i leoliad. Mae gwybodaeth perfformiad y Gwasanaeth Gwrth-dwyll yn cael ei adrodd yn ôl i Bwyllgor Archwilio'r Cyngor. Cafodd y Tim Gwrth-dwyll ei drosglwyddo i'r Adran Waith a Phensiynau ym mis Chwefror 2016. Cytunwyd y byddai Archwilio Mewnol yn cyflawni gwaith archwilio twyll mewnol (ddim yn berthnasol i fudd-daliadau) ac y byddai dyletswyddau gweddilliol eraill sy'n gysylltiedig â Budd-daliadau'n cael eu cyflawni gan y Tim Budd-daliadau.

(q) Wrth sicrhau trefniadau sicrwydd cydymffurfio'r awdurdod gyda gofynion llywodraethu'r Datganiad CIPFA am Rôl Pennaeth yr Archwilio Mewnol (2010), a phan nad ydyw, esbonio pam a sut y maen nhw'n cyflenwi'r un effaith.

Mae'r Rheolwr Archwilio yn gymwysedig o ran CIPFA ac â thros 20 mlynedd o brofiad ac yn arwain tîm o staff sy'n darparu archwiliad mewnol annibynnol cost effeithiol o systemau'r Cyngor o reoli mewnol, trefniadau rheoli risg a threfniadau llywodraethu. Mae Archwilio Mewnol yn gweithio i gynllun seiliedig ar risg ac yn cynhyrchu adroddiadau sy'n rhoi safbwyntiau am safon amgylchedd rheolaeth mewnol yr Awdurdod, ei gydymffurfio â rheolaethau sefydledig a'i drefniadau llywodraethu.

Caiff Adroddiad Archwiliad Mewnol Blynyddol ei lunio gan y Rheolwr Archwilio a'i adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio gan ddarparu safbwynt ar y fframwaith rheolaeth fewnol, trefniadau rheoli risg a threfniadau llywodraethu. Cafodd y farn a luniwyd ar gyfer yr adroddiad hwn ei seilio ar waith a wnaed gan Archwilio Mewnol yn ystod y flwyddyn ariannol a'r safbwyntiau a roddwyd.

Mae Rheolau Gweithdrefn Ariannol yn manylu fod gan y Prif Swyddog Ariannol a'i gynrychiolwyr archwilio'r awdurdod i gael mynediad uniongyrchol i Bennaeth Gwasanaeth a Delir a'r Pwyllgor Archwilio.

Mae'r Rheolwr Archwilio yn gweithio'n agos at y Pwyllgor Archwilio i ddarparu her ar draws y Cyngor a gwella llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol. Nid yw'r Rheolwr Archwilio yn aelod o'r Uwch Dim Arwain ond caiff ei reoli gan ac mae ganddo fynediad at Bennaeth Gwasanaethau Corfforaethol sy'n aelod o'r Uwch Dim Arwain.

4. ADOLYGIAD O EFFEITHIOLRWYDD

Mae cyfrifoldeb gan y Cyngor i weithredu, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu yn cynnwys y system o reolaeth fewnol. Caiff adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith y rheolwyr gweithredol oddi fewn i'r Cyngor sydd â'r cyfrifoldeb dros ddatblygiad a chynnal a chadw'r amgylchedd llywodraethu, yr Adroddiad Archwilio Blynyddol, a hefyd y sylwadau a wnaed gan yr archwiliwyr allanol ac asiantaethau adolygu eraill ac archwiliaethau.

Cynhaliodd ac adolygodd y Cyngor ei system o reolaeth fewnol mewn nifer o ffyrdd drwy gydol 2015/16. Yn enwedig:

Mae'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi ymgymryd ag adolygiadau a gynlluniwyd o weithdrefnau rheolaeth fewnol, rheoli risg a threfniadau llywodraethu ar draws adrannau a thros amrywiaeth o swyddogaethau oddi fewn i'r Cyngor. Gweithiodd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol i'w Gynllun ar gyfer 2015/16. Cafodd adroddiadau eu cyhoeddi ar ôl gorffen aseiniadau a'u cylchredeg i'r rheolwyr ac aelodau'r weithrediaeth a chynlluniau gweithredu yn gynwysiedig yn Archwiliad y Cyngor, system Cynlluniau Gweithredu Archwiliad yn ôl prosesau mewnol. Mae cofnodion a phapurau agenda'r Pwyllgor Archwilio yn arddangos fod archwiliad mewnol, ac archwiliad allanol (Swyddfa Archwilio Cymru) ac adroddiadau asiantaethau archwilio/rheoleiddio allanol eraill wedi eu gwneud i'r Pwyllgor Archwilio, a bod swyddogion hefyd wedi eu galw i'r Pwyllgor Archwilio i drafod eu hadroddiadau perthnasol a chynlluniau gweithredu ac yna i roi diweddariadau pellach mewn cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio yn y dyfodol. Mae gan Aelodau Pwyllgor Archwilio fynediad at system Cynllun Gweithredu Archwilio'r Cyngor fel eu bod yn gallu gweld cynlluniau gweithredu gwasanaeth a monitro cynnydd y rheolwyr o ran cwblhau gweithrediadau.

Cafodd yr Adroddiad Archwiliad Mewnol Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol 2015/2016 yn cynnwys safbwynt y Rheolwr Archwilio ei gynhyrchu a'i adrodd i Bwyllgor Archwilio'r Cyngor ar 18 Gorffennaf 2016. Yn seiliedig ar waith a ymgymeryd yn ystod y flwyddyn rhoddodd yr Archwiliad Mewnol safbwynt boddhaol am amgylchedd rheolaeth fewnol, trefniadau rheoli risg a threfniadau llywodraethu ar gyfer 2015/16. (Gellir dod o hyd i wybodaeth bellach yn yr Adroddiad Archwiliad Mewnol Blynyddol 2015/16).

Mae'r pwyllgorau craffu wedi archwilio nifer sylweddol o faterion fel rhan o'u rhaglen waith yn 2015/16 fel yr arddangosir yn eu Hadroddiad Blynyddol a gafodd ei adrodd i'r Cyngor Llawn ym mis Gorffennaf 2016.

Ymhlith y wybodaeth sydd i'w hystyried ar gyfer cynhyrchu Datganiad Llywodraethu Blynyddol mae gwybodaeth am reoli perfformiad, gwaith a gwblhawyd gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol, gwaith a gwblhawyd gan yr Archwiliwr Allanol ac asiantaethau archwilio allanol eraill, Gwaith Craffu, Rheolaeth Risg a'r Fframwaith Rheolaeth fewnol yn cynnwys gweithdrefnau, codau ymarfer a pholisïau a rheolaeth rheoli ariannol fel yr amlinellir yng nghanllawiau CIPFA.

Cyflawnodd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a swyddogion allweddol y cyngor adolygiad yn seiliedig ar ganllawiau CIPFA i sicrhau fod tystiolaeth mewn lle i gefnogi cynhyrchu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, i ddynodi bylchau ble nad dyna oedd yr achos ac i adolygu effeithiolrwydd y trefniadau cyfredol.

Cafodd fersiwn ddrafft o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ei gynhyrchu ar gyfer ymgynghoriad a thrafodaeth o du'r Tim Rheoli Corfforaethol, Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, Perfformiad, a'r Pwyllgor Craffu ar Wasanaethau Corfforaethol a Newid

Busnes, a'i ddarparu hefyd i'r Archwilwyr Allanol ar gyfer sylwadau ac adborth. Caiff y fersiwn derfynol ei chyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a'r Cyngor Llawn ym mis Medi 2016 a'i gyhoeddi gyda'r Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r Materion Llywodraethu Arwyddocaol a ddynodwyd yn cael eu dangos yn adran 5 ac yn cymryd i ystyriaeth y diffiniad a ddynodwyd yn Atodiad 1.

5. MATERION LLYWODRAETHU ARWYDDOCAOL 2015/2016

Materion	2015/2016 Safbwynt DLIB a Chamau a Gymerwyd/Cynlluniwyd
<p>Adroddiad Estyn ar Wasanaethau Plant a Phobl Ifanc Llywodraeth Leol</p>	<p>Cyflawnwyd arolwg gan Estyn o Wasanaethau ar gyfer Plant a Phobl Ifanc yr Awdurdod Addysg Leol ym Merthyr Tudful (yr Arolwg Gwasanaethau) a chafodd adroddiad ei gynhyrchu ym mis Tachwedd 2012 yn manylu deilliannau'r adolygiad. Roedd yr adolygiad yn cynnwys 8 o argymhellion fel a ganlyn:</p> <p>A1: Sicrhau gwell deilliannau i ddysgwyr yn yr holl gyfnodau allweddol a dadansoddi a defnyddio data perfformiad i ddynodi a mynd i'r afael â thanberfformiad.</p> <p>A2: Cryfhau lefel yr her i ysgolion a defnyddio'r pwerau llawn sydd ar gael i'r awdurdod i wella arweiniad a rheolaeth mewn ysgolion sy'n tanberfformio.</p> <p>A3: Dyfeisio a chymhwyso gwell strategaethau i leihau'r nifer o bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant ac adeiladu ar strategaethau sy'n bodoli i leihau'r nifer sy'n cael eu gwahardd o'r ysgol a gwella cyfraddau presenoldeb disgyblion, yn enwedig mewn ysgolion cynradd.</p> <p>A4: Datblygu fframwaith hunan werthuso cadarn ar gyfer gwaith gwasanaethau addysg yr awdurdod lleol a chyflwyno targedau perfformio priodol a heriol sy'n llywio gwelliant.</p> <p>A5: Datblygu fframwaith craffu mwy trylwyr, wedi ei gefnogi gan ddadansoddi data, i herio'r gwasanaethau addysg.</p> <p>A6: Sicrhau fod data am anghenion a chyrhaeddiad yr holl ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol, ac o grwpiau sy'n agored i niwed, yn cael ei ddefnyddio ar lefel strategol i ddynodi materion penodol a thueddiadau sy'n cyfarwyddo cynllunio gwasanaeth.</p> <p>A7: Gwerthuso effaith Gwasanaethau Cefnogi Ieuenctid er mwyn addasu'r ddarpariaeth ac ailgloriannu dyrannu adnoddau ble y bo'n angenrheidiol.</p> <p>A8: Datblygu a gweithredu systemau i farnu a yw mentrau a gwasanaethau'n cael effaith gadarnhaol ar blant a phobl ifanc a chynnig gwerth da am arian.</p> <p>Yn dilyn derbyn yr adroddiad, roedd yn ofynnol i'r awdurdod gynhyrchu cynllun gweithredu i ddangos sut y byddai'n mynd i'r afael ag argymhellion oddi fewn i 50 diwrnod gwaith ar ôl derbyn yr adroddiad. Cafodd Cynllun Gweithredu Ôl-Arolwg ei anfon i Estyn ar 7 Mehefin 2013.</p> <p>Yn dilyn arolwg Gwasanaethau Addysg Estyn (yr Arolwg Gwasanaethau) ym mis Tachwedd 2012 ac yn dilyn sefydlu Bwrdd Adfer gan Lywodraeth Cymru, mae'r Cyngor yn gwneud cynnydd da o ran mynd i'r afael â'r argymhellion. Mae cynlluniau cadarn wedi eu sefydlu ac mae amrywiaeth o brosesau craffu a herio wedi eu gosod mewn lle i oruwchyllo cyflenwi'r cynlluniau hyn.</p> <p>Mae deilliannau wedi gwella'n sylweddol dros y 3 blynedd diwethaf. Mae canlyniadau terfynol hyd at CA3 a chanlyniadau dros dro CA4 yn dangos gwell cyfraddau cyrhaeddiad sydd ar y blaen i bob awdurdod neu ranbarth arall ledled Cymru am y drydedd flwyddyn yn olynol ac mae'r gwelliant hwn yn gyson ar hyd a lled bron pob dangosydd ac ar draws yr holl gyfnodau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae canlyniadau'r 7 oed wedi gwella gan 5% eleni a 12% ers 2012. • Mae canlyniadau'r 11 oed wedi gwella gan 3% eleni a 10% ers 2012. • Mae canlyniadau'r 14 oed wedi gwella gan 7% eleni a 17% ers 2012. • Mae canlyniadau 16 oed wedi gwella gan 2% eleni a bron 20% ers 2012. <p>Mae gwelliannau mewn cyrhaeddiad hefyd yn cael eu hadlewyrchu mewn rhengoedd sydd wedi gwella uchod, ble y byddai disgwyl i CBSMT fod yng nghyswllt yr Aml-fynegai o Amddifadedd.</p> <p>Bydd deilliannau ar gyfer 2014-15 yn gosod CBSMT yn Chwartel 1 neu 2 neu 5 y 7 Dangosydd Strategol Cenedlaethol. Yn ychwanegol, mae nifer y bobl ifanc NEET wedi lleihau'n sylweddol, gyda chynllun gweithredu i gynnal hyn. Mae cyfraddau presenoldeb wedi gwella mewn ysgolion cynradd ac uwchradd a gwaharddiadau wedi lleihau'n</p>

Materion	2015/2016 Safbwynt DLIB a Chamau a Gymerwyd/Cynlluniwyd
	<p>sylweddol mewn ysgolion uwchradd. Mae'r nifer o ddisgyblion sy'n gadael addysg llawn amser heb gymhwyster yn gyson ymhlith yr isaf yng Nghymru.</p> <p>Daeth arolwg monitro terfynol ESTYN a ddigwyddodd ym mis Rhagfyr 2015 i'r casgliad fod yr awdurdod wedi gwneud cynnydd cryf yn gyffredinol yn erbyn yr wyth argymhelliaid ers arolwg 2012. Cafwyd hysbysiad ffurfiol oddi wrth ESTYN yn Ionawr 2016 yn cadarnhau fod Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru yn ystyried nad oes angen mesurau arbennig ar yr awdurdod bellach ac na fydd gweithgaredd dilynol yn digwydd.</p>
<p>Adroddiad Blynyddol yr Archwilydd Cyffredinol ar Welliannau gan ymgorffori Adroddiad Asesiad Corfforaethol 2014</p>	<p>Cafodd yr Adroddiad Gwelliant blynyddol ar gyfer 2014/2015 ei gyhoeddi gan Swyddfa Archwilio Cymru ym mis Mehefin 2015. <i>“Mae'r Archwiliwr Cyffredinol wedi dod i'r casgliad y gallai hanes blaenorol y Cyngor, a'i gapasiti a'i allua liniaru ar effeithiolrwydd ei drefniadau i sicrhau gwelliant parhaus ar gyfer 2015/2016. Mae'r farn hon yn adlewyrchu casgliad yr asesiad corfforaethol sef bod y Cyngor yn parhau i wynebu heriau sylweddol a rhaid iddo barhau i ddefnyddio cymorth allanol os yw am gyflawni ei flaenoriaethau.ä</i></p> <p><i>“Canfu'r tim archwilio fod y Cyngor yn parhau i ddelio â gwasanaeth arwyddocaol a heriau ariannol gyda'r fantais o gymorth allanol...mae strwythurau llywodraethu cadarn gan fwyaf mewn lle ond ceir gwendidau o ran trefniadau diogelu a chwythu chwiban ac mae rhai trefniadau eraill nad ydynt yn gweithio mor effeithiol ag y gallent.ä</i></p> <p>Mae'r Cyngor wedi datblygu cynllun i fynd i'r afael â gwendidau o ran diogelu yn cynnwys creu a gweithredu Polisi Diogelu Corfforaethol, adroddiadau perfformiad i bwyllgorau craffu a Chabinet a chodi ymwybyddiaeth drwy gydol y Cyngor i gyd. Mae'r Polisi Chwythu Chwiban o ganlyniad wedi ei adolygu, ei ddiwygio a'i ddiweddarau fel oedd yn ofynnol.</p> <p><i>“Gwnaethom ni hefyd ganfod fod y Cyngor wedi cymryd camau sylweddol ymlaen yn ei ddefnydd o adnoddau ond bod angen sicrhau fod ganddo ddigon o gapasiti i fodloni'r heriau i ddod...mae'r Cyngor wedi gwella ei drefniadau llywodraethu ariannol ac mae'n well o ran monitro a rheoli ei arian, er ei fod yn cael budd o, ac yn parhau i fod ag angen, cymorth ychwanegol i wella capasiti aelodau a rheolwyr i herio perfformiad cyllidebol a gwasanaeth yn drwyadl ...nid yw trefniadau'r Cyngor i reoli a defnyddio ei weithlu wedi bod yn effeithiol ac mae ganddo gynllun gweithredu i lywio gwelliant.ä</i></p> <p><i>“Yn olaf, gwnaethom ganfod fod cynnydd y Cyngor tuag at gyflawni ei ddeilliannau a gynlluniwyd yn parhau'n gyfnewidiol...Caiff y Cyngor fudd oddi wrth gefnogaeth y Bwrdd Adfer Addysg. Caiff hyn effaith gadarnhaol ar lywio gwelliant mewn rhai meysydd addysg allweddol, ond mae graddfa a chyflymder gwelliant cyrhaeddiad addysgiadol yn parhau'n her sylweddol...Nid yw'r Cyngor wedi bodloni'r targedau cenedlaethol ar gyfer ailgylchu ond, yn dilyn dyfarnu grant Llywodraeth Cymru, y mae'n peilota dull amgen o gasglu gwastraff...Tra bo perfformiad cyffredinol yn erbyn y dangosyddion cenedlaethol wedi gwella, ni wnaeth y Cyngor fodloni ei dargedau ac mae'n adrodd am gynnydd cymwys o ran cyflawni ei ddeilliannau gwella.ä</i></p> <p>Oddi fewn i'r Adroddiad Gwelliant Blynyddol ar gyfer 2014/2015 gwnaeth yr Archwiliwr Cyffredinol yr argymhellion ffurfiol canlynol ar gyfer gwelliant:</p> <p>A1 Mae'r Archwiliwr Cyffredinol yn argymhell fod y Cyngor, yn dilyn trafodaeth â Llywodraeth Cymru, yn parhau i sicrhau cefnogaeth allanol briodol i'w alluogi i gyflenwi ei ddyletswydd statudol i gyflenwi gwelliant parhaus.</p> <p>A2 Mae'r Archwiliwr Cyffredinol hefyd yn argymhell fod Llywodraeth Cymru yn parhau i ddarparu cefnogaeth drwy'r Bwrdd Adfer Addysg ac mae'n cadw llygad ar y gefnogaeth mae'n ei ddarparu i'r Cyngor yn gyffredinol.</p>

Materion	2015/2016 Safbwynt DLIB a Chamau a Gymerwyd/Cynlluniwyd
	<p>O ran A1, ymgysylltodd y Cyngor â Phartner Strategol (PWC) yn gynnar yn 2015 i'w gynorthwyo i adolygu ei model gweithredu a hefyd i ddynodi gwelliannau a dynodi arbedion y gellir eu gwneud yng nghyllideb refereniw'r Cyngor. Cafodd gwaith sylweddol ei wneud dros yr Awdurdod a nifer o arbedion a gwelliannau eu gwneud.</p> <p>Mewn perthynas â A2, cyflawnodd ESTYN eu harchwiliad monitro terfynol ym mis Rhagfyr 2015, gan ddod i'r casgliad fod yr awdurdod wedi gwneud cynnydd cryf yn gyffredinol yn erbyn yr wyth argymhelliad ers arolwg 2012. Cafwyd hysbysiad ffurfiol oddi wrth ESTYN ym mis Ionawr 2016 yn cadarnhau fod Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru yn ystyried nad oes angen mesurau arbennig ar yr awdurdod mwyach ac wedi rhoi terfyn ar unrhyw weithgaredd dilynol.</p>
<p>Gwasgfeydd Cyllidol: Adnoddau cyllidol cyfyngedig ochr yn ochr â'r galw cynyddol ar wasanaethau a phrosiectau cyfalaf sy'n achosi gwasgfeydd cyllidol ac sy'n effeithio ar ddarpariaeth gwasanaethau cyhoeddus.</p> <p>e.e. Llai o gyllid gan Lywodraeth Cymru, diffyg incwm buddsoddiad derbynebaw cyfalaf, pecynnau gofal drud, llai o grantiau.</p>	<p>Cafodd y Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) 2015/2016 i 2017/2018 ei gyflwyno ar gyfer ei gymeradwyo i'r Cyngor ar 25 Mawrth 2015, a dynododd amcangyfrif o ddiffyg ariannol y gyllideb o £10 miliwn dros gyfnod y CATC yn seiliedig ar y tybiaethau a gynhwysir yn y CATC. Cafodd CATC 2016/17 i 2019/20 ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 23 Mawrth 2016, gan ddynodi amcangyfrif diffyg ariannol y gyllideb o £20.3 miliwn dros y cyfnod o 4 blynedd, i fynd i'r afael ag ef drwy Raglen Newid Corfforaethol y Cyngor. Byddai Partner Strategol y Cyngor yn cynorthwyo o ran dynodi gostyngiadau cyllideb cyloch i'w gweithredu i ddechrau ar gyfer 2016/17 a 2017/18.</p> <p>Ar 7 Medi 2016 ystyriodd y cyngor ddiweddariad i CATC 2016/17 i 2019/20, gan adolygu diffyg ariannol ragweledig y gyllideb ar gyfer 2017/18 i £4.671 miliwn ac ar gyfer cyfnod y CATC i £15.26 miliwn.</p> <p>Er bod y Cyngor yn alinio'r CATC gyda'i flaenoriaethau, rhaid gwerthfawrogi fod CATC yn rhaglen sy'n symud ac yn cael ei diweddaru'n barhaus ar gyfer amgylchiadau sy'n newid, datblygiadau newydd a blaenoriaethau. O ganlyniad cafodd ei gydnabod fod swm sylweddol o waith yn parhau'n ofynnol i alinio'n llwyr ofynion gwario â Blaenoriaethau Corfforaethol a'r arian sydd ar gael. Mae Dyluniad Gweithredu Model y Cyngor yn diffinio sut mae'r Awdurdod am gyflawni ei fusnes o ran symud ymlaen ac mae'n cefnogi Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor a 'Strategaethau ar dudalen' y Prif Weithredwr gan arwain at y deiliant sy'n canolbwyntio ar ailgynllunio gwasanaethau'r Cyngor a datblygiad pellach gwerth am arian ar gyfer asesiadau arian wrth herio dyrannu adnodd. Yn ychwanegol, mae 'Cynladwyedd Ariannol' yn thema gwella ansawdd oddi fewn i'r Strategaeth Gorfforaethol gan gynnwys cynladwyedd ariannol a gwytnwch y Cyngor o dan arweiniad y Prif Swyddog Ariannol. Bydd y Bwrdd Perfformio yn monitro cyrhaeddiad yn erbyn mesurau llwyddiant a deilliannau a ddymunir mewn perthynas â'r 'Cynaliadwyedd Ariannol' 'Strategaeth ar Dudalen'.</p> <p>Mae gwarged altro refereniw dros dro sylweddol o £4.149 miliwn wedi ei adrodd ar gyfer 2015/16 gyda £102,000 wedi ei drosglwyddo i Gronfeydd Cyffredinol a £4.047 miliwn i gronfeydd a glustnodwyd, gyda Chronfeydd Cyffredinol yn cynyddu i £4.627 miliwn (4% o gyllideb refereniw net), gan aros yn unol â Chyrch Gorchwyl y Bwrdd Cyllideb. Yn ychwanegol, mae adolygiad mantolen credydwyd a dyledwyd wedi arwain at drosglwyddo pellach i gronfeydd a glustnodwyd sef £2.884 miliwn. Mae'r Bwrdd Cyllideb a'r Bwrdd Rheoli Newid wedi bod yn allweddol o ran cyflenwi'r gwarged dros dro hwn drwy graffu ar y Rheolwyr Cyllideb a'u herio'n drylwyr, pan fo materion ariannol arfaethedig yn cael eu dynodi yn ystod cam cynharach gan felly gefnogi gweithredu amserol cywirol.</p> <p>Ar gyfer 2016/17 rhagwelir gwarged alldro cyllideb yn seiliedig ar y sefyllfa ar 30 Mehefin 2016 (Chwartel 1af).</p>
<p>Trefniadau Archwiliad</p>	<p>Mae'r swyddogaeth craffu yn datblygu yn dilyn Arolwg Estyn yn 2012. Adolygodd yr Awdurdod ei drefniadau pwyllgor craffu a nawr mae'n ymgymryd â chraffu ar ei</p>

Materion	2015/2016 Safbwynt DLIB a Chamau a Gymerwyd/Cynlluniwyd
	<p>wasanaethau addysg drwy waith dau bwyllgor craffu. Mae pwyllgor craffu ysgolion yn canolbwyntio ar wasanaethau sy'n berthnasol i ysgolion a pherfformiad ysgolion, ac mae pwyllgor craffu Gwasanaethau Cymdeithasol ac Adfywio Cymdeithasol yn canolbwyntio ar y gwasanaethau addysg sy'n wynebu'r gymuned. Mae'r holl raglenni gwaith ar gyfer 2014/2015 wedi eu dylunio i fod yn fwy trylwyr i sicrhau fod materion allweddol yn cael sylw; cafodd eitemau perthnasol yr Arolwg Gwasanaethau eu rhannu ar draws bwyllgorau; roedd Aelodau'r Cabinet yn bresennol mewn cyfarfodydd penodol; ac roedd materion corfforaethol allweddol (e.e. cyllideb, perfformiad, rhaglen weddnewid) yn gyffredin i bob pwyllgor. Canfu Adroddiad Gwelliant blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru 2014/2015:</p> <p><i>"Mae her craffu yn datblygu ond yn parhau'n gyfnewidiol â phwyllgorau cryf a gwan. Mae'n hanfodol cael cadeirydd cryf ar gyfer rheoli craffu yn effeithiol ac mae enghreifftiau da yn amlwg, fodd bynnag, ceir hefyd enghreifftiau gwannach ble mae craffu yn parhau i gael ei arwain gan swyddog. Ceir enghreifftiau ble mae'r Cyngor wedi defnyddio craffu cyn gwneud penderfyniad mewn modd effeithiol, a dylid rhoi ystyriaeth i estyn ei ddefnydd i atgyfnerthu ansawdd gwneud penderfyniadau allweddol ymhellach."</i></p> <p><i>"Mae hyfforddiant ar gyfer aelodau craffu mewn lle, ac yn cael cefnogaeth lawn y Ganolfan Craffu Cyhoeddus i ddatblygu rhaglen hyfforddi i helpu llywio cysondeb a gwella craffu yn ei gyfanrwydd yn gyffredinol."</i></p> <p>Er mwyn cryfhau'r broses graffu ymhellach, cafwyd ailstrwythuro pellach o'r pwyllgorau craffu yn hwyr yn 2014/15 gyda holl faterion yr Arolwg Gwasanaethau bellach yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Craffu Dysgu ac Arolwg Gwasanaethau, a bod cyfrifoldebau'r Grŵp Cysylltu Cadeiryddion Archwiliad bellach yn cael ei ffurfioli ynghyd â chyfrifoldeb dros Lywodraethu, Perfformiad, Newid Busnes a Phwyllgor Craffu Gwasanaethau Corfforaethol. Mae aelodaeth yr olaf o'r pwyllgorau craffu a nodwyd yn cynnwys Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion yr holl bwyllgorau craffu ynghyd â Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio.</p> <p>Daeth arolwg monitro terfynol ESTYN a ddigwyddodd ym mis Rhagfyr 2015 i'r casgliad fod yr awdurdod wedi gwneud cynnydd cryf yn gyffredinol yn erbyn yr wyth argymhelliad ers arolwg 2012. Cafwyd hysbysiad ffurfiol oddi wrth ESTYN yn Ionawr 2016 yn cadarnhau fod Prif Arolygydd Ei Mawrhydi Dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru yn ystyried nad oes angen mesurau arbennig ar yr awdurdod bellach ac na fydd gweithgaredd dilynol yn digwydd.</p>
Adnodd staff y Gwasanaeth Archwiliad Mewnol	<p>Cafwyd swyddi gwag yn Archwiliad Mewnol 2014/15. Er mwyn helpu i gyflenwi cynllun gwaith archwilio, defnyddiwyd gwasanaethau asiantaeth archwiliwr. Cydnabuwyd nad oedd y defnydd o gefnogaeth asiantaeth allanol yn ateb hir dymor effeithiol a chafodd y swyddi gwag yn y Gwasanaeth eu llenwi yn ddiweddarach yn 2014/15. Fodd bynnag, yn ystod 2015/2016, roedd swyddi gwag pellach yn y Gwasanaeth yn sgil nifer o resymau. Ymgwymerwyd â gweithgaredd recriwtio cyn gynted â phosibl i leihau effaith y swyddi gwag hyn ac mae'r Gwasanaeth wedi llwyddo i recriwtio i'r holl swyddi a bydd yn gyflawn o ran adnoddau o Fedi/Hydref 2016.</p>

Cynigiwn ein bod dros y flwyddyn a ddaw yn cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod i wella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliannau a gafodd eu dynodi yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad a'u gweithredu fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Y Cyngorydd Brendan Toomey
Arweinydd y Cyngor

Gareth Chapman
Prif Weithredwr

Mae'r fersiwn Saesneg o'r ddogfen hon wedi'i lofnodi gan y llofnodwyr cymeradwy. Cyfieithiad uniongyrchol yw hwn o'r copi sydd wedi'i lofnodi.

Atodiad 1

Cafodd y canlynol eu hystyried wrth bennu'r hyn a allai fod yn fater llywodraethu arwyddocaol:

Nid yw'n bosibl cael diffiniad sengl o'r hyn yw mater llywodraethu arwyddocaol. Mae angen i Gyngorau ddefnyddio eu barn i benderfynu a ddylai mater penodol gael ei ystyried yn aelod o'r categori hwn, ond ymhlith y ffactorau a allai fod yn ddefnyddiol o ran gweithredu'r farn honno mae:

- Mae'r mater wedi rhagfarnu'n ddifrifol yn erbyn neu atal cyflawni prif nod.
- Mae'r mater wedi arwain at angen i chwilio am arian ychwanegol i'w alluogi i gael ei ddatrys, neu mae wedi arwain at wro'n sylweddol, o ran adnoddau, oddi wrth agwedd arall o'r busnes.
- Mae'r mater wedi arwain at effaith berthnasol ar y cyfrifon.
- Mae'r pwyllgor archwilio, neu gyfwerth, wedi cynghori y dylai gael ei ystyried yn arwyddocaol i'r diben hwn.
- Mae'r Rheolwr Archwilio wedi adrodd amdano fel arwyddocaol, i'r diben hwn, yn y farn flynyddol ar yr amgylchedd rheoli mewnol.
- Mae'r mater, neu ei effaith, wedi denu diddordeb cyhoeddus sylweddol neu wedi niweidio enw da'r sefydliad yn ddifrifol.
- Mae'r mater wedi arwain at weithredu ffurfiol yn cael ei gymryd gan y Prif Swyddog Ariannol a/neu'r Swyddog Monitro.

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2016 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian Parod.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Priod gyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun gwir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adroddiadau Ariannol ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau cyfrifyddu

Mae a wnelo archwiliad â chael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu na'r nodiadau cysylltiedig, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful a pha un ai ydynt wedi'u cymhwysu'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a'r ffordd y cyflwynwyd y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn gyffredinol.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Adroddiad Naratif er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm hadroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ar 31 Mawrth 2016 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a geir yn y Adroddiad Naratif yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- nid yw'r Datganiad Llywodraeth Blynyddol yn adlewyrchu cydymffurfiaeth â'r canllawiau.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ar dystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon (enw'r corff llywodraeth leol) yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Dros ac ar ran
Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
29 Medi 2016

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF14 9LJ

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio'r cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Y Swyddog Cyfrifyddu y'n gyfrifol am gynnal gwefan Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ac am uniondeb y wefan honno; nid yw'r gwaith a wneir gan yr archwilwyr yn cynnwys ystyried y materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau y gallent fod wedi'u gwneud i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno ar y wefan yn gyntaf